

MIRKO ILIĆ
Tolerancija
je minimum na
putu iz mraka

GORAN KOVACIĆ/PIXSELL

NEDJELJNI

NOVI LIST

www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 5. LISTOPADA 2025. / BROJ 25.782 / GODINA LXXIX

CIJENA 1,79 EURA

DANAS PRILOG

mediteran

VRIJEME

DANAS

max. 14

min. 9

SUTRA

max. 16

min. 9

TRAGIČNA NESREĆA ZAVILA U CRNO OTOK KRK

Bašćanski kraj oprašta se od mlade Nicol Čačić

Pamtit ćemo je po iskrenom osmijehu, upornosti, sportskom duhu i dobroti koju je nesebično dijelila, dirljiva je objava OŠ »Fran Krsto Frankopan«

Str. » 2.

RELJA PASKVAN

Hana i Franka volontiraju u azilu u Viškovu

Dva velika srca i puno pseće sreće

Str. » 14. i 15.

Ružičasti listopad

DUŠICA KNAFELJ

Enea je moje mjesto utjehe

Str. » 3.

ANA KRIZANEC

Položen temeljni kamen na Hreljinu

SERGEJ DRECHSLER

Počela gradnja suvremenog Doma na koji su hreljinski vatrogasci čekali pola stoljeća

Str. » 5.

Trener Bijelih

VICTOR SANCHEZ

Znamo da ovo nije dostojno Rijeke

Str. » 36. i 37.

NIKOLA BLAGOJEVIĆ

OTOK KRK ZAVIJEN U CRNO Tragedija na Treskavcu u blizini Baške

U teškoj prometnoj nesreći život izgubila mlada Nicol Čačić

Unatoč brzoj intervenciji i pruženoj liječničkoj pomoći, mlada vozačica preminula je na mjestu nesreće do koje je došlo kada je 21-godišnja Nicol, upravljajući osobnim automobilom, po izlasku iz zavoja izgubila nadzor nad vozilom. Uslijed brzine neprilagođene osobinama i stanju ceste, izgubila je nadzor nad vozilom te udarila u metalnu zaštitnu ogradu nakon čega je prešla na suprotnu stranu, gdje je udarila u prednji dio autobusa riječkih registarskih oznaka

Vladimir MRVOŠ

BAŠKA – U teškoj prometnoj nesreći koja se dogodila u petak navečer oko 20.35 sati na području Baške na otoku Krku, tragično je preminula, za sada još uvijek po neslužbenim informacijama, 21-godišnja Nicol Čačić. Tragična nesreća dogodila se na državnoj cesti, na predjelu Trskavac iznad mjesta Draga Bašćanska.

Policija je izvijestila da je

unatoč brzoj intervenciji i pruženoj liječničkoj pomoći, mlada vozačica preminula na mjestu nesreće. Prema izvješću policije, do nesreće je došlo kada je 21-godišnja-kinja, upravljajući osobnim vozilom riječkih registarskih oznaka, po izlasku iz zavoja izgubila nadzor nad vozilom.

Uslijed brzine neprilagođene osobinama i stanju ceste, izgubila je nadzor nad vozilom te udarila u metalnu zaštitnu ogradu nakon čega je prešla na suprotnu stranu,

gdje je udarila u prednji dio autobusa riječkih registarskih oznaka. Vozač autobusa, 40-godišnji državljani-kinja, u nesreći je zadobio lakše tjelesne ozljede.

Vijest o preranoj smrti mlade djevojke duboko je potresla cijeli otok Krk, a naročito Dragu Bašćansku i Jurandvor gdje živi obitelj Čačić. Od Nicol se dirljivom objavom oprostila i njezina bivša škola, OŠ »Fran Krsto Frankopan«.

»S dubokom tugom

obavještavamo da nas je prerano napustila naša bivša učenica, sportašica, prijateljica i uzor mnogima Nicol Čačić«, stoji u objavi škole. »Pamtit ćemo je po iskrenom osmijehu, upornosti, sportskom duhu i dobroti koju je nesebično dijelila. Radovali smo se što je odabrala našu struku i nadali se kako će nam uskoro osvježiti kolektiv. Njena energija, radost i snaga ostavili su trag u srcima svih nas koji smo je poznavali.« Djelatnici i učenici

škole izrazili su iskrenu sućut obitelji, prijateljima i svima koji su poznavali i voljeli Nicol, poručivši: »Nije važno koliko godina živimo, već koliko ljubavi i svjetla ostavimo iza sebe.«

Dirljivi oproštaj škole samo je jedan od mnogih objavljenih na društvenim mrežama, gdje prijatelji i poznanici dijele uspomene na njezinu vedrinu, ljubav prema sportu i dobrotu koja je ostavila trajan trag u zajednici.

Prosvjed na Grivici

ZBOG ZASTAVE PALESTINE KAŽNJENI S 200 EURA

ANA KRIZANEC

RIJEKA ► Prosvjednici su jučer ujutro na trgu Grivica u Rijeci dočekali klečatelje na okupljanju Molitva krunice s istaknutom palestinskom zastavom i transparentom »Klečite li za palestinske majke i djecu?«. Prema riječima prosvjednika, njih troje je privela policija i izdala im prekršajni nalog zbog palestinske zastave. Tu informaciju potvrdili su nam iz Policijske uprave primorsko-goranske, te kažu da su postupali u skladu sa zakonskim propisima, a propisana je i najniža kazna od 200 eura. Naime, prosvjednicima je izdan prekršajni nalog po članku 26. Zakona o prekršajima javnog reda i mira koji kaže da svatko tko istakne zastavu strane države bez prethodnog poziva društveno-političke organizacije ili odobrenja nadležnog tijela unutarnjih poslova, kaznit će se novčanom kaznom od 200 do 1000 eura. Riječka policija snimala je to javno okupljanje, a svemu su svjedočili i turisti s Dalekog istoka, koji su također ovaj događaj zabilježili svojim kamerama, kao uspomenu s putovanja kroz Rijeku. (V. M.)

Malta se oprašta od Jeremyja i Lorraine Gambin, te Kevina i Alexandre Bonnici, stradalih kod Senja

Poginuli su radeći ono što su najviše voljeli

RIJEKA ► Malteški mediji objavili su detalje o četvero poginulih u strašnoj nesreći kod Senja. Jeremy Gambin (68) i njegova supruga Lorraine (67), koji su živjeli u Swieqiju, poginuli su zajedno s Kevinom Bonnicijem (67) i njegovom suprugom Alexandrom (66). Jeremy Gambin bio je poznati košarkaški trener u Luxolu i bivši igrač koji je predstavljao Maltu na Igrama malih europskih država 1987. u Monaku. Također je bio profesor tjelesnog odgoja u St. Michael's Foundation, piše Times of Malta. On i njegova supruga Lorraine, čije je službeno ime Cynthia, imali su troje djece i nekoliko unuka.

Kevin Bonnici radio je u taksi prijevozu i bio direktor dviju tvrtki. Ranije je radio za Air Malta u financijskom odjelu, operacijama leta i inženjeringu. Sa suprugom Alexandrom imao je dvoje

djece i više unuka.

Kći Jeremyja i Lorraine Gambin objavila je kratku, ali dirljivu poruku u znak sjećanja na roditelje na Facebooku.

»Naša obitelj bila je doista blagoslovljena i sretna što smo imali naše prekrasne roditelje u životu i nismo mogli tražiti više. Zauvijek ću biti ponosna što sam njihova kći«, napisala je Ilona Busby.

Dodala je da joj određenu utjehu pruža činjenica da su roditelji preminuli zajedno, »radeći ono što su najviše voljeli s dvoje svojih najdražih prijatelja i putnih suputnika«. Zahvalila je svima koji su pružili podršku i rekla da će detalji o pogrebu biti objavljeni kasnije.

Bernard Schranz, koji je poznavao oba para, opisao ih je kao »četiri posebne osobe«. »Moja sjećanja na oba para su na dva sretno udata para, koji su se voljeli unatoč testu

vremena i uvijek bili nasmijani i veseli. Izgubili smo četiri posebne osobe, a nebesa su dobila četiri anđela. Neka počivaju u miru.«

Načelnik Swieqija Noel Muscat istaknuo je da su obje obitelji živjele u tom gradu i bile aktivne

Jeremy i Lorraine Gambin

NEL PAVLETIC/PIXSELL

u zajednici. »Jeremy i Lorraine Gambin te Kevin i Alexandra Bonnici bili su uzorni roditelji koji su jako voljeli svoje obitelji, a također su bili i aktivni stanovnici našeg mjesta«, rekao je, izražavajući sućut njihovim obiteljima.

Zamjenik načelnika Jordan Galea Pace izjavio je da je minuta šutnje održana tijekom svečanosti ie is-Swieqi u petak navečer u čast četvero preminulih. »Lorraine je bila voljena i aktivna članica naše zajednice koja je redovito sudjelovala na našim aktivnostima, dok je gospodin Gambin, moj bivši trener u St. Michael's Foundation, uvijek bio poštovan čovjek«, rekao je Galea Pace. Košarkaški savez Malte izrazio je sućut obiteljima i prijateljima Jeremyja Gambina i Kevina Bonnicija, koji su obojica bili bivši košarkaši. (NL)

Nedaleko Sinja

LAKŠE OZLIJEĐENO DESET VOJNIH VETERANA

SINJ ► U prometnoj nesreći koja se u subotu ujutro dogodila u Hrvacama, nedaleko Sinja, 11 osoba je lakše ozlijeđeno, a neslužbeno se doznaje kako je riječ o vojnim veteranima koji su išli na izlet. U prometnoj nesreći sudjelovali su autobus i osobno vozilo. Policija je potvrdila kako se nesreća dogodila nešto iza 9 sati te kako je vozač automobila prebačen u KBC Split zbog prijeloma noge. Desetorica putnika iz autobusa zadobili su lakše tjelesne ozljede. Neslužbeno se doznaje da je riječ o izletničkom autobusu u kojem su uglavnom bili vojni veterani. (Hina)

RUŽIČASTI LISTOPAD Pacijentica Klinike za tumore Kliničkog bolničkog centra Rijeka

Dušica Knafelj: Bolest je teška, ali Enea je moje mjesto utjehe

Enea, program rane i integrativne rehabilitacije pacijentica s rakom dojke, je kao svjetla točka gdje možemo dobiti sve informacije na jednom mjestu. O nama se brine 29-ero liječnika i dobivamo sve što trebamo, počevši od vožnje na terapije. Smatram da bi program Enea trebao ući i u druge bolnice, rekla je Knafelj

Barbara ČALUŠIĆ
Snimila Ana KRIŽANEC

RIJEKA ▶ Prošle godine u srpnju dobila sam dijagnozu raka dojke, a tada sam imala 33 godine. To je bio katastrofalan šok jer uopće u tom trenutku nisam gledala da postoji mogućnost izlječenja i mogućnost novog života za mene. Meni je to bio kraj života, no nakon što sam se pomirila s dijagnozom i izdržala svoju terapiju, sada sam tu među vama i pokušavam što više svoj glas davati za žene oboljele od raka dojke, kaže Dušica Knafelj, pacijentica Klinike za tumore Kliničkog bolničkog centra Rijeka.

Neočekivana dijagnoza

Kao mlada žena, u dobi u kojoj pojavnost raka dojke nije očekivana, Dušica kaže kako nije osjetila ni primijetila nikakav simptom koji bi je upućivao na bolest. Pritom, u njezinoj obitelji nije bilo dijagnoze raka dojke.

- Iako nisam sportski tip, jedan sam dan otišla u teretanu i vježbajući iskočio mi je mali bumerang na dojci i tu je sve počelo i uskoro mi je postavljena dijagnoza, kazala je Dušica koja ističe kako nije jednostavno biti žena oboljela od raka dojke.

Prema njezinom iskustvu, žene s ovom dijagnozom nekako se miče od sudjelovanja u društvu i nisu više dio društva čim se razbole jer ne mogu funkcionirati kao prije.

- No tu se pojavila Enea, program rane i integrativne rehabilitacije pacijentica s rakom dojke, kao svjetla točka gdje možemo dobiti sve informacije na jednom mjestu, tako da ne moramo istraživati dalje. Sama

po sebi bolest je teška, a Enea je moje mjesto utjehe i obitelj, mjesto gdje dobijem sve informacije odjednom. O nama se brine 29-ero liječnika i dobivamo sve što trebamo, počevši od vožnje na terapije i kući. Smatram da bi program Enea trebao ući i u druge bolnice. S Eneom sam bila uključena u razne radionice, vožnja na terapiju i kući te što god nam je potrebno uvijek se jednostavno javimo našem timu, dobijemo preglede i mogu reći da

je to jedna izuzetna briga i poštovanje prema našoj bolesti i našim ženama kao članicama društva, rekla je Knafelj koja se zahvalila riječkom KBC-u, udruzi Srce za nju i pozvala sve žene i muškarce da se odazivaju preventivnim pregledima.

Važnost preventive

Predstojnica Klinike za tumore KBC-a Rijeka Ivana Mikolašević upozorila je na jučerašnjem obilježavanju Ružičastog listopada na sve veću pojavnost

raznih oblika karcinoma i to posebice u mladoj dobi.

- Prije desetak godina kad sam ja učila internu medicinu, karcinomi su bili bolest starije populacije, no nažalost, sada više nema dobne granice. Mi imamo puno oboljelih u 20-im i 30-im godinama te upravo stoga pokrenuli smo ambulanu za onkofertilitet jer posljednjih godina bilježimo porast incidencije malignih bolesti upravo u populaciji do 45 godina. Prognoze ovise o stadiju bolesti i samoj vrsti karcinoma, no svi naglašavamo važnost preventivnih pregleda te obraćanja pažnje na rizične čimbenike jer više ne postoji dobna granica kad je u pitanju maligna bolest. Također, u kontekstu karcinoma dojke prilično smo svjesni o važnosti preventive, za razliku od nekih drugih karcinoma, poput karcinoma debelog crijeva gdje nam je odaziv na preventivne preglede svega 20 posto dok je kod dojke odaziv na preventivne preglede 60 posto i težimo da to bude još bolje. Sigurno je da incidencija malignih bolesti iz godine u godinu raste i do 2030. godine očekuje se da će svaki treći naš stanovnik oboljeti od neke vrste karcinoma, a mi to i vidimo u okviru naše klinike gdje u posljednje tri godine imamo skoro 200 posto porasta pacijenata, upozorila je Mikolašević.

Knjiga i aplikacija

Mikolašević je najavila niz aktivnosti riječke bolnice tijekom Ružičastog listopada počevši od simpozija koji je najavljen za 14. listopada i na kojem će biti

predstavljen Enea program, prvi program rane integrativne rehabilitacije pacijentica s rakom dojke.

- U listopadu ćemo predstaviti i našu Enea knjigu gdje su zabilježene sve informacije potrebne pacijenticama s rakom dojke. Taj dan predstaviti ćemo i Enea aplikaciju za pacijentice, a tu će biti i tematske radionice sa specijalistima drugih klinika i zavoda, a u suradnji s Kliničkim zavodom za radiologiju

“To je bio katastrofalan šok jer uopće u tom trenutku nisam gledala da postoji mogućnost izlječenja i mogućnost novog života za mene. Meni je to bio kraj života, no nakon što sam se pomirila s dijagnozom i izdržala svoju terapiju, sada sam tu među vama i pokušavam što više svoj glas davati za žene oboljele od raka dojke

Dušica Knafelj

Ružić: Na razini smo najboljih europskih standarda

Obilježavanju Ružičastog listopada pridružio se i ravnatelj KBC-a Rijeka Alen Ružić ističući kako je riječka bolnica u posljednje vrijeme napravila povijesne iskorake u kapitalnoj opremi, organizaciji i kadrovima.

- Time smo stvorili onkološku skrb u svim segmentima na razini najboljih europskih standarda. Moramo zahvaliti našim osnivačima, resornom ministarstvu i Vladi koji su osigurali ogromna sredstva i doveli nas do te razine, a u posljednjih godinu dana osigurano oko 18 milijuna eura. Rana detekcija i dijagnostika, rano liječenje i prevencija su izuzetno važne karike kako bi rezultati naših napora bili optimalni. Tu su naši sugrađani, a posebno sugrađanke, ključni partneri, a ovaj mjesec promoviramo važnost njihove svijesti, samokontrole i pravovremenog javljanja liječniku te preventivnih pregleda. Jer uz sve vrhunske uvjete, samo rana dijagnostika i rana terapija daju optimalne ishode, smanjuju smrtnost i invaliditet te sve što bolest nosi, rekao je Ružić.

U Opatiji održano peto izdanje After job konferencije »Žene od A do Z« uz poruke zajedništva, zdravlja i humanosti

Inspirativno i snažno slavlje ženske snage

OPATIJA ▶ Peta po redu After Job Konferencija »Žene od A do Z« okupila je više od dvjesto žena u Kongresnoj dvorani opatijskog Hotela Royal, gdje su zajedništvo, prijateljstvo i snaga žene pronašli svoje mjesto uz panele i mnoštvo korisnih savjeta. Ova nova edicija, pod nazivom »Duplo bolje«, nastavlja tradiciju inspiriranja i osnaživanja žena u privatnom i poslovnom svijetu. S obzirom na mjesec listopad, posvećen borbi protiv raka dojke, konferencija je posebno naglasila važnost zaštite ženskog zdravlja.

- Ideja je osnažiti žene savjetima o prevenciji raznih zdravstvenih izazova te pružiti informacije kako se brzo oporaviti ako se dogode. Ovo je prilika da podijelimo žensku snagu i podršku, izjavila je Ermina Duraj, idejna začetnica konferencije koja ima i humanitarni karakter. Sve kotizacije bile su usmjerene na liječenje Darije Mladenović

Jana Bubnić Arčanin i Ermina Duraj

“Ideja je osnažiti žene savjetima o prevenciji raznih zdravstvenih izazova te pružiti informacije kako se brzo oporaviti ako se dogode. Ovo je prilika da podijelimo žensku snagu i podršku

Ermina Duraj

koja se trenutno nalazi u Meksiku, a svi se nadamo da će se brzo vratiti s osmijehom.

- Sve žene koje su danas u dvorani pružile su svoju podršku, pomoć i snagu kako bi naša Darija čim prije ozdravila. Pozivnice za ovu konferenciju šalju se od prijateljice do prijateljice, što je čini posebnom u regiji, zaključila je Duraj.

Konferenciju je otvorio panel pod nazivom »Duplo bolje - O ženskim temama od puberteta do menopauze«, na kojem su sudjelovale Zorica Martić, predsjednica Udruge »Ja sam 1 od 10«, klinička psihologinja Karin Kuljanić, specijalistica dermatologije i venerologije Stanislava Laginja, nutricionistica Sandra Pavičić Žeželj. Na ovom panelu razgovaralo se o važnosti mentalne higijene. Psihologinja Karin Kuljanić istaknula je da kvaliteta života ovisi o tome koliko se brinemo o sebi, svom emocionalnom i

Zorica Martić, Ermina Duraj, Sandra Pavičić Žeželj, Karin Kuljanić i Stanislava Laginja

mentalnom stanju.

- Bitno je imati ljude pored sebe koji nas razumiju i s kojima slobodno možemo dijeliti svoje najdublje misli i osjećaje. Druženja poput ovoga tražaju priliku da se zbližimo i istražimo dublje sfere vlastitog bića, osobito u vrijeme egzistencijalnih kriza koje donose svjetske

situacije, zaključila je Kuljanić.

Book cafe Jane Bubnić Arčanin omogućio je razgovore s poznatim spisateljicama, Ivanom Grabar i Sanjom Tumarom. O snazi prijateljstva govorele su Ester Gallo, Mila Hrštić, Jovana Čutul i Marija Mažar.

Konferenciju je upotpunio modni dio. Poznata stilistica i

modna savjetnica Alma Premierl Zoko otkrila je ženama tajne dobrog stila na interaktivnom predavanju, koje je moderirala Barbara Udovičić.

- Najvažnije je voljeti sebe i prihvatiti svoje tijelo, jer ono je naš dom. Odaberite modne kombinacije u skladu s tim, savjetovala je Alma Premierl Zoko. »Nemojte robovati modi, uživajte u njoj«, zaključila je. Bogat i raznolik program te jedno lijepo druženje završilo je glazbenim nastupom Martine Majerle.

Pokrovitelji konferencije su Jadran Galenski Laboratorij, Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ-a, Primorsko-goranska županija, Kvarner Wines, Turistička zajednica Kvarnera, organizator Primorsko-istarska podružnica Hrvatske udruge za odnose s javnošću, a medijski pokrovitelji Stilueta, Radio Korzo i Extravagant i Novi list.

S. GAŠPERT

27. sportski susreti UDVDR-a PGŽ-a

Najvažnije je okupljanje, zajedništvo i druženje

Mimohod Opatijom

OPATIJA ▶ Jučer je u Opatiji održano 27. sportsko natjecanje Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata primorsko-goranske županije, na kojem je sudjelovalo više stotina branitelja i veterana, te bili uključeni svi ogranci županije. Program je počeo mimohodom od Hotela Pariz do Sportske dvorane Marino Cvetković.

Voditeljica programa Snježana Svetić, nakon izvođenja državne himne i minute šutnje u spomen svim poginulim, nestalim, i preminulim hrvatskim braniteljima, te prvom vrhovnom zapovjedniku Hrvatske vojske dr. Franji Tuđmanu, pozdravila je sve dragovoljce i veterane Domovinskog rata, osobnog izaslanika predsjednika RH Zorana Milanovića - brigadnog generala Miljenka Balena, domaćina - gradonačelnika Fernanda Kirigina, predstavnik i izaslanika potpredsjednika Vlade RH i ministra hrvatskih branitelja - Marka Ratkovića, Sanju Jurjako iz Područne jedinice PGŽ-a, predstavnik PGŽ-a dožupana Roberta Matića, savjetnika Zlatka Mihelca, predstavnik Policijske uprave PGŽ-a, te ratne zapovjednike Franu Primorca, Mi-odraga Hećimovića i Svetka Šaru. Također su u pozdrave uključeni predsjednici braniteljskih udruga - pukovnik Zlatko Uremović, Marinko Žuža, predstavnik 1. gardijskog zdruga Milan Kurilj, roditelj i udovice poginulih branitelja, predstavnik HZZO-a Rijeka Avelin Baretić, svi gradonačelnici i načelnici, te kapelan župe sv. Jakova Zdravko Jelušić.

Na svečanosti su uslijedili i govori istaknutih predstavnika i uzvanika. Prvi se obratio predsjednik Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Ogranak Opatija, Božidar Budaj Bolero. Potom je govor održao predsjednik Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Podružnice PGŽ-a Franjo Božinović. U ime županije prisutnima se obratio dožupan PGŽ-a Robert Matić. Uslijedio je govor savjetnika potpredsjednika Vlade i ministra hrvatskih branitelja Marka Ratkovića. Na kraju se obratio osobni izaslanik predsjednika RH Zorana Milanovića, brigadni general Miljenko Balen.

Izaslanik predsjednika RH brigadni general Miljenko Balen i predstavnici braniteljskih udruga položili su vijenac kod spomenika poginulim braniteljima u Voloskom, a u Župnoj crkvi sv. Ane služena je sveta misa za poginule branitelje.

Gradonačelnik Fernando Kirigin u gradskoj je vijećnici održao primanje za izaslanstva i goste.

U programu je za braniteljske ekipe odabrano natjecanje u 11 disciplina: malom nogometu, šahu, streljaštvu, tenisu, stolnom tenisu, pikadu, boćanju, kuglanju, potezanju konopa, te u kartaškim igrama briškuli i marijašu. Natjecanja se održavaju na više lokacija u gradu: potezanje konopa na platou ispred tržnice, boćanje i kartaške igre na Boćariji Opatija, šah u Gimnaziji Eugena Kumičića, tenis na terenima Teniskog kluba Opatija, kuglanje u Sportskom centru Kantrida te pikado, stolni tenis, mali nogomet u Sportskoj dvorani »Marino Cvetković«, a streljaštvo u opatijskoj streljani.

Franjo Božinović, predsjednik županijske UDVDR-a, zahvalio je na domaćinstvu.

- Na području naše županije nije bilo razaranja, no upravo je naš kraj dao iznimnu logističku podršku stradalnicima, te se istaknuo po broju dragovoljaca i branitelja. Danas mi promičemo vrijednosti Domovinskog rata i upoznajemo naše članove s ljepotama i raznolikošću Primorsko-goranske županije, izjavio je.

A opatijski gradonačelnik Fernando Kirigin kazao je - sportski su susreti izvrsna manifestacija, a najvažnije je okupljanje, zajedništvo i druženje.

DŽ. KALČIĆ

Sa svečanog otvaranja Susreta

Raseljeni Palestinci iz sjeverne Gaze kreću prema jugu

VELIKI DAN Rat u Gazi bliži se kraju nakon dvije godine

Hammas pristao vratiti sve taoce Izraelu

Sporazum predviđa i potpuno zaustavljanje neprijateljstava, postupno povlačenje izraelske vojske izvan pojasa Gaze, nastavak dostave humanitarne pomoći, ali i potpuno raspuštanje i razoružavanje Hamasa. Pri tome se na pripadnike ove terorističke organizacije primjenjuje i abolicija, a oni sami mogu izabrati hoće li ostati u Gazi ili otići u neku treću zemlju

Bernard KARAKAŠ

Nakon gotovo pune dvije godine, rat u Gazi koji se vodi između Izraela i Hamasa napokon se, po svemu sudeći, bliži kraju. Iako su najave govorile suprotno, Hamas je pristao na povrat svih talaca, živih i mrtvih, Izraelu, što je jedna od glavnih odrednica mirovnog plana kojega je predložio američki predsjednik Trump.

Prema poruci vođa ove terorističke organizacije koja Gazom upravlja još od 2005. godine, Hamas oslobađa taoce, ali traži od Izraela dodatne pregovore oko ostalih devetnaest točaka sporazuma. Hoće li pregovori biti doista održani ili će se Trump i Netanyahu čvrsto držati predloženog rješenja, vidjet će se u sljedećih nekoliko dana. Odmah po objavi o povratku talaca, Trump je zatražio od Izraela da obustavi zračne napade na Gazu. Dapače, IDF ne samo da je zaustavio udare iz zrake, već je i sveo svoje aktivnosti, kako su rekli, »na najmanju moguću mjeru« što podrazumijeva samo obrambene akcije u slučaju izravnog napada.

Srebro ili olovo

»Trumpov« sporazum predviđa i potpuno zaustavljanje neprijateljstava, postupno povlačenje izraelske vojske izvan pojasa Gaze, nastavak dostave humanitarne pomoći, ali i potpuno raspuštanje i razoružavanje Hamasa. Pri tome se na pripadnike ove terorističke organizacije primjenjuje i abolicija, a oni sami mogu izabrati hoće li ostati u Gazi ili otići u neku treću zemlju. Koja bi ih eventualno primila. A takvih baš i nema puno.

Trumpovo rješenje

Ovo je veliki dan, vrlo poseban dan. I zahvaljujem i islamskim državama koje su, kao posrednici, pomogli da se postigne ovaj napredak. Vjerujem da je Hamas spreman za trajni mir

Donald Trump

ponudeno je u obliku izbora, »srebro ili olovo«. Ukoliko prihvate plan, Hamasovci će biti abolirani, a razaranja će biti zaustavljena, no ukoliko odbiju, ne samo da će izraelske snage dobiti odriježene ruke za puno uništenje cijelog područja, već će im u tome pomoći i američke snage. Izbor je već unaprijed bio više ili manje jasan.

- Odbijanje sporazuma značilo bi samoubojstvo za Hamas, s njim ne bi ništa postigli. Bili

bi uništeni u potpunosti, a na ovaj način neće sačuvati vlast, ali će sačuvati živu glavu, kaže za naše novine povjesničar Petar Bašić.

Naravno, ovdje ostaje još cijeli niz pitanja oko kojih bi Hamas želio pregovarati. No pitanje je hoće li druga strana, Netanyahu, a posebice Trump uopće biti spremni korigirati američki prijedlog ma i za milimetar. Jer održivost Hamasa

Demonstracije s pozivom na okončanje izraelske okupacije, uoči druge godišnjice napada Hamasa

kao organizacije na životu ni u jednom trenutku nije opcija. Plan je kako će Pojasom Gaze vladati palestinsko vijeće sastavljeno od civilnih predstavnika zajednice, no najveću vlast imat će pak međunarodno tijelo kojem će na čelu operativno biti bivši britanski premijer Tony Blair, dok će Trump imati u svakoj značajnijoj odluci konačnu riječ.

Trajni mir

Jedna od glavnih polaznica svakako će biti i uništenje infrastrukture koju je Hamas godinama gradio, od skrivenih tvornica oružja do cijele mreže tunela koje islamisti koriste.

- Ovo je veliki dan, vrlo poseban dan. I zahvaljujem i islamskim državama koje su, kao posrednici, pomogli da se postigne ovaj napredak. Vjerujem da je Hamas spreman za trajni mir, ustvrdio je Trump u videoobraćanju iz Bijele kuće nepunih sat vremena nakon što je Hamas poslao poruku o vraćanju talaca, a odmah se oglosio i Netanyahu poručujući kako je Izrael spreman odmah implementirati prvu fazu Trumpova plana. Što podrazumijeva da će Izrael iz zatvora pustiti 250 Palestinaca osuđenih na doživotni zatvor, ali i oko 1.100 stanovnika Gaze koji su pritvoreni od izbijanja rata pa na ovamo.

U Bijeloj kući, iako sporazum nije do kraja »ispeglan« prilično sigurno već spremaju boce šampanjca kako bi proslavili ovaj uspjeh. Jer ovim sporazumom ne samo da se zaustavljaju ratne operacije i spriječava stradanje civila, već sam Trump postaje, doslovno preko noći, izgledni kandidat za Nobelovu nagradu za mir. A to je nešto što on već odavno duboko priželjkuje.

SRETNO Polaganjem temeljnog kamena označen početak gradnje vatrogasnog doma na Hreljinu

Trajni simbol zajedništva i ljubavi prema vatrogastvu

Vremensku kapsulu u obliku vatrogasnog aparata u temelje budućeg hreljinskog vatrogasnog doma postavili su veterani DVD-a Hreljin Miroslav Grubišić i Stanko Ružić koji su i jedni od osnivača Društva

Barbara ČALUŠIĆ
Snimio Sergej
DRECHSLER

HRELJIN ▶ Postavljanjem vremenske kapsule i polaganjem temeljnog kamena jučer je svečano označen početak izgradnje novog vatrogasnog doma na Hreljinu. Moderan vatrogasni dom, smješten na atraktivnoj i strateškoj lokaciji s koje se pruža pogled na gotovo cijelo područje Bakra i susjednih mjesta, ujedno je i dar DVD-u Hreljin koje je jučer svečano obilježilo pedeset godina djelovanja.

Suport bakarskog kraja
Vremensku kapsulu u obliku vatrogasnog aparata u temelje budućeg hreljinskog vatrogasnog doma postavili su veterani DVD-a Hreljin Miroslav Grubišić i Stanko Ružić koji su i jedni od osnivača DVD-a Hreljin i zaslužni za njegov polustoljetni jubilej. U kapsuli se nalazi povelja, popis članova društva, fotografije iz arhive društva, novinski članici, zadnji broj gradskog glasila Bura i mandatno

Združenim snagama zalivena je kapsula i označen početak gradnje vatrogasnog doma na Hreljinu

izvješće gradonačelnika od 2021. do 2025. godine. A uz gradonačelnika Bakra Tomislava Klarića i predstavnike DVD-a Hreljin, kamen temeljac položila je i Kristina Bilić, državna tajnica Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

- Puno je gradilišta iza nas i puno položenih temeljnih kamena, no ovaj nam znači jako puno. Najviše jer su ga hreljinski vatrogasci jako dugo čekali i velika im hvala što su

Vatrogasni veterani Stanko Ružić i Miroslav Grubišić položili su vremensku kapsulu

Na strateškoj poziciji

Budući vatrogasni dom planiran je kao suvremeni novi objekt smješten na strateškoj poziciji na kojoj se pruža pogled na čitavo područje Bakra i urbane aglomeracije Rijeka. Dom je planiran kao centar za nadgledanje područja u vrijeme požara i sličnih ugroza. Vatrogasni dom imat će garažni prostor za svoja vozila, tehničke, društvene i administrativne prostorije, parkiralište, pješačke površine, uređeni okoliš i prostor za vježbanje na otvorenom. Vrijednost ovog kapitalnog projekta Grada Bakra je 2,34 milijuna eura, a projekt je kandidiran za dodjelu bespovratnih sredstava Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU-a kroz urbanu aglomeraciju Rijeka te je odobreno financiranje od 1,46 milijuna eura. Projekt potpisuje Art Design iz Rijeke, a radove izvodi GPP Mikić.

prihvatili naš prijedlog da taj dom bude na ovom mjestu. Veliki ste suport našem gradu i nema aktivnosti da naša vatrogasna zajednica nije s nama, poručio je bakarski gradonačelnik Tomislav Klarić.

Povijesni trenutak

Predsjednik DVD-a Hreljin Davor Jakovčić kazao da je ovo posebna i povijesna prigoda za hreljinske vatrogasce, Hreljin kao i cijeli Grad Bakar.

- Ne svjedočimo samo početku gradnje novog

vatrogasnog doma već i zajedno slavimo 50 obljetnicu osnutka i djelovanja DVD-a Hreljin, rekao je Jakovčić zahvalivši se svima koji su gradili ovaj DVD-e.

Zahvalio se i Gradu Bakru kazavši da se zahvaljujući njihovoj podršci i razumijevanju važnosti vatrogastva došlo do toga je da hreljinski vatrogasci dobiju dom koji zaslužuju.

- Neka ovaj dom bude trajni simbol našeg zajedništva i ljubavi prema vatrogastvu i našem Hreljinu, zaključio je.

Kastav u znaku Bele nedeje - tradicija, zabava i bogata gastronomska ponuda okupili brojne posjetitelje

Za popit, pojist, za valje i za doma zet

Vrhunac otvorenja Bele nedeje uslijedio je uz zvuke Klape Kastav, kada je Toni Babić, potpredsjednik Udruge »Belica«, natočio i podijelio 300 besplatnih čaša mlade belice, nazdravivši tako početku manifestacije

KASTAV ▶ Prva subota u listopadu tradicionalno je rezervirana za početak najpoznatije i najveće kastavske fešte. Otvorena je Bela nedeja, a mirisi mlade belice, pečenja i sajamske vrepe ponovno su ispunili ulice povijesnog grada »na bregu«, privlačeći rijeke posjetitelja. Svečanost je službeno počela kad je gradonačelnik Kastva, Matej Mostarac, pozdravio okupljene i poželio im dobru zabavu i ugodno druženje. Vrhunac otvorenja uslijedio je uz zvuke Klape Kastav, kada je Toni Babić, potpredsjednik Udruge »Belica«, natočio i podijelio 300 besplatnih čaša mlade belice, nazdravivši tako početku manifestacije. Nakon besplatne degustacije, druženje se nastavilo na mnogobrojnim šankovima gdje se čaša belice mogla kušati po cijeni od 2 eura. Gastronomska ponuda i ove je godine bila srce manifestacije. Lovačko društvo pripremilo je gulaš i čevapčice po cijeni od 10 eura, dok su se fažol i hamburgeri mogli pojesti za 7 eura. Poznati kastavski restoran Fortica mamio je mirisima pečenja, nudeći kilogram odojka za 40 eura, BBC rebarca s prilogom za 24 eura i teleće pečenje za 18 eura. U ponudi su se našli i noki s gulašom (16 eura), domaće kobasice s prilogom (16 eura), svinjski vrat (15 eura) te svinjska koljenica (16 eura). Za desert, posjetitelji su

se mogli zasladiti slatkim njokima od šljiva po cijeni od 5 eura. Tradicionalna poslastica, velika palačinka, ipak je donijela i neizbježnu priču o inflaciji. Prodavači su objasnili kako je cijena morala porasti s prošlogodišnjih 5 na 6 eura. Prema

Promjena

Zbog najave lošeg vremena, današnji program »Pozdrav Beloj nedeji« umjesto u podne kako je najavljeno, održat će se u 15 sati na glavnoj pozornici, poručuju organizatori. No ni moguće loše vrijeme ne može pokvariti Belu nedeju, to je već poznato.

Na otvaranju Bele nedeje podijeljeno je 300 čaša belice

Evelin Dorčić, Liza Mabel Sušan i Dante Dorčić na ponijima

Bez Klape Kastav - jušto niš!

njihovom izračunu godišnja inflacija je - 20 posto. Najmlađi posjetitelji svoje su carstvo zabave pronašli u čak tri luna parka, a šećerna vuna prodavala se po 4 eura. Prava atrakcija ove godine bili su poniji, koje su po prvi put hrabro zajahali Liza Mabel Sušan, Evelin i Dante Zorčić. Osim na Crevkvi, veselo je bilo i na Lokvini, uz program za djecu i bogati gastro program za one starije. Ipak središte zabave, ako i uvijek bilo uz glavnu pozornicu, gdje je kao uvod klape Kastav otvorila program koji se nastavio do kasno u noć. Uz belicu, konzumirale su se i žestice, pa se tako pelinkovac se mogao popiti za samo 1 eura. Bela nedeja bila je prilika i da slogan »vavek nova štorka«, obilježi i neka nova priča iz Kastva, pa je tako prvi dan obilježila i promocija novog brenda - Whiteheada, sa zanimljivom serijom žestokih pića. Uz ta zanimljiva pića posebna je bila i premijerna ponuda - nove gastro atrakcije - velikog krumpira punjenog maslacem, sirom i tiganom svinjetinom za 9 eura. Uz napomenu samo za keš. Šarolika sajamska ponuda i ove godine nudila je sve, od kućnih potrepština, igračaka i odjeće, do voća, povrća, suhomesnatih proizvoda i sireva. Cijene u skladu s trendovima i visinom plaća posjetitelja, za neke normalne za neke previsoke.

Riječki
znanstvenik
ponovno na
prestižnoj listi
najutjecajnijih
svjetskih
znanstvenika
Sveučilišta
Stanford

DVA VELIKA HOBIJA - RIBOLOV I RONJENJE POSTALA SU POSAO

Cilj je sakupiti zbirku, što bolju i što veću, da kad čovjek ode u penziju iza sebe ostavi neki trag. Zbirka broji desetke tisuća primjeraka i stotinjak tipova, a njezin smisao nije samo u današnjim istraživanjima nego i u onima koja će doći za 10, 50 ili 100 godina. Sve to ostaje u muzeju, pod stalnom brigom kustosa jer zbirka bi trebala nadživjeti i mene i idućeg kustosa i niz kustosa poslije

Helena DRMIĆ
Snimio Sergej DRECHSLER

Riječki znanstvenik dr. sc. Marcelo Kovačić ponovno se našao na prestižnoj listi najutjecajnijih svjetskih znanstvenika Sveučilišta Stanford. Na temelju podataka iz svjetske baze Scopus Elsevier, uvršten je među dva posto najcitriranijih istraživača i to ne samo na godišnjoj listi za 2024. godinu, nego i na listi koja obuhvaća cijelu znanstvenu karijeru. Među najutjecajnijima se ove godine našlo 129 hrvatskih znanstvenika, a na listi karijernog utjecaja 97 ime- na iz Hrvatske. Posebnost njegova uspjeha jest u tome što dolazi iz Prirodoslovnog muzeja Rijeka, a ne sa sveučilišta ili velikog instituta, što je prava rijetkost. Sam Kovačić kaže da mu priznanje neće promijeniti svakodnevicu, ali priznaje da je ugodno kada vidi da se rad prepoznaje i citira diljem svijeta.

ŠTO RADI KADA RADI

Kovačićev posao u muzeju spaja dvije dimenzije, a to su znanost i kultura. Kao kustos zoolog zadužen je za životinjske zbirke, a kao ihtiolog znanstveno se bavi ribama. »Cilj je sakupiti zbirku, što bolje i što veću, da kad čovjek ode u penziju iza sebe ostavi neki trag«, objašnjava, pa dodaje da ta zbirka služi i javnosti kroz postavu i izložbe, ali i istraživačima kroz radove i analize. U njegovu se poslu jedno bez drugoga ne može: »Obavezno, oboje je dio mog posla«.

Ljubav prema ribama kod njega je počela u mladosti. »Imao sam dva velika hobija - ribolov i ronjenje s bocama, automnomno ronjenje. I onda su se dva hobija spojila u jedan posao«.

Studirao je na PMF-u, biologiju i ekologiju, kasnije magistrirao i doktorirao. U muzeju se, kaže, otvorila prilika raditi s ribama i tako je počeo njegov put. Danas mu je dan podijeljen između terena, laboratorija i rada na zbirci. Materijal dolazi i s terena i iz velikih svjetskih zbirki poput Smithsoniana ili Western Australian muzeja.

- Protokol kako dobiti materijal iz velikih svjetskih zbirki, a i vratiti nakon laboratorijske obrade, je složen, kaže, opisujući kako funkcionira razmjena uzoraka. U svemu tome važno mu je jedno: »Nastojim biti učinkovit s vremenom, da mi dan ne prođe uzaludno.«

Na Stanfordovoj listi našao se jer se ona »najviše bazira na citiranosti, koliko je vaš znanstveni rad upotrijebio netko drugi«. Kriteriji, objašnjava, nisu samo puki broj citata, već i uloge autora u radu, primjerice nagrađuje se prvi ili zadnji autor, te niz elemenata koji »se izračunavaju u kompozitni indeks«.

- Ulazak na listu prethodne godine isto me iznenadio, ali objasnio sam ga samom sebi da je godina prije bila dosta plodna što se tiče citata, ali onda sam ove godine bio siguran da nema razloga da budem. I opet je izračunato da sam ušao u 2 posto, kaže skromno.

Posebno ističe i ulogu muzeja. - Prirodoslovni muzeji su mjesta gdje se spaja kultura i znanost, kaže i dodaje da i nije neobično da se među najutjecajnijima u svijetu nalaze i muzejski znanstvenici. No u Hrvatskoj su na listama gotovo svi sa sveučilišta, instituta ili klinika, Kovačić je jedini iz muzejske struke.

ROD S NJEGOVIM IMENOM

Kovačić je prvu novu vrstu opisao 2000. godine, čime je postao prvi hrvatski znanstvenik nakon gotovo sto godina koji je opisao novu vrstu ribe.

- Bilo je prilike jer smo imali puno

neopisanih vrsta, ali jednostavno se ljudi iz Hrvatske nisu usuđivali rješavati taksonomske probleme na ribama i onda su nam stranci opisali neke vrste iz Hrvatske, kaže.

Primjer toga je činjenica da je druga riba ikad opisana na svijetu iz morske špilje iz Istre, iz špilje kod Rovinja i to od strane njemačkih znanstvenika. »Vjerojatno zato što se u Hrvatskoj dugo nitko nije sustavno bavio taksonomijom riba«, kaže Kovačić. No, on i njegova je generacija su tu priču promijenili.

Kovačićev je započeo istraživati i objavljivati znanstvene radove na glavočima '90-ih, kad je nailazio na probleme »na koje nismo imali odgovor u Hrvatskoj«.

- Prekretnica se dogodila 2000. godine, kada sam zaronio, krenuvši iz ronilačkog centra Mihurić u Selcu na Krk i ulovio očito novu vrstu glavoča. Na povratku u Rijeku svratio sam u Kostrenu, gdje je profesor Robert Patzner sa Sveučilišta u Salzburgu upravo vodio studentsku ekskurziju, priča.

Budući da se Patzner bavio istim područjem, Kovačić mu je pokazao ribu iz uzorka. »Bobby, vidi, mislim da je ovo nešto novo«, rekao mu je. Patzner ju je pogledao i potvrdio: »Ovo je stvarno nešto novo.« Taj susret bio je početak, ubrzo je opisao svoju prvu vrstu, a od tada je opisao četrdesetak novih vrsta, ponajviše glavoča i priljepnjaka.

Međunarodno priznanje stiglo je i kroz novi rod riba nazvan po njemu - Marcelogobius. Kovačić pojašnjava da se ime može dati prema osobini vrste, mjestu nalaza ili osobi zaslužno za istraživanja, a kolega iz Njemačke ocijenio je da je za područje glavoča Kovačić dao velik doprinos. Rijetkost takvog priznanja objašnjava i brojke koje navodi: na svijetu je više od dvije tisuće vrsta glavoča, a tek dvjestotinjak rodova.

- Novi rodovi se puno rjeđe opisuju nego vrste.

KLIMA I INVAZIVNE VRSTE

More koje je gledao na početku karijere nije isto što i danas.

- Prvo, znamo da nam ulaze nove vrste u Jadran zbog zagrijavanja. Zatim, znamo da su vrste koje su bile rijetko u Jadranu postale češće jer su termofilne, vole toplinu. I treće je da se vrste, koje su bile rasprostranjene samo na jugu Jadrana, penju na sjever. Posljedice se već vide: grabežljivci poput strijelke i

“Nastojim biti učinkovit s vremenom, da mi dan ne prođe uzaludno

“Uživajte u moru. Mi često ne shvaćamo koliko privilegiju imamo živjeti u gradu na moru, sve dok nam kolege ili prijatelji iz inozemstva ne kažu kako bi voljeli imati tu sreću. Mnogi sanjaju da će se u mirovini preseliti na takvo mjesto, a mi tu ljepotu imamo svakodnevno. Ne znamo zapravo koliko nam je dobro

ribe lava mogu pojesti domaće ribe i sigurno utjecati na sustav ako su u dovoljnom broju. Niz problema sa stranim vrstama ribama u južnom Mediteranu, npr. biljojedne alohtone

po djelić, da bi pronašao razliku.». Zato je terenski rad usklađen s laboratorijskim: mrežice i pumpe na dnu, a potom mikroskop, rendgen i analize u muzeju. Dio njegova rada ovisi i o sezoni. Kada se istražuje biologija pojedine vrste: kada se mrijesti, koliko brzo raste, čime se hrani, onda uzorke treba skupljati tijekom cijele godine. Za specifične terene ili ekspedicije u inozemstvu logistika zna biti presudna. »Dovoljno je da vam kofer s ronilačkom opremom zapne, a vi iz tog mjesta u koje dođete s avionom idete dalje na drugu lokaciju, praktički će vam cijeli teren propasti.« Srećom, kaže, takve situacije ga nisu snašle, ali su dio stalne brige svima koji rade pod morem.

DO MIROVINE MU JE OSTALO ŠEST GODINA, A ŽELJA MU JE ZARONITI NA MJESTIMA KOJE »VJEROJATNO DRUGE LJUDE NE BI ZANIMALO«. NE PRIVLAČE GA TROPSKA MORA, VIŠE GA ZANIMAJU »RUPE NA KARTI«, POJEDINE TOČKE EUROPSKOG ATLANTIKA I CRNOG MORA GDJE JOŠ NIJE ZARONIO

vrste roda Siganus istiskuju salpu, su scenarij koji bi se mogao preliti i u Jadran, upozorava.

Kada govori o promjenama u moru, posebnu pažnju posvećuje Sjevernom Jadranu. Podsjeća da je to »najhladnija točka Mediterana uz Lionski zaljev«, pa nije čudo da su se ovdje zadržavale i neke hladnoljubive vrste. No kako se cijeli Mediteran zagrijava, ta mala klimatska prednost polako nestaje. U široj geološkoj slici spominje i činjenicu da ako gledamo u prošlost do zadnjeg ledenog doba, iznenadili bismo se saznajući da su u Mediteranu živjele i vrste poput lososa ili bakalara, a to znamo, kaže, po kostima na ognjištima iz tadašnjeg vremena u Španjolskoj i Francuskoj. Danas je situacija drukčija: tople vrste napreduju, hladne se povlače ili nestaju.

Borealne vrste, poput papaline i iverka, vezane uz hladniji sjever Jadrana imaju sve manje pogodnih uvjeta. Kako se cijeli Mediteran zagrijava, »vrste koje su ovdje bile nešto brojnije jer im je odgovaralo hladnije« mogu oslabjeti ili nestati. No, postavlja se važno pitanje: što se može napraviti? »Skoro pa ništa«, kaže za klimatske promjene.

Ipak, nešto je u našim rukama. - Najveći problem za ribe Jadrana je prelov, kaže. Sportski ribolovci trebaju loviti »ono što će taj dan pojesti«, a gospodarski ribari trebali bi obavljati aktivnost uz što manju dodatnu štetu, recimo kad je moguće, u more vraćati juvenilne ribe kao npr. male morske pse, koji mogu preživjeti ako ih se vrati u more. Jedna od rijetkih konkretnih mjera kod zagrijavanja mora koju navodi jest dopuštanje slobodnijeg izlova invazivnih vrsta koje su jestive, poput ribe lava, kako bi se bar djelomično regulirala brojnost. Dodaje i da o nacionalnim propisima ribarstva ne odlučuje on niti daje stručno mišljenje, već da se o tome brinu specijalizirani stručnjaci, ali smatra da promjene propisa

ponekad mogu pomoći.

Kovačić je desetljećima surađivao na projektima sa splitskim Institutom za oceanografiju i ribarstvo te s PMF-om u Zagrebu.

- U splitskom institutu sam od 90-ih godina stalno na nekim projektima, kaže, pojašnjavajući kako mu takav rad pomaže pokriti dio troškova i osigurava kontinuitet. Radovi nastaju paralelno: »Jedan je u časopisu na recenziji, drugi u fazi pisanja, treći u fazi izrade statističkih analiza, a negdje se tek radi u laboratoriju. Obično desetak, petnaestak tema postoje u istom momentu.« Trudi se, naglašava, izbjeći »prazan hod« i »što manje biti na sastancima, što manje putovati, ako ne idem na teren«, kako bi maksimalno iskoristio dan.

POGLED UNAPRIJED

Središte njegova znanstvenog života ipak je zbirka riječkog muzeja. Najvrjedniji dijelovi su tipovi, referentni primjerci na kojima su opisane vrste, a tu su i tisuće riba skupljenih tijekom trideset godina rada na malim, skrivenim vrstama morskog dna.

- Događa se da za neke vrste imamo više primjeraka ovdje nego sve druge zbirke u svijetu zajedno, kaže. Zbirka broji desetine tisuća primjeraka i stotinjak tipova, među njima su i holotipovi, a njezin smisao nije samo u današnjim istraživanjima nego i u onima koja će doći »za 10, 50 ili 100 godina«. Sve to ostaje u muzeju, pod stalnom brigom kustosa: »Zbirka bi trebala nadživjeti mene i idućeg kustosa i niz kustosa poslije.«

Osim istraživanja, važan mu je i rad s javnošću. Za djecu u muzeju postoji pedagoški program, a on se najčešće uključuje kada dolaze srednjoškolci ili strane grupe te kada je tema posebno vezana uz more i klimu. Primjećuje da djeca znaju krenuti »pasivno«, ali se kroz vodstvo »aktiviraju« i susret završava pitanjima, razgovorom i pljeskom. S vremenom se mijenjaju i generacije posjetitelja, pa nije uvijek lako probuditi interes u vremenu »predoziranosti« informacijama. Ipak, iskustvo ga uči da znatiželja postoji, treba je samo usmjeriti.

Gleda i prema budućnosti. Do mirovine mu je ostalo šest godina, a želja mu je zaroniti na mjestima koje »vjerojatno druge ljude ne bi zanimalo«. Ne privlače ga tropska mora, više ga zanimaju »rupe na karti«, pojedine točke europskog Atlantika i Crnog mora gdje još nije zaronio.

Za kraj poručuje Riječanima i svim Primorcima: »Uživajte u moru. Mi često ne shvaćamo koliko privilegiju imamo živjeti u gradu na moru, sve dok nam kolege ili prijatelji iz inozemstva ne kažu kako bi voljeli imati tu sreću. Mnogi sanjaju da će se u mirovini preseliti na takvo mjesto, a mi tu ljepotu imamo svakodnevno. Ne znamo zapravo koliko nam je dobro.«

Kroz sve dijelove priče: od muzeja i znanosti do terena, laboratorija i javnosti, provlači se ista nit: ustrajnost i znatiželja. Kovačićev rad pokazuje da prirodoslovni muzeji nisu samo mjesta izložbi, nego i važne znanstvene adrese. Popisi i priznanja dođu kao posljedica, a more ostaje početak svake nove priče i izvor onog dječakog zanosu s kojim je sve i počelo.

Jagoda Popović o aktualnoj izložbi »Likovno ozvučje Bachovih fuga i toccata« i životu sa svjetski priznatim umjetnikom Dimitrijem Popovićem

UMJETNOST NAM JE ZAJEDNIČKA NIT, ALI SMO U IZRAŽAVANJU RAZLIČITI

Ono što obogaćuje naš bračni dugogodišnji život jest ljubav prema umjetnosti općenito, slikarstvo, glazba, književnost, film, teatar. Naravno, često razgovaramo o temama iz umjetnosti. Ali, uz svu našu povezanost i slične afinitete ili čak isto mišljenje o nekim fenomenima iz svijeta umjetnosti, u kreativnom izražavanju smo različiti. Istina jest da se posebno profil mog lika često javlja i karakterističan je za mnoga Dimitrijeva djela u crtežima, slikama i naročito u skulpturama kao, kako on kaže, neki arhetip koji je bio u njemu još dok me nije upoznao

Edita BURBURAN

Treći ciklus radova Jagode Popović posvećen velikim skladateljima, izložba »Likovno ozvučje Bachovih fuga i toccata«, trenutno je izložen u foajeu kazališta Gavella. Akademski slikarica koja je radni vijek ostvarila kao restauratorica u Muzeju Mimara i Restauratorskom zavodu HAZU-a prvu izložbu iz ciklusa, onu inspiriranu Vivaldijevim djelom »Četiri godišnja doba« izložila kao 60-godišnjakinja u studiju Moderne galerije »Josip Račić« u Zagrebu 2015. Ta je godina ujedno označila i 40. godišnjicu braka sa svjetski priznatim umjetnikom Dimitrijem Popovićem. Drugi je ciklus inspiriran »Posvećenju proljeća« Igora Stravinskog i bio je izložen u Muzeju Mimara 2017. Aktualna izložba radova u zagrebačkoj Gavelli predstavlja svojevrsnu trilogiju njenog umjetničkog stvaranja, a zanimljivo je što istodobno koincidira i s 50. obljetnicom braka s renomiranim umjetnikom. Desetak radova velikog formata predstavljeni su u suradnji s kustosicom Sandrom Stanačev Bajzek. S umjetnicom smo razgovarali o tome što je inspirira u glazbi klasika, kako svoje osjećaje prenosi na platna, ali i o odnosu sa životnim partnerom i njihovom zajedničkom doživljaju umjetnosti u kojem oboje zadržavaju vlastitu individualnost.

GLAZBA KAO POVEZNICA

U Gavelli je postavljena vaša izložba inspirirana Bachovim fugama i toccatama. Ovo je vaš treći ciklus radova posvećen skladateljima, prvi

je bio posvećen Vivaldiju, drugi Stravinskom, a ovaj Bachu, postoji li neka namjerna poveznica u tom redoslijedu?

- Općenito kazano, povezuje ih glazbeni izričaj, premda su svaki od navedenih majstora na različit način izražavali teme kojima su se bavili. Dakle, ta glazbena posebnost koja je bila vodilja za moju impresiju prenesenu na slikarsko platno izražava se poglavito u bogatoj ekspresivnosti i ljepoti ritma. Tako ova izložba koja je netom postavljena u izložbenom foajeu Gavelle na fin je način objedinila djela baroknog majstora inspirirana njegovim fugama i toccatama.

Moram primijetiti kako ste prvu izložbu imali prije deset godina i ona je koincidirala s vašom 40. obljetnicom braka s Dimitrijem Popovićem, a evo deset godina kasnije izložba je došla na vašu 50. obljetnicu braka, slučajno ili namjerno?

- Ova simbolična koincidencija je veoma zanimljiva, jer u numerološkom smislu mene i Dimitrija povezuje mnogo toga. Svakako su »zagrebačke« poveznice lijepe i značajne po sebi, u privatnom i profesionalnom smislu, ali moju prvu samostalnu izložbu koja je nosila naziv »Enigma prostora« imala sam davno na Cetinju, rodnom gradu moga supruga. Izložba je bila izložena u Njegoševom muzeju. Zanimljivost te izložbe u odnosu na moja kasnija djela je taj što sam tada bila inspirirana ambijentom, pejzažom koji je karakterističan baš za Cetinje. Premda kažem da se radi o različitim

PRIVATNA ARHIVA

“Kao majka bilo mi je prioritetno baviti se odgojem našeg sina Petra i obitelji. Uz moju prirodu, jer sam sistematična i znam određivati prioritete, mogla sam sve ono što život nosi organizirati tako da mi je ostajalo vrijeme za rad. Naravno, sve bi ovo bilo drugačije da nisam imala podršku i razumijevanje obitelji

djelima, imam dojam da su nesvjesno te impresije prirode u pejzažu koje su neposredno doživljene imale odraza na ciklus o Vivaldiju i njegovoj kompoziciji »Četiri godišnja doba«.

Završili ste Akademiju, bavili se restauratorstvom, ali čini se kako je vaš kreativni dio ostao svjež, zbog čega ste toliko čekali pokazati svoja djela?

- Više sam puta u neformalnim razgovorima s kolegama i prijateljima govorila kako spadam u one umjetnike odnosno umjetnice koje rijetko javno izlažu svoja djela. Ono što mi je važnije od javnog nastupa jest kontinuirani rad u ateljeu, bavljenje temom koja me zaokuplja. Znam slikare, među kojima su bili i ugledni profesori s Akademije koji su mi predavali, a rijetko su imali samostalne izložbe. Mislim kako je najvažnije održati kontinuirani rad i biti u potpunosti posvećen onom što je predmet mog zanimanja. Kada završim određenu temu i odlučim pokazati

radove javnosti, onda nastupa fa-za priprema, suradnje s kustosom i odabir izložbenog prostora. U ovom slučaju to je bilo s likovnom kritičarkom i kustosicom Sandrom Stanačev Bajzek koja je odabrala radove, a, već sam rekla, gotovo idealan ambijent je bio izložbeni prostor teatra Gavelle.

KREATIVAN IZAZOV

Osim podrške supruga, imali ste i druge poticaje. Mnogi su vas morali nagovarati da izađete u javnost sa svojim radovima, među njima je bio i veliki zanesenjak umjetnošću Andrija Seifried. Vaša prva izložba bila je u Cetinju, tad ste imali 60 godina, znači li to da su umjetnost i kreativnost uvijek prisutni?

- Tako je. U pravu ste. Kreativnost je najvažnija. U tom smislu smo mi umjetnici u prednosti nad sportašima. Godine u tom smislu odista nisu važne. Osim nagovora moga supruga Dimitrija i naravno moje obitelji, zaslugu za moje prvo izlaganje na Cetinju pripada uglednom crnogorskom likovnom kritičaru i pjesniku akademiku Mladenu Lomparu. Nažalost, nije već nekoliko godina među nama. Ali upravo na njegovo nepopustljivo inzistiranje prihvatila sam njegovu želju za izlaganjem. Na drugoj izložbi u Crnoj Gori, u izložbenom prostoru dvorca kralja Nikole u Baru, napravila sam sam sliku posvećenu Mladenu Lomparu. Također, u Zagrebu sam imala stalne sugestije prijatelja da trebam izlagati svoja djela. Kao što ste naveli, to su naši prijatelji: veliki

LJETA U CETINJU

Ljeta provodite u Cetinju odakle je vaš suprug, ali i vaša prva izložba bila je motivirana tim kraljicama. Privlači li vas još uvijek taj prostor?

- Taj ambijent i prostor »kamene pučine« u okolici Cetinja ima posebnu privlačnost, jer se u njemu osjeća mediteranski karakter, u svjetlosti, boji, vegetaciji što je razlog blizine mora. Posebno plavetnilo neba i mora koje se odražava na plemenitom sivilu kamena.

Ljubitelj umjetnosti Andrija Seifried, izdavač monografija Dragi Savičević, kustosica Moderne galerije Lana Šetka i novinarka Diana Šetka. Upravo navedeni prijatelji su na konkretan način bili objedinjeni u mom ciklusu »Četiri godišnja doba« Antonija Vivaldija. Andrija i Lana su napisali tekst za katalog. Dizajnirao ga je Dragi Savičević, a izložba je bila održana u Studiju moderne galerije »Josip Račić« u Zagrebu.

Inspiraciju nalazite u glazbi uz koju ste odrasli, vaša majka je svirala klavir, a kao djevojčica ste pohađali glazbenu školu. Koji instrument ste svirali?

- Da. Pohađala sam glazbenu školu Blagoje Bersa. Činjenica da je moja mama Đurđica Zdunić koja, nažalost, spletom životnih okolnosti nije završila Muzičku akademiju veći studij biologije, u slobodno je vrijeme u kući svirala glasovir. To je sasvim sigurno utjecalo na moj umjetnički senzibilitet. Posebno kad se radi o klasičnoj glazbi, na djela koja je često svirala - Chopin, Beethoven, Mozart... Tako je glazba, slobodno mogu reći, bila dio moga odrastanja.

Što to točno glazba kod vas izaziva, kako je vizualizirate? Pamтите ili je slušate i dok slikate?

- Slušanje je temeljni uvjet da bih se posvetila transponiranju auditivnog u vizualno. Uz slušanje glazbe koja je predmet moje likovne obrade, također se posvećujem čitanju studija ili knjiga o skladateljevom radu. O njegovim razmišljanjima, čitam ili gledam na televiziji intervjue s glazbenicima. Ali, ono što čini temelj mog likovnog izričaja je moj doživljaj, emocija koju izaziva određena glazba i kreativni postupak kako da slikom, dakle likovnim elementima - bojom, linijom, strukturom površina - izrazim svoj doživljaj biti glazbenog djela.

Koliko je to zahtjevan zadatak, transponirati glazbeni doživljaj s obzirom na to da glazba egzistira u vremenu, a likovna djela u prostoru?

- To je u osnovi jako zahtjevan zadatak i predstavlja pravi kreativni izazov, upravo kako na likovni način izraziti određenu glazbenu formu. Konkretno u ovom slučaju u ciklusu o Bachovoj glazbi. Primjerice, fuga kao klasična glazbena forma nalikuje likovnoj strukturi u kojoj se motivi ponavljaju i variraju. Glazbeni motivi se razvijaju gotovo kao vizualni elementi koji se prelamaju bojom i linijom kroz imaginarni prostor platna. Tako se dočarava osjećaj, ritma, melodije i harmonije.

TEMELJIT PRISTUP

Za vaše radove kritičari naglašavaju kako imaju snažnu gestualnost, slobodne poteze i jak kontrast svjetla i tame, unosite energiju boja, pokret, i avangardne ritamske fragmente, čini se kako svijet gledate s optimistične distance razumijevajući njegov puni spektar?

- Ono što bitno karakterizira glazbeno djelo kojim se bavim suštinski određuje likovni način izražavanja, zato se dramatičnost odnosa, prožimanja ili preplitanja linija, svjetlog, tamnog ili ritmovi apstraktnih elemenata komponiraju u koherentnu slikarsku cjelinu.

Volite velike formate

Što može biti zahtjevan zadatak, pristupate li slikarskom platnu prema nekoj prethodnoj skici ili krećete intuitivno i neposredno?

- U bavljenju temom pristupam temeljito. Dakle, radim skice, male likovne zabilješke razvijajući koncept onoga što će se ostvariti kao definitivno djelo. Upravo mi složenost nekog djela, kao u ovom slučaju Bacha, zahtijeva onaj stupanj ekspresije koji se može izraziti upravo na velikim formatima.

Koji vam je instrument najdraži? Imate li možda nekog izvođača kojeg posebno volite?

- Posebno volim glasovir i violinu. Često slušam, između ostalih velikih imena, interpretacije Daniela Barenboima, Marte Argerich, Khatije Buniatishvili... Za moju izložbu u Gavelli, da bi se ostvarilo lijepo suglasje slike i zvuka, na Bachovu temu nastupile su naše violinistice Petromila Jakas, Noami Konforta i pijanist Franjo Bilić koji su izveli Bachov »Koncert za dvije violine u d-molu«.

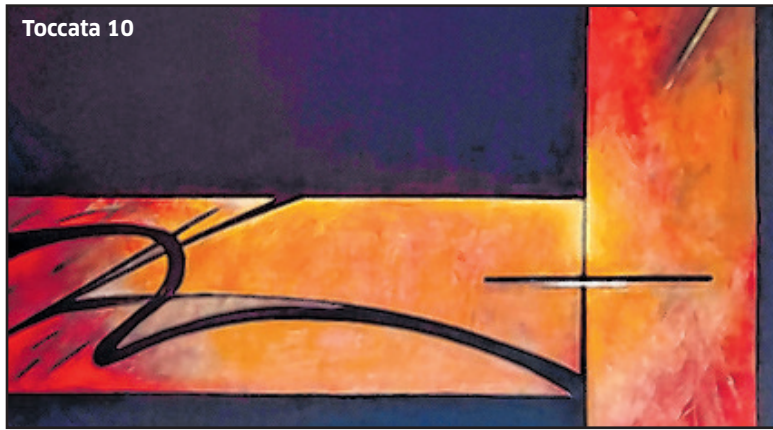
U vašim djelima ponavljaju se simbolika i metafora vezane uz žrtve, rituale, prolaznosti, smrti, ali i obnove. Primjerice, kod Stravinskog je to žrtva djevojke, a kod Vivaldija ciklus promjena. Što za vas intimno znači žrtva, promjena, općenito teme kojima se bavite?

- Gotovo svako umjetničko djelo bavi se, više ili manje, onim temeljnim pitanjima čovjekove egzistencije i smisla njegovog postojanja, čak i kad su u pitanju tragične teme koje nose žrtvovanje, stradanje i smrt. Kad spominjete Stravinskog i »Posvećenje proljeća«, taj je dramatičan ritual žrtvovanja mlade djevojke dat u dinamičkoj ekspresiji zvuka i to me potaklo da se tek naznačeno tijelo žene na slici preoblikuje u apstraktne elemente koji su neka vrsta ekvivalenta zvuka. Umjetnost, bez obzira na temu, u suštini oplemenjuje čovjekov život.

Vaša sljedeća izložba uslijedit će uoči Svih svetih pod nazivom »Bach kao likovni univerzum«, a održat će se u ambijentu kriptе crkve Leopolda Mandića, što će te predstaviti na toj izložbi?

- Ta me izložba posebno veseli jer ću moći u tom monumentalnom prostoru kriptе izložiti cijeli ciklus

Ono što čini temelj mog likovnog izričaja je moj doživljaj, emocija koju izaziva određena glazba i kreativni postupak kako da slikom, dakle likovnim elementima bojom, linijom, strukturom površina, izrazim svoj doživljaj biti glazbenog djela

Dimitrije i Jagoda Popović na Cetinju 1975.

Jagoda i Dimitrije Popović na otvaranju njene izložbe 2015. u studiju Moderne galerije »Josip Račić«

koji sam nazvala »Bach kao likovni univerzum«. Mislim da ću u ovom prostoru ostvariti koherentnu cjelinu izloženih radova, s naglaskom na veliki križ koji će biti središnji eksponat izložbe. Ovaj kršćanski simbol u svom značenju teži onom duhovnom jedinstvu koje je upravo u ovom kršćanskom simbolu bilo od temeljnog značaja za skladateljevo djelo »Misa u h-molu«. Ovo Bachovo monumentalno ostvarenje skladano je za vokalne i instrumentalne dionice i imalo izravan utjecaj na koncept likovnih apstraktnih kompozicija. To djelo izražava također kozmički red,

AKRIL UMJESTO ULJANIH BOJA

Radite s akrilnim bojama iako ste bila veliki zaljubljenik u uljane boje na koje imate alergiju, kako je to utjecalo na vaš rad? Što vas je privlačilo u uljanim bojama? Možete li se jednako dobro izraziti u akrilu?

- Nažalost, slikanje uljanim bojama odnosno terpentinom mi je stvaralo ozbiljne zdravstvene probleme. Zato koristim akril kao tehniku kojom se također, kad se njime ovlada, mogu dobiti oni rezultati koji zadovoljavaju moj likovni izraz.

savršenu harmoniju, duhovnu apstrakciju te sam na metaforički način kroz likovnost prenijela moj duboki dojam ovog glazbenog remek-djela.

Pripremate li još kakvo iznenađenje? Razmišljate li o novom glazbenom izazovu i koji kompozitor bi vas sljedeći mogao zaokupiti?

- Kako je glazba u svojoj biti uvijek inspirativna, bez obzira na vrijeme i epohu kad je stvarana, moj interes je već neko vrijeme zaokupljen djelom mađarskog suvremenog skladatelja Đeda Ligetija. U tom smislu već radim na nekim slikama. Konkretno me zanima autorov »Requiem« koji je zanimljiv i zbog toga, jer je koncipiran na poseban način koristeći se mikrofonom, vokalima te općenito stvara specifičan inspirativan dojam o vječnoj tami kakva je smrt.

PODRŠKA OBITELJI

Volite naglasiti kako ste uvijek svemu jako posvećeni, pa u tom kontekstu spominjete i majčinstvo, ali i ulogu žene. Kao umjetnica koliko ste nagrađeni time? Koliko vam je bilo važno ostvariti se na tim poljima, je li to također bio preduvjet vašeg umjetničkog stvaranja?

- Kao majka bilo mi je prioritetno baviti se odgojem našeg sina Petra i obitelji. Uz moju prirodu, jer sam sistematična i znam određivati prioritete, mogla sam sve ono što život nosi organizirati tako da mi je ostajalo vrijeme za rad. Kao što sam već kazala, važno mi je da sam u svom umjetničkom radu uspjela ostvarivati kontinuitet. Naravno, sve bi ovo bilo drugačije da nisam imala podršku i razumijevanje obitelji.

Sa suprugom Dimitrijem Popovićem upoznali ste se na Akademiji, danas je to ljubav koja traje 50 godina. U jednom intervjuu izjavio je kako vam je izradio ogrlicu od kosti dok vam se udvarao, čuvate li je i danas?

- Taj neobičan nakit koji mi je poklanjao još u danima studija na Akademiji čuvam i danas. Tada sam imala 22 godine, a jedna se takva ogrlica može vidjeti na Dimitrijevom kolažu »Formiranje znaka« iz 1974.

Osim u svojim djelima, energiju ste utkali i u djela supruga, često ste bila protagonistica njegovih crteža u kojima nije skrivao ljubavi povezanost, ali i intelektualnu inspiraciju koju je dobivao od vas. Koliko je to za vas bilo nadahnjujuće, pretpostavljam kako ste iz tog odnosa i vi bivali potaknutom, inspiriranom?

- Ono što obogaćuje naš bračni dugogodišnji život jest ljubav prema umjetnosti, općenito, slikarstvu, glazbi, književnosti, filmu, teatar. Naravno često razgovaramo o temama iz umjetnosti. Ali, uz svu našu povezanost i slične afinitete ili čak isto mišljenje o nekim fenomenima iz svijeta umjetnosti, u kreativnom izražavanju smo različiti. Istina jest da se posebno profil mog lika često javlja i karakterističan je za mnoga Dimitrijeva djela u crtežima, slikama i naročito u skulpturama kao, kako on kaže, neki arhetip koji je bio u njemu još dok me nije upoznao.

Mladi hrvatski kompozitor Ozren K. Glaser, samouk glazbenik, nagluh glazbenik, a nikada kuknjave već samo optimizam

U SVIJET FILMSKE GLAZBE ULETIO SAM SLUČAJNO I TO U HOLIVUDSKI PROJEKT

Siniša PAVIĆ

ma, dakako, na svijetu filmske glazbe koja živi svoj život i mimo filma za koji je skladana. Ima i nešto sitno filmova koji su uspjeli biti veliki, a da glazbe uopće nemaju. Ali da ima filmske glazbe koja svoj film nema, toga do jučer i nije bilo. Mladi hrvatski kompozitor Ozren K. Glaser napravio je baš to, skladao glazbu za film koji još nije snimljen. To što je skladao moći će se premijerno i čuti u petak u Koncertnoj dvorani »Vatroslav Lisinski«, no priča o onom što Ozren K. Glaser radi i što on jest još je veća. I priča komotno može početi od toga što će se tek dogoditi, u petak u Lisinskom.

- U Lisinskom će se održati veliki simfonijski koncert »Ahilejeva pjesma« u izvedbi Zagrebačke filharmonije i Akadameskog zbora »Ivan Goran Kovačić«, pod ravnanjem maestra Alana Bjelinskog i uz nekoliko fantastičnih solista. Bit će tu i vokalistica Nina Kraljić i Mihael Emanuel Bačković koji će svirati predivan iskonski instrument duduk, instrument koji je inače korišten u filmovima poput »Gladijatora« i »Dine« - kazuje Ozren.

ROMAN, GLAZBA, PA FILM

A onda i sam priznaje da je koncert specifičan po svom do sada neviđenom konceptu.

- To je filmska glazba nastala za film koji ne postoji, koji nije snimljen. Riječ je o filmskoj glazbi koja je nastala prema romanu »Ahilejava pjesma« koji mi je dok sam ga čitao evocirao filmske slike, filmske scene, filmske prizore. Roman je pisan vještim jezikom i baš osjetite da je autorica dala deset godina svog života pisanju tog djela. Predivnih je tu elemenata koji jako podsjećaju na dramaturgiju »Gospodara prstenova«, »Gladijatora« i drugih filmova, tako da uopće nije bio problem sve te scene opisane u romanu i zamisliti - objašnjava Ozren.

Radnja romana smještena je u antičku Grčku, tu je i Troja, i Olimp, prijateljstvo i ljubav. Scenu su mu dok je čitao, uz smijeh kaže Ozren, jednostavno dolazile i sada imamo koncert. Samo, kad već imamo glazbu za film nije li šteta ne snimiti taj film!?

- Pa i je. Mislim da je sad odlična prilika da se u taj film krene od kraja. Kada se radi film, glazba se uvijek radi praktički zadnja. I nekakva ideja jest da onako kako je mene roman inspirirao na glazbu, glazba inspirira nekog na snimanje filma. Tu, međutim, govorimo o holivudskoj, jako skupoj produkciji, ali s obzirom na to da se radi o poznatoj knjizi prodanoj u nekoliko milijuna primjeraka, nije to ni

Moj prvi angažman na nekom filmu dogodio se na holivudskoj produkciji, na filmu »Žena kojoj sam čitao«. Nije tu prije bilo ni studentskih kratkih filmova, ničeg sličnog. Odmah sam bačen u taj svijet. Možemo pričati o slučajnosti, ali bilo je tu i snalažljivosti, i dosta sreće. Poklopilo se štošta. Neću reći da je poslije toga išlo sve lako, iako sam mislio kako će biti znatno lakše. Ali, imam ja prijatelje koji su oskarovci i koji se svejedno bore, koji moraju podsjećati filmsku industriju da postoje. I oni moraju gristi za posao - ističe Ozren

I OSKAROVCI SU LJUDI

Kroz razgovor se, htjeli ne htjeli, svako malo provuče i spomene riječ Oscar. Taj svijet ljudi ovjenčanih ovom nagradom Ozrenu nije stran, podosta ih je upoznao, taman da mu se potvrdi ona stara da je čovjek tim jednostavniji što iza sebe ima veća ostvarenja.

- Čim krene komunikacija vidite da su to osobe kao i sve druge, sa svojim strahovima, frustracijama, nesigurnostima. Recimo Kate Winslet je osoba koja uistinu voli komunicirati i jednom kad ta komunikacija počne sva fama oko nje nestane. Stvarno se može reći ono, što uspješniji to normalniji - veli Ozren.

Mark Ulano i Ozren

nemoguće - veli Ozren.

Kada padne odluke da filma bude, morat će se izabrati i glumci. Možda će pritom svoj sud dati i Ozren, jer dok su mu se u glavi vrtjele filmske scene i glazba za njih, dakako da mu je i poneki glumac pao na pamet. Kaže kako mu je na um, primjerice, pao Timothée Chalamet kao onaj koji utjelovljuje Patrokla, no za Ahileja glumca nema.

- Kad bi se film stvarno išao snimati, mislim da bi bila fantastična priča da se napravi velika audicija za glavnog glumca, za Ahileja. Jer kasting je, kada govorimo o filmovima, također jedna vrsta umjetnosti i ako nemate striktnu ideju za glavne uloge, kroz proces u kojem kroz lica i karaktere glumaca koji se jave za audiciju možete izgraditi sam lik - smatra Ozren.

SVAŠTA U GLAVI

I ovo malo razgovora dokaz je činjenici da se u Ozrenovoj glavi, narodski rečeno, svašta događa. I tako

SASA BURIC

je oduvijek, od najranijeg djetinjstva. Teško je i predstaviti onog u kojeg je interesa mali milijun, koji se ozbiljno bavi glazbom, piše priče, bavi videoprodukcijom, astronomijom i fotografijom, a bome je i osnivač Međunarodnog festivala filmske glazbe i zvuka. Zapravo, svi njegovi interesi usmjereni su prema kreativnom i tako je, čini se, oduvijek. Priznaje Ozren da je uistinu tako i drago mu je što nam se čini da je tako, jer, veli, često ljudi to znaju spominjati u kontekstu svaštarenja.

- Često ljudi o tome govore kao da se nisam od svega mogao odlučiti za jedno, za nešto. A meni sve što radim nekako spada u taj jedan isti koš. Mogu se izraziti kroz glazbu, mogu i pisati, mogu i fotografirati - jednostavno će Ozren.

Studirao je on komparativnu književnost i to je, kako kaže, bio najbolji studij koji je mogao izabrati. Dao mu je, veli, širinu kojoj je uvijek težio, širinu koja je, kako kaže, bila njegova jakost i snaga kojoj je uvijek težio. A što se različitih interesa tiče nije on jedini.

- Imate Clintu Eastwooda koji je i glumac, i redatelj, i producent, i skladatelj, i piše. Puno je takvih ljudi kojima su možde neki i zamjerali svaštarenje, ali oni su se samo izražavali na svim tim poljima i neme potreba da se zbog toga opravdavaju - ne sumnja Ozren.

No, ako nešto treba označiti kao primaran njegov interes onda je to ipak filmska glazba. U taj svijet ušao je Ozren prvi put, a da ne zna, kao dječak koji se oduševio glazbom u Disneyevom filmu »Fantazija«. Za onaj puno konkretniji upliv u svijet filmske glazbe reći će da je bio spektakularan.

- Moj prvi angažman na nekom filmu dogodio se na hollywoodskoj produkciji, na filmu »Žena kojoj sam čitao«. Nije tu prije bilo ni studentskih kratkih filmova, ničeg sličnog. Odmah sam bačen u taj svijet. Možemo pričati o slučajnosti, ali bilo je tu i snalažljivosti, i dosta sreće. Poklopilo se štošta - iskreno će Ozren.

Sve kreće tako što je Ozren upoznao redatelja Stephena Daldryja, čovjeka koji je i prije tog poznanstva radio na filmovima za koje će Ozren reći da su mu omiljeni, kao što su »Billy Elliot« i »Sati«.

- Kada sam ga upoznao ispočetka mi je bilo samo - wow! Naša komunikacija se ispočetka svodila na kurtoazan razgovor, a onda smo počeli uvidati zajedničke stvari koje su nam bitne. Primjerice, i on je studirao književnost i to je bila jedna jako fora poveznica - priča Ozren.

OGROMNA ŠKOLA

Pričali su oni i o glazbi i koječemu pa se i prijateljlili toliko da je veliki redatelj pitao Ozrena bi li mogao pomoći jednom njegovom prijatelju redatelju s distribucijom filma u Kanadi.

- I ja sam, ne znajući ništa o tome, odgovorio: »Dapače! Što god treba!« - smije se Ozren.

Mogao je potonuti skroz, ali je

Stefan Ruzowitzky, austrijski filmski redatelj i scenarist s Ozrenom

FESTIVAL KOJI DAJE - GLAS

I želja da autore filmske glazbe učini vidljivijima jedan je od razloga zbog kojih je Ozren, ima već i više od deset godina, pokrenuo Međunarodni festival filmske glazbe i zvuka.

- Filmska glazba općenito i filmski zvuk stvarno su najmanje vrednovani elementi u filmu, u javnosti, pa čak i u filmskoj industriji. To su elementi put kojih ide najmanje budžeta, a čine barem pola filma. I htio sam da postoji platforma koja će tim ljudima i tom dijelu industrije dati glas. Mislim da festival to i uspijeva - veli Ozren. Neće, svjestan je on, festival k'o festival promijeniti sve iz temelje, ali je bitno da postoji taj glas pa da se na koncu vidi da iza svega stoje ljudi. A ti ljudi iz cijelog svijeta, među kojima je i oskarovaca, na festival uredno dolaze.

ispalo sve dobro. Uspio je progurati film na kanadsko tržište i to preko udruga i društava kanadskih Hrvata. Daldry je bio jako zahvalan, prijateljstvo je postalo čvršće i taman takvo da je par godina kasnije pozvao Ozrena na snimanje filma »Žena kojoj sam čitao«, na set. Eto, štono bi se reklo, novi veliki wow!

- Dogodilo se da je bilo strašno puno problema u produkciji. Nicole Kidman, koja je bila prvi izbor za glavnu ulogu, morala je otkazati zbog drugih stvari i to je bacilo produkciju u dodatne milijunske troškove. Došla je zatim Kate Winslet za glavnu glumicu nekoliko mjeseci kasnije, a tih nekoliko mjeseci košta i novaca i vremena. U tom svom kaosu dogodilo se da me je Stephen u jednom trenutku, znajući da imaju problema i s glazbom, pitao bih li mogao pomoći oko glazbe. I ja sam i opet, ne znajući ništa o tome, rekao: »Naravno da mogu!« - smije se Ozren.

Samo, i nije baš da nije o tome znao ništa.

- Nisam imao nikakvog iskustva, ali sam opet imao ogromnog iskustva u gledanju filmova, slušanju glazbe. To mi je na neki način bila ogromna škola, to slušanje, ta filmofilija. I tu sam napravio dobar posao i to mi je bio početak - kaže Ozren.

Početak je zapravo bio sjajan, uostalom Kate Winslet je za ulogu u filmu »Žena kojoj sam čitao« Oscara dobila. Samo, melje ta filmska industrija i jedan uspjeh tu ne garantira ništa.

- Neću reći da je poslije toga išlo sve lako, iako sam mislio kako će biti znatno lakše. Iskreno, nisu me baš ljudi previše ozbiljno doživljavali, vjerojatno i zbog moje dobi. Čak ne bih rekao da je tu bilo zavisti ili ljubomore, više je u pitanju neka anemija, industrijska letargija koja uopće nije davala priliku mladim ljudima da se izraze, istaknu. I frustriralo me je jako i dugo to što nisam mogao doći do nekih projekata. Ali, imam ja prijatelje koji su oskarovci i koji se svejedno bore, koji moraju podsjećati filmsku industriju da postoje. I oni moraju gristi za posao - ističe Ozren.

SKORO GLUH

S vremenom sve je sjelo na svoje, kaže Ozren, i danas je jednostavno zadovoljan. Sve ovo do sada rečeno može čitatelje impresionirati i ne mora. Neki će reći da je Ozren 'samo' imao sreće, drugi da mu je pomogao trud i velika želja, ma sve postaje fascinantno ako se zna da je Ozren sve napravio, sve skladao skoro gluh. Samouk glazbenik, naglugh glazbenik, a nikada ku-knjave već samo optimizam. I pritom nema on nikakvih problema da o svojoj naglughosti priča.

- Kao dijete sam izgubio sluh, ne potpuno nego u postotku, 50 i nešto posto. U međuvremenu gubitak je narastao na nekih 70 posto. S obzirom na to da se sve dogodilo dok sam bio mali, s moje dvije, tri godine, ja u stvari ne poznajem perspektivu normalnog sluha, nemam to iskustvo. Cijeli moj svijet, cijela moja povijest, sve moje uspomene, sve je nastalo s mojim gubitkom sluha. I sve moje

“ Kao dijete sam izgubio sluh, ne potpuno nego u postotku, 50 i nešto posto. U međuvremenu gubitak je narastao na nekih 70 posto. Cijeli moj svijet, cijela moja povijest, sve moje uspomene, sve je nastalo s mojim gubitkom sluha. I sve moje ljubavi poput glazbe i filma sam doživljavao s tom mojom karakteristikom gubitka sluha. Namjerno ne kažem hendikep nego karakteristika, jer to je bilo moje normalno. Taj moj 30 postotni sluh je moje normalno

GORDANA SERMEK

EDIN TUZLAK

“ Ja s jedne strane stvarno vjerujem u ono da je čovjek kovač vlastite sreće, a s druge strane vjerujem bome i u neku vrstu sudbine. Mislim da je odnos fifti-fifti

ljubavi poput glazbe i filma sam doživljavao s tom mojom karakteristikom gubitka sluha. Namjerno ne kažem hendikep nego karakteristika, jer to je bilo moje normalno. Taj moj 30 postotni sluh je moje normalno - ističe Ozren.

U tom svom normalnom on je posve spontano našao načina da razvije svoje ljubavi. I to se, veli, dogodilo i događa spontano, jer ne radi tu um već je tijelo to koje odreagira kako treba.

- Imao sam ja velikih izazova u stvaranju glazbe. Moram, primjerice, jako paziti na odnose glasnoće, odnose između instrumenata, jer ne znam je li to dovoljno glasno, ili je preglasno, ili pretiho. Tu se oslanjam na iskustvo i na tonske majstore s kojima radim. Samim tim cijeli proces dulje traje, ali to je jednostavno tako. Ustvari, nikada nisam tu svoju karakteristiku doživljavao tako da zbog gubitka sluha nešto ne bih mogao napraviti - kazuje Ozren.

Podsjeća pri tom na Beethovena, koji je 8. i 9. simfoniju skladao potpuno gluh. Znači li to da se ne boji činjenice da mu s godinama sluh samo ide na gore?

- Nije da sam potpuno ravnodušan, ipak mi o sluhu ovisi jako puno toga u životu, nije mi svejedno. Ali, ne mogu reći da je to osjećaj straha, možda više brinem što i kako mogu napraviti ako se to uistinu dogodi, kako bih mogao riješiti taj izazov!? Beethoven je otpilio noge klaviru da klavir bude na podu i da tako pokuša osjetiti vibracije instrumenta. Mislim da bih i ja našao načina - na to će Ozren.

VAŽNOST SLUŠANJA

Tišina je, veli, njemu puno dala. Ono što se, pogotovo u današnje doba, čini i važnijim je njegovo priznanje da je sve naučio slušanjem. Slušanje je ključ, a mi živimo u vremenu kada više nitko nikog ne sluša.

- Ja se moram jako koncentrirati na osobu da je čujem. I kad nemam slušni aparat mogu čuti nekoga isključivo ako osobu gledam u lice i čitam s usana. Meni je slušanje kao takvo postala vrlina, jer meni je svo moje slušanje moralo biti aktivno. Da bih uopće razumio ikoga morao sam biti usmjeren na tu osobu i doista je čuti, pa sve da mi je bila dosadna i nerazumljiva. Spontano se dogodio razvoj te koncentracije. A inače primjetim ja da ljudi uopće ne slušaju jedni druge i da je to postalo poput neke pandemije, primjetim da ljudi čekaju da netko završi s pričom samo da bi oni mogli nešto reći. Ljudi vole slušati sami sebe - pomirljivo će Ozren.

Nije on čovjek koji priča o problemima. Odnosno, ono što je drugima problem njemu je izazov. Pa ako i nije nikada išao u glazbenu školu i akademiju, jer je naglugh, ne dvoji da je svejedno itekako glazbeno obrazovan.

- Imam iskustvo slušanja enormnog broja sati filmske glazbe, onog analitičkog slušanja. Pa sviranja te glazbe, gledanja tih filmova... Mislim da je iskustvo kao takvo generalno podcijenjeno kao element obrazovanja. Za sebe mogu reći da se obrazujem od malih nogu pa do danas. I to obrazovanje neće nikada stati. Ta moja škola, moja akademija neće nikada završiti. Ja neću nikad diplomirati, bit ću vječni student i nema diplome koje bi zaokružila svo to znanje jer ono je beskonačno. U tome i jest ljepota, kao kad vidiš dugu i vidiš svu njenu ljepotu, ali znaš da ispod nje ne možeš proći - veli Ozren.

Taman da ga kao velikog poklonika astronomije pitamo da nije sve odavno zapisano u zvijezdama!?

- Pa možda i je. Ja s jedne strane stvarno vjerujem u ono da je čovjek kovač vlastite sreće, a s druge strane vjerujem bome i u neku vrstu sudbine. Mislim da je odnos fifti-fifti - sa smiješkom će Ozren.

Ozren K. Glaser, Ciarán Hinds, Petra Skrobot i Stephen Warbeck

Andrea Pusateri, talijanski paraciklist i ambasador manifestacije Istria300

ISKRA MOTIVACIJE ZA DRUGE LJUDE

Sport je za mene oduvijek bio sloboda, način da se izrazim i dokažem da i s invaliditetom možeš živjeti punim životom, bol pretvoriti u pozitivnu energiju. Traženje vlastitih granica pomaže ti da rasteš i da budeš slobodan - kaže Pusateri

Vožnja istarskim krajolicima -
Andrea Pusateri

Zlatko HORVAT

Andrea Pusateri, talijanski paraciklist i ambasador manifestacije Istria300, prošao je kao 287. ciljem utrke na 135 kilometara među 1.373 onih koji su odradili cijelu dionicu, prošavši stazu za 4:24.26 sati. No, 32-godišnji Pusateri je to uspio s jednom nogom.

- Za mene je nastup na utrci Istria300 bio iznimna čast i posebno sam ponosan jer se na ovom važnom događaju okupio zaista velik broj biciklista. Bila je to prava biciklistička fešta. Prvi put sam vozio neku utrku u Hrvatskoj. Ponosan sam što mogu poručiti svoju poruku da limiti ne postoje, da se sve može učiniti čak i ako postoje prepreke. Vozio sam najkraću dionicu jer mi je to bio idealan trening. Naravno, nije lako voziti bicikl s jednom nogom, puno je teže nego s dvije, ali zato je moja poruka koju šaljem u svijet snažnija, pokazuje da je sve moguće - kaže Andrea Pusateri.

S tri i pol godine ostao je bez noge u stravičnoj nesreći na željezničkoj stanici, u kojoj je život izgubila njegova majka.

- Izvukao sam se majci iz ruku baš kad je dolazio vlak na stanici u Monzi. Mama je bila posebna osoba, žrtvovala je život da bi me spasila. Ostao sam bez obje noge, ali lijevu su mi uspjeli prišiti.

SPORT JE SLOBODA

Rođen je u Monfalconeu, gdje mu i dalje živi otac, dok su nonići u Monzi, kod kojih je odrastao. Iako je kao dijete naučio voziti bicikl, prava ljubav prema sportu razvila se kada je imao 14 godina.

PODVIG CHRISTIANA TROGERA

Pusateri nije bio jedini koji je s jednom nogom prošao stazu. Uspjelo je to Austrijancu Christianu Trogeru, koji je vozio najdužu dionicu i imao 217. vrijeme od 344 koji su stigli do cilja. Rođen je bez noge, ima protezu, ali utrku je vozio s protezom pričvršćenom za okvir bicikle.

- Bio je to kraj sezone iz snova. Dionica od 300 kilometara izvukla je sve iz mene. Pokazao sam da se može voziti i s jednom nogom. Uspio sam. Oni koji vjeruju u sebe, mogu ići dalje bez isprika - poručio je Troger, koji će 8. listopada proslaviti 42. rođendan.

Troger je trostruki svjetski prvak i peterostruki europski prvak u triatlonu i duatlonu. Prestao se natjecati godine slomio je stopalo.

- Ležao sam tri mjeseca. Ali tijekom tog razdoblja, moja strast za utrkama ponovno se probudila. I zato vozi i dalje...

- Ako inspiriram samo jednu osobu da prevlada vlastite izazove svojim postupcima, cilj će biti postignut - rekao je za Kronen Zeitung.

“Ako inspiriram samo jednu osobu da prevlada vlastite izazove svojim postupcima, cilj će biti postignut

CHRISTIAN KRONEN

FINISHER PIX

- Sport je za mene oduvijek bio sloboda, način da se izrazim i dokažem da i s invaliditetom možeš živjeti punim životom, bol pretvoriti u pozitivnu energiju. Kada sam počeo voziti bicikl, odmah sam se zaljubio u taj sport. Prije toga sam trenirao i druge sportove, ali biciklizam me osvojio jer spaja trud, slobodu i osobni izazov. Dao mi je priliku vidjeti cijeli svijet, biti slobodan i živjeti svoj san. Osvojio sam deset naslova prvaka Italije, utrku Svjetskog kupa, ušao sam u talijansku reprezentaciju, bio rezerva za Paraolimpijske igre u Rio de Janieru 2016. godine. Godinu ranije imao sam tešku nesreću na jednom treningu. Tjedan dana bio sam u induciranoj komi. Mnogi su mislili da nikada više neću voziti, ali vratio sam se nekoliko mjeseci kasnije. To je bila velika pobjeda. Prije šest godina napustio sam biciklizam, ali 2023. sam se vratio kroz ultraciklizam, gdje se voze tisuće kilometara, često bez ikakve podrške.

RUTA 66

Početak proteklog ljeta proveo je u Irskoj.

- Vozio sam turu uz obale Irske i prošao 2.600 kilometara u 16 dana, a 30 tisuća metara visinske razlike uspona. To je bila nevjerojatna avantura, uz kišu, vjetar, teške uspone,

“Traženje vlastitih granica pomaže ti da rasteš i da budeš slobodan. Ujedno mogu biti iskra motivacije za druge. Biciklizam je sloboda, zdravlje i otkrivanje. To je sport koji povezuje i doista može promijeniti život

ANDREA PUSATERI

ali i nevjerojatne krajolike. Napravili smo o tome i jedan dokumentarac. Kad misliš da više ne možeš, u sebi zapravo još uvijek imaš snagu za dalje. Tada sam dobio ideju za projekt Beyond Limits. Iduće godine vozit ću Rutu 66 u Sjedinjenim Američkim Državama, od Chicaga do Los Angelesa.

Za njega to će biti još jedan izazov i još jedna velika avantura.

- Radi se o više od 4.000 kilometara, ali to je način da još snažnije prenesem poruku da granice doista ne postoje. To je ponajviše mentalni izazov: upravljanje umorom, snom i samoćom. Uvijek nastojim uživati: osmijeh čini sve lakšim...

I zaista, osmijeh i zahvalnost nešto što odmah zamijetite kod Pusaterija, autora knjige »Granice ne postoje«.

- Traženje vlastitih granica pomaže ti da rasteš i da budeš slobodan. Ujedno mogu biti iskra motivacije za druge. Biciklizam je sloboda, zdravlje i otkrivanje. To je sport koji povezuje i doista može promijeniti život.

Marija Zelić, nepokolebljiva u borbi protiv karcinoma

NIJE TO HRABROST, TO JE ŽELJA DA PREŽIVIM SVE ŠTO MI ŽIVOT PRIREDI

Smatrala sam da imam pravo zaustaviti na trenutak vrijeme prepuno izazova, ostaviti fotografsko svjedočanstvo svojih emocija. Imam pravo na tugu i strah, ali i na nadu, sreću i inat

Ivana RAB GULJAŠ
Snimila Marina VOJNOVIĆ

Smijem li te snimati dok plačeš - upitala je osječka fotografinja Marina Vojnović ženu ispred svog objektiva.

- Naravno! To je moj život, a ne moja bolest! Ne brini se, snimit ćeš me i dok se smijem. U oba ću slučaja to biti prava ja - odgovorila joj je samouvjereno Marija Zelić.

Smiješi se i meni širokim besprije-kornim osmijehom i gleda čudesno lijepim svijetlim sivozelenim očima dok sjedimo jedna prekoputa druge i ispijamo jutarnju kavu. Marina nas je povezala kako bismo nas tri zajedno, za Dan ružičaste vrpce, odmo-tale Marijinu priču. Naime, Marija je odlučila pokloniti si fotografije i izabrala je Marinu da ih snimi pre-dosjećajući da ima senzibilitet koji je nužan kako bi je na fotografijama prikazala baš onakvom kakva jest - ranjivom, a nepokolebljivom. »Na jedan rođendan, drukčiji od dosa-dašnjih, ali zato poseban. Poseban jer sam u ovoj godini shvatila koliko snagu imam«, zapisala je.

LANI JE BILO U REDU

Marija je magistra medicinske laboratorijske dijagnostike i odgovor-no odlazi na redovite preventivne preglede dojki.

- Lani sam bila na ultrazvuku u ruju, sve je bilo u redu. Već ove godine, u ožujku, napipala sam kvržicu na desnoj dojci. Odlučila sam pričekati dva-tri tjedna da vidim hoće li se povući, nadajući se da je to možda nešto hormonski, nešto vezano uz ciklus. No kvržica se nije povukla, pa sam se naručila na mamografiju, nakon koje mi je doktorica u Domu zdravlja savjetovala ultrazvuk, a onda i mamografiju s kontrastom. Nalaz je

bio, recimo to tako, li-la, zbog čega je doktorica predložila da se ipak javim u bolnicu. Obavili su mi biopsiju i u travnju je stigao nalaz - karcinom duktalni invazivni, hormonski ovisan, HER2 neg, luminalni A - i završio je na konziliju, s kojeg su me uputili u kiruršku ambulantu. Već 16. svibnja dr. Babić obavio je poštenu operaciju dojke, a 9. lipnja slijedila je prva kemoterapija. Moja onkologinja, dr. Flam, rekla mi je kako smatra da bolest treba napasti agresivno s obzirom na to da su od šest izvađenih limfnih čvorova dva bila pozitivna. Nisam tražila drugo mišljenje, imala sam povjerenja u nju. Sad kad primam tzv. bijelu kemoterapiju, mogu reći da su te tzv. crvene doista teže. Na prvu sam kemoterapiju ružno reagirala, no to više pripisujem stresu i neizvjesnosti. Poslije sam ju lakše podnosila, uz uobičajene simptome poput probavnih teškoća, ranica u ustima, suhe kože, crvenila i neuropatije. No tješila sam se da će se to smiriti, da će nakon nekoliko dana biti lakše. Crvene su kemoterapije bile svaka dva tjedna, pa sam se uvijek stigla osnažiti do sljedeće. Primila sam četiri crvene i propisali su mi još 12 bijelih, koje primam svaki

7.
LISTOPADA
obilježava se
Nacionalni
dan borbe protiv
raka dojke

„Kosu sam ošišala sama, uzela sam mašinicu i obrijala glavu.

Stala sam ćelave glave pred svog muža, koji se zajedno sa mnom nosi s mojom bolesti, a on mi je rekao da sam i dalje lijepa. Muž je interventni policajac i ne rasipa emocije, no čvrst mi je oslonac u svakom trenutku

„Neke žene rade, neke ne, ne uspoređujem se ni sa kim, idem na terapije i nosim se sa sobom i svojim emocijama kako znam i umijem. Nisam se nikad zapitala: Zašto ja? Pa zašto ne ja? U čemu sam posebna? Zašto bi to bio netko drugi? Prihvatila sam bolest kao fazu u životu, nadam se, jednu, uvjerena da će to proći i da ću nastaviti živjeti onim, da tako kažem, dosadnim, svakodnevnim životom

tjedan i sad sam prošla pola puta. Kad završim sve cikluse, čeka me još zračenje, opisuje liječenje Marija.

DRAGOCJEN SAVJET

Druženje s drugim pacijenticama u Dnevnoj bolnici Klinike za onkologiju KBC-a Osijek doživljava inspirirajućim. Kad je došla prvi put, poprilično uplašena - a uvijek dolazi sama jer joj je tako lakše - upoznala je krug žena, među kojima su mnoge i mlade od nje, koje su najčešće bile vedre i nasmi-jane. Dale su joj, kaže, dragocjen savjet: »Okruži se pozitivnim ljudima!« Poslušala ih je.

»Često mi kažu da mi se dive jer sam hrabra, no imam li je uopće izbora nego biti hrabra i boriti se? Nije to hrabrost, to je želja da preživim sve što mi život priredi«, odlučna je.

Kad je doznala za bolest, najviše ju je zabrinjavalo kako će ju prihvatiti njezina djeca - sin Ivan (22), kći Ana (20) i kći Iva (16).

- Mlađoj je bilo najteže kada sam obrijala glavu, no rekla sam joj da ću biti dobro i da mora znati kako ću imati i nekih loših dana, ali da će i oni proći. Kosu sam ošišala sama, uzela sam mašinicu i obrijala glavu. Stala sam ćelave glave pred svog muža, koji se zajedno sa mnom nosi s mojom bolesti, a on mi je rekao da sam i dalje lijepa. Muž je interventni policajac i ne rasipa emocije, no čvrst mi je oslonac u svakom trenutku, priča Marija.

Zaposlena je u županijskom Nastavnom zavodu za javno zdravstvo u Osijeku, no sada je na bolovanju.

- Neke žene rade, neke ne, ne uspoređujem se ni sa kim, idem na terapije

i nosim se sa sobom i svojim emocijama kako znam i umijem. Nisam se nikad zapitala: Zašto ja? Pa zašto ne ja? U čemu sam posebna? Zašto bi to bio netko drugi? Prihvatila sam bolest kao fazu u životu, nadam se, jednu, uvjerena da će to proći i da ću nastaviti živjeti onim, da tako kažem, dosadnim, svakodnevnim životom, kaže.

LJEPOTA IZ SNAGE I KRHKOSTI

A taj je život po njezinoj mjeri i mjeri njezine obitelji u Petrijevcima, nadomak Osijeku. Ondje imaju udobnu obiteljsku kuću s okućnicom dovoljno velikom za dvorište s cvijećem, povrtnjak i voćnjak.

- Volim raditi u vrtu, zar ne bi bilo šteta da nemamo, recimo, svoju rajčicu ljeti? Volim i čitati, nekad sam se bavila ručnim radom, najviše heklanjem. Obožavam šetnje, u kojima mi društvo često pravi naš pas. Ponekad u njima oplačem prethodni dan i nastavim koračati, iskrena je. U svemu ima i podršku roditelja te cijele obitelji, sa svoje i suprugove strane.

Reakcije su obitelji, prijatelja i kolega, jer su Marija i Marina, u dogovoru, podijelile fotografije na društvenim mrežama, bile uistinu lijepe.

- Svi smo u tim reakcijama balansirali na granici smijanja i plakanja. Smatrala sam da imam pravo zaustaviti na trenutak vrijeme prepuno izazova, ostaviti fotografsko svjedočanstvo svojih emocija. Imam pravo na tugu i strah, ali i na nadu, sreću i inat. Držim da se sve to vidi na fotografijama. Mislim da sam se na njima više razotkrila nego da sam se fotografirala gola. Želim, ako mogu, biti nekom svjetlo, recimo, onome tko je danas zakoračio u mrak teške dijagnoze, nekom tko se također popeo na taj emotivni rolerkoster«, iskrena je.

Fotografirala se bolesna i bez ko-se ponajprije zbog svojih kćeri, da im pokaže da se to može i smije, da ljepota nije samo izvana, nego je i u nama, da proizlazi podjednako i iz snage i iz krhkosti. »Meni se te fotografije sviđaju i sviđa mi se kakva sam žena na njima«, kaže.

I nama se sviđaš, Marija.

Djevojčice Franka i Hana svoje slobodno vrijeme provode u azilu za pse

DVA DJEČJA SRCA I PUNO PSEĆE SREĆE

U azilu se brišu brige svakodnevice, djeca rastu u empatiji i odgovornosti, a roditelji otkrivaju da nema boljeg načina za povezivanje sa svojom djecom. »Neka svi, barem jednom, dođu prošetati psa iz azila«, poručuje Milka. »Nema ljepšeg načina da provedete dan«

Helena DRMIĆ
Snimila Ana KRIŽANEC

Dolazak Franke i Hane u azil za pse na Viškovu »Društvo za zaštitu životinja Rijeka« uvijek izazove veselje, psi ih prepoznaju već izdaleka, dočekuju ih mahanjem repova i guranjem njuški kroz vrata bokseva. Za djevojčice koje imaju tek jedanaest godina, azil nije samo sklonište za napuštene životinje, nego mjesto igre, odgovornosti, učenja, ali prije svega, ljubavi. Svaki njihov dolazak znači još jedno poslijepodne ispunjeno šetnjama, maženjem i osjećajem da rade nešto važno i dobro i za pse i za sebe.

U azilu trenutačno imaju oko 15 jako aktivnih volontera te još veći krug »letećih« koji dolaze kad mogu. Na volonterima počiva mnogo, a među njima su i obitelji s djecom.

Od volontera djece, zapravo imamo dvije male volonterke Franku i Hanu, a ostalo su naši vrijedni šetači koji dolaze sa svojim mamama, kaže Merima Ferk, poznatija kao Meri,

Franka je odmalena voljela životinje i smatram da je ovo iskustvo dragocjeno. Ovdje se uči strpljenju, razvija empatija, a vrijeme provodi na zraku i u pokretu. Ja bih rekla da je to terapija i za dijete i za životinju

JELENA BARIĆ

voditeljica je azila za pse na Viškovu. Spominje mame s bebom u nosiljci i dvoje male djece, Sanju koja volenterski vodi papire i odgaja dvoje mališana te obitelji koje zimi vikendom dolaze redovito. Česta je i situacija roditelja koji dođu kao šetači s namjerom da »pas nikad neće u kuću«, a onda se zaljube i pas na kraju završi

baš u toj kući.

Zašto djeca trebaju dolaziti? - Najljepši trenutak mi je kad dođu djeca i roditelji u posjet našem azilu. Mislim da posjet azilu apsolutno od njih stvori dobrog čovjeka, veli Meri.

Djeca su najprijemčivija kad su najmanja i ako ih od početka učite da je životinja dio suživota, to im postaje normalno. Djeca koja odrastaju sa životinjama, kaže Meri, puno su zdravija, sretnija, druželjubivija i odgovornija. U današnjici usmjerenoj na ekrane, dan u azilu donosi povezanost u obitelji, s prirodom i sa životinjama.

Prvi put nisam očekivala da će biti toliko pasa, ali bilo je lijepo, prošetali smo ih i odmah sam poželjela ponovno doći

FRANKA BARIĆ

IZAZOVI

Naš najveći problem je tekuća voda, koju mi još uvijek nemamo. Već godinama pokušavamo s općinama u okruženju doći do rješenja kako dovesti vodu do azila, ističe Meri. Bez vode je održavanje higijene teško: sve se toči u kante iz šterne ili spremnika i nosi na ruke, pa je temeljito pranje boksova otežano. Dovoljno je da samo zamislite kako bi prosječnoj osobi bilo živjeti u domu koji nema tekuću vodu, a kamo li azilu u kojem boravi više od 80 pasa. Privatna parcela na kojoj se nalazi azil je na području općine Viškovo, a najbliža voda dolazi iz područja grada Kastva.

Općina Viškovo navodi kako je azil smješten na privatnom zemljištu izvan građevinskog područja te da vrstu priključka i tehničke uvjete definira nadležno komunalno društvo. Ističu da su spremni, kada se za to steknu uvjeti, sudjelovati u pronalaženju rješenja. Dodaju da, sukladno mogućnostima, financijski podupiru rad Društva, primjerice s 12.000 eura za projekt »Festival šapa«.

Grad Kastav naglašava da, iako se azil nalazi na području Viškova, redovito pomaže kroz financiranje aktivnosti i logistiku potporu prilikom organiziranja manifestacija. Navode i da u gradskom glasniku redovito objavljuju edukativne sadržaje o udomljavanju te da su spremni sudjelovati u budućim planovima u suradnji s Općinom Viškovo.

O otpadu Meri govori jednako konkretno: tjedno nastane oko jedan kontejner otpada, koji košta 400 eura, a to je mjesečno oko 2.000 eura. »Nama bi jako značilo kada bi nam se barem jedan kontejner mjesečno sufinancirao. To bi umanjilo veliki trošak koji sada snosimo sami i omogućilo da više sredstava usmjerimo izravno na skrb o psima.«

Infrastruktura se ipak pomiče. Do prošle godine nisu imali struju, no lani su postavili solarne panele i bateriju te osvijetlili cijeli azil i osnovne prostorije. To im omogućuje dolazak i navečer kad je potrebno. U projektu je, kaže, djelomično pomogla Općina Viškovo. Radno vrijeme prilagođava se sezoni: ljeti dvokratno, zimi jednokratno, a detalje o vremenu za volontere i posjetitelje možete pronaći na društvenim mrežama azila. Novi volonteri trebaju se za prvi dolazak najaviti kako bi dobili upute: od kratkog razgovora do vrlo praktičnih stvari, što odjenuti i što ponijeti.

- Tu njihovu vezu koju vi vidite kada su oni ovdje, to teško možete vidjeti u jednom drugom okruženju, poručuje Meri.

PRVI DOJMOVI

Franka Barić dobro se sjeća svog prvog dolaska. Bila je zima kada je na televiziji vidjela prilog o prikupljanju pokrivača za azil. S mamom Jelenom Barić i prijateljicom ponijela je nekoliko toplih pokrivača, a taj je trenutak postao početak njihove nove rutine.

Od tada mama i ja redovito dolazimo. Prvi put nisam očekivala da će biti toliko pasa, ali bilo je lijepo, prošetali smo ih i odmah sam poželjela

“Ima onih punih energije i onih plašljivih. S plašljivima ideš polako, bez naglih pokreta, da se ne prepadnu

HANA BUDIMIR

ponovno doći, kaže Franka. Njezin poseban šticećenik postao je Doug, poznatiji kao Pimpi, kojeg uvijek iznova izvodi u šetnju, a odmah iza njega Lovre, pas koji je posebno prirastao srcu i Franki i Jeleni.

Hana Budimir je svoj put započela početkom ljeta, sama je na internetu našla podatak da u blizini postoji azil i pitala mamu Milku mogu li otići.

- Nisam ni znala da azil postoji ovdje i da se može volontirati. Kad smo prvi put došle, bilo je rano ljeto, i ubrzo smo počele dolaziti gotovo svaki dan, prisjeća se Milka Knežević.

Prvi dojam potvrdio je očekivanja: puno pasa, svatko sa svojom pričom. Hana se odmah povezala s Dallasom, pitbulom punim energije koji se rjeđe izvodi u šetnju jer ljudi često imaju predrasude prema njegovoj pasmini.

- On mi je najdraži, uvijek je sretan kad me vidi i voli se maziti, kaže djevojčica koja je nedavno izgubila svoju Belu koja je doživjela čak 17 godina. Dolasci u azil pomogli su joj da tugu pretvori u brigu i bliskost s drugim psima.

Iako su djevojčice u prvom planu, u pozadini uvijek stoje njihove mame. Jelena je nekad subotama u azil dolazila s majkom, a danas to isto čini s Frankom – tri generacije povezane ljubavlju prema životinjama. Povratak joj je, priznaje, bio emotivan: uvjeti su danas bolji nego prije petnaest godina, psi su njegovani, imaju veterinarsku skrb i zaposlenike i nekolicinu volontera koji se brinu o njima.

- Volontiranje je humano djelo koje oblikuje karakter. Franka je odmalena voljela životinje i smatram da je ovo iskustvo dragocjeno. Ovdje se uči strpljenju, razvija empatija, a vrijeme provodi na zraku i u pokretu. Ja bih rekla da je to terapija i za dijete i za životinju, govori Jelena.

Milka pak priznaje da u početku nije ni znala da se u azilu može volontirati s djetetom. Sve se promijenilo kad je pristala na Haninu molbu. Preko ljeta bile su ondje gotovo svaki dan, ali i kasnije, čim bi Milka stigla s posla, Hana bi pitala hoće li ići u azil. Milka se prisjeća kako je jednom, iako to uopće nije planirala, nakon obavljenih kućanskih poslova sama otišla u azil dok su joj kćeri bile u školi. Zadržala se sve dok nije morala na posao, a cijeli dan ju je pratila misao koliko se dobro osjećala nakon tog boravka. Za nju i Hanu vrijeme u azilu znači mnogo više od šetnje pasa, to su trenuci zajedničkog razgovora bez žurbe i osjećaj da zajedno čine nešto istinski dobro.

PIMPI I LOVRE

Djevojčice s ponosom govore o svojim svakodnevnim zadacima. Franka najviše voli šetnju: nekad jednog psa, pa ga vrati, pa drugog, ponekad i trećeg ili čak i više njih odjednom, naravno sve uz prisustvo mame Jelene.

“Kad bi svaka obitelj barem povremeno dolazila u azil, svi bi psi imali priliku izaći u šetnju, a i djeca bi naučila koliko vrijedi briga o drugima

MILKA KNEŽEVIĆ

Uz šetnju, voli i trenutke kad se dijele poslastice i kad se pas zaustavi samo da primi malo pažnje i maženja. Hana, osim šetnje, pomaže i oko boksova: počisti, namjesti novu dekiću. Uči kako pristupiti različitim naravima.

- Ima onih punih energije i onih plašljivih. S plašljivima ideš polako, bez naglih pokreta, da se ne prepadnu, kaže Hana. Od imena, uz Dallasa, spominje i Jana, psa koji je bio potišten, vjerojatno zbog svoje prošlosti. Jan je danas bolje, ali i dalje hoda sporije, pa se njemu prilagodi u šetnji.

Posebna su priča »njihovi« psi. Franka će bez razmišljanja reći: Pimpi, a Jelena će dodati: Lovre. Lovru su im volonteri ponudili upravo zato što je veći i jači i treba mu redovita aktivnost, a danas je vitkiji i veseliji, a s Frankom je izuzetno nježan. Jelena govori je, kada su došli u azil, rekla: »Dajte mi one koji se najmanje šeću« i tako su je spojili s Lovrom.

Posebni trenuci su oni kada pas pronade svoj dom i jedno ime se posebno ističe, a to je Felice, slijepi crni pas, miran i privržen kojeg sljepoća ni u čemu nije ometala.

- On nam je bio najdraži pasu u azilu i nedavno je udomljen. No, ostali smo u kontaktu s gospođom koja ga je udomila, kaže Jelena. Hana će reći da joj je drago za svako udomljenje, jer »svi psi trebaju dom«. A kad čekanje potraje, Franka se rastuži i podsjeća da stariji psi rjeđe dobiju priliku, pa joj je bilo posebno lijepo čuti da je jednog »starčića« Jožu od četrnaest godina, dočekala obitelj. Hana pak spominje Nou, također slijepog psa, kojega ljudi često zaobilaze: »A on je super pas, voli se maziti i jako je drag i uvijek trči od veselja. Bila bi jako sretna da mu ljudi daju priliku i vide kako je divan«.

MALA TERAPIJA

Zanimljivo je da su i Franka i Hana alergične, Franka na pseću dlaku, a Hana na pseću slinu. Umjesto da ih to obeshrabri, majke vjeruju da im

Franka već ima ime za svoju buduću kliniku - »Happy Animals«

redoviti dolasci u azil zapravo pomažu da razviju otpornost. Svaka šetnja i svaki susret sa psima postaju svojevrsna mala terapija prilikom koje stječu iskustvo i sigurnost da ih ništa ne može spriječiti u onome što vole.

Djevojčice se mijenjaju postupno, ali promjene ostaju trajne. Franka kaže da je strpljivija, osobito kad čekaju pse, a odgovornost je učila i uz vlastitog Zena koji ima puno energije. Hana kaže da je i njoj volontiranje donijelo strpljenje i veliku sreću, ali i oprez u pristupu nepoznatim psima. Obje djevojčice kažu da ih psi prepoznaju čim dođu. Franka se sjeća da bi je slijepi Felice tražio i onda kada ga je u šetnju vodila samo njezina mama, dok je ona bila u školi. Priče iz azila brzo su se proširile i izvan njegovih ograda, u razrede, među prijatelje i učitelje, pa danas i mnogi prijatelji iz škole rado dolaze prošetati pse. Volontiranje donosi i veliku lekciju o ljudima. Franka ne skriva ogorčenje kad govori o onima koji pse ostave u šumi, vrate ih kad »narastu previše« ili ih drže u lošim uvjetima.

- Ne znam kako ljudi mogu biti takvi, ja to ne bih napravila ni smrtnom neprijatelju, kaže Franka. Prisjeća se i da je jednom pomogla u spašavanju i udomljavanju jednog mačića. Hana sažima: ne razumije ljude koji puštaju pse po cestama.

Za Franku i Hanu nema dvojbe, svaki pas zaslužuje dom u kojem će biti voljen i siguran. Franka zamišlja veliku kuću s dvorištem, mekanim krevetom i toplim mjestom kraj vatre gdje pas može u miru ležati. Hana pak dodaje da je najvažnije da uz igračke ima ljude koji će se brinuti o njemu, voditi ga veterinaru kad se razboli i pokazivati mu pažnju svakoga dana. Za obje djevojčice, dom za psa nije samo krov nad glavom, nego obitelj koja ga prihvaća kao svojeg.

MOTIVACIJA I EMPATIJA

A majke? One najbolje uočavaju promjene na svojim kćerima: Milka kaže da je volontiranje Hani učvrstilo radne navike.

- Ništa joj nije teško kod kuće ako zna da poslije idemo u azil. To joj je velika motivacija, kaže Milka.

Pritom otvoreno spominje i poglede okoline: reakcije bližnjih znale su biti negativne, nisu uvijek razumjeli zašto toliko vremena provode ondje.

- Ali ljudi ne vide koliko je to za nas dobro: nas dvije prošetamo kroz šumu i razgovaramo. Bez azila, sumnjam da bismo tako redovito našle to zajedničko vrijeme. I kad imam težak dan, sve nestane kad dođem ovdje.

Jelena pak u svemu tome vidi i poruku društva.

- Od malih nogu može činiti dobro i humano djelo, razvija se empatija i odgovornost, kad Franka šeće psa, ona je za njega odgovorna i mora ga paziti.

I kod kuće, razgovori često kreću od azila. Jelena kaže da stalno prebira dojmove, razmišljaju koga su mogle još prošetati i planiraju sutrašnji dan. U tim planovima ima i budućnosti: i Franka i Hana žele postati veterinarke. Franka već ima ime za svoju buduću kliniku u New Yorku »Happy Animals« i kaže da joj je odgovor došao odmah kad je učiteljica pitala čime se želi baviti. Hana bez oklišanja potvrđuje da želi isto. A obje djevojčice su se složile da će nastaviti volontirati u azilu i kad odrastu.

Kad majke zamišljaju što bi društvo moglo naučiti od djece u azilu, odgovori su jednostavni, ali veliki: naučiti doći, prošetati, upoznati, ustrajati i pomoći.

- Kad bi svaka obitelj barem povremeno dolazila u azil, svi bi psi imali priliku izaći u šetnju, a i djeca bi naučila koliko vrijedi briga o drugima, kaže Milka. Jelena podsjeća da se tu uči ljubav prema živim bićima, ali i odgovornosti i da te vrijednosti ostaju za cijeli život. A uz sve to, kroz šetnju šumom i razgovor bez žurbe, povezuje se i obitelj.

Na kraju, upravo su obitelji poput ove najbolji dokaz da slobodno vrijeme može biti ispunjeno na najljepši mogući način - zajedno, na svježem zraku, u šetnji kroz šumu, dok čine dobro i životinjama i sebi.

MERIMA FERK: NAJLJEPŠE JE KAD SVAKI PAS IMA SVOG ČOVJEKA

Azil je osnovan prije 34 godine, drugi u bivšoj Jugoslaviji, a i jedini je s kontinuitetom u radu. Prvo je bilo na maloj privatnoj parceli na Tibljašima, a ovdje je već 27 godina. U početku su boksovi bili mali i namijenjeni uzgoju fazana, a kroz godine su ih prenamijenili, povećali i prilagodili psima. Broj pasa u azilu varirao je: znalo ih je biti i po 250, a zadnjih deset godina broj se smanjuje. Danas je u azilu 84 psa, a kod čuvalica su štenci i mame te stariji, bolesni ili postoperativni psi. Do prije dvije godine sve je počivalo isključivo na volonterima. - Znalo je biti da je samo jedan volonter s preko 150 pasa, kaže Meri.

Sada azil ima zaposlenike i nastoji povećati njihov broj, ali poziv volonterima ostaje otvoren.

- Taman da nas je i 80, opet bi nas bilo premalo, jer je najljepše kad svaki pas ima svog čovjeka, kad se netko njemu može posvetiti, kaže. Prostor je podijeljen u nekoliko dvorišta s boksovima kako bi psi što više bili izvan boksa, zajedno, u igri i socijalizaciji.

Azil je prisutan i u zajednici: organiziraju izložbu na Korzu, advent, Valentinovo, buvljak, predstavljanje štenaca i program u klubu Palach, a organiziraju i radionice u vrtićima i školama. Tako se pokušava educirati kako djecu, tako i odrasle. Aktivni su i na društvenim mrežama: na Instagramu, TikToku i Facebooku, što širi doseg i olakšava prikupljanje pomoći.

Posljednjih godina sustavno podižu standard skrbi. Psi jedu isključivo hranu namijenjenu psima, prilagođenu dobi i potrebama, stoga ako netko ima zdravstveni problem, dobiva specifičnu hranu.

- Puno više računa vodimo o zdravlju nego prije. Ne kažem da se prije nije marilo, ali jednostavno je bilo puno teže, jer ih je bilo i više, a manje donacija, ističe Meri i dodaje da se promijenila i svijest, dugogodišnje edukacije, radionice i prisutnost u javnosti, poput televizije, radija i novina, olakšavaju rad i pristup donacijama.

VOLONTERI ČUVALICE

Zdravstvena skrb obuhvaća čipiranje pri ulasku, cijepljenja protiv zaraznih bolesti i bjesnoće, redovite preglede te sterilizaciju ili kastraciju nakon spolne zrelosti, kako propisuje zakon za pse u skloništima. A ako se pojavi sumnja na bolest, pas ide na daljnju veterinarsku obradu. Meri naglašava i primjer psa Krona, kojem je u Italiji ugrađen umjetni kuk,

sa smještajem i njegovom zahvat je stajao oko 10.000 eura, a Kron za nekoliko dana ide u svoj zauvijek dom.

- Vjerojatno mnogi vlasnički psi ne dobiju takvu skrb.

Važno je i napomenuti i pohvaliti da azil već nekoliko godina nema parvovirozu, pogubnu za štence. To pripisuju maksimalnoj razini higijene i volonterima čuvalicama: skotne mame i bebe ne borave u azilu nego idu na privremeni smještaj do cijepljenja, a nastoje da se udome prije nego se uopće vrate u azil. Volonteri čuvalice, kaže, od strašno su velike koristi i bez njih bi rad bio znatno otežan.

Postupak udomljavanja je detaljan i temeljit. Posjetitelji dolaze u vrijeme predviđeno za posjetitelje, uzmu psa u šetnju i upoznavanje, a azil kroz razgovor nastoji shvatiti kako ljudi žive i koji bi pas bio najbolji za njih. Nakon toga slijedi provjera uvjeta, najčešće i fizički ulazak u dom, pa udomljavanje i ugovor. U ugovoru su obveze: dovršiti cijepljenja, a za štence obveznu sterilizaciju, odnosno kastraciju po spolnoj zrelosti, sve se to naknadno provjerava i dostavlja se pismena potvrda. Psi se ne udomljavaju na lanac niti u vanjski boks tj. pas može biti vani samo ako ima prilagođen, čvrsto ograđen prostor i pristup kući. Azil surađuje s udrugama u Njemačkoj i Austriji, a za putovanje su nužni papiri veterinarske inspekcije i provjere udomitelja.

NAJVEĆA ŽELJA

Što im najviše treba?

- Hrana, i obična i medicinska. Tablete protiv glista, buha i krpelja. Ogrlice za pse srednje veličine prema većima i radni povodci s kukicom na obje strane. Uvijek trebaju plahte, deke, tanji popluni, jastuci bez perja, tepisi i tapisoni, jer zimi njima stavljamo izolaciju na beton, ističe Meri. Najbolje je, kaže, prije doniranja nazvati, često su važnija dva-tri kilograma specifične hrane nego velika količina uobičajene.

Na pitanje o budućnosti, Meri kaže ponavlja ono što je davno rekla:

- Voljela bih da se dogodi dan da ja dobijem otkaz jer bi to značilo da je azil prazan i jer nema više potrebe za mojim radnim mjestom. To bi me zapravo učinilo najsretnijom u životu. A dok se to ne dogodi, želi napredak i bolje uvjete, da se što više pasa udomi i da ih je što manje ovdje, razvijanje svijesti o sterilizaciji i brizi, te da ljudi prestanu zlostavljati pse.

Duje Šarlija iz Rijeke vratio se u rodni Modrič podno Velebita

DAGNJA STOJI, A MORE JOJ NOSI HRANU

Čovjek koji je vrijedan, može zaraditi dobru plaću od koje može živjeti i zimi. I da se poveća broj uzgajivača, ne bi nas bilo previše. Kad pogledate samo koliko mi proizvodimo, a koliko uvozimo - nitko nikom nije konkurencija! Osobno, nikad se nisam bojao da će mi netko uzeti kupca, rado sam podijelio svoje znanje s kolegama, kazao je Šarlija

Nina VIGAN
Snimio Mate KOMINA

Podno Velebita, odmah iza malenog naselja Modrič, u plavetnilu mora nježno se ljuljuškaju male bijele bačve, dom našim najpoznatijim školjkama, dagnjama. Mediteranska dagnja, koja obitava u ovim vodama, najraširenija je školjka na našem području i nezaobilazan dio mnogih jelovnika, ponos naše gastronomske ponude. Mušule, mušlje ili pedoči, različiti su nazivi za ovog školjkaša kojeg lako možemo uočiti dok šećemo uz obalu. Dagnje su, zbog svoje pristupačnosti, izvrsnog okusa i bogatstva hranjivih tvari postale sastavni dio života mnogih stanovnika primorja. Uživanje u svježim dagnjama,

pripremljenim na brojne načine - od jednostavnog kuhanja s češnjakom i vinom do bogatih umaka s rajčicom - predstavlja autentični doživljaj primorske kuhinje. Podno Velebita, gdje se priroda i tradicija isprepliću, dagnje su više od hrane, one su veza s morem i načinom života koji traje stoljećima.

UZGAJALIŠTE »PIDOČA«

Tako se, još od 2003. godine, na ovoj lokaciji smjestilo uzgajalište dagnji »Pidoča« vlasnika Duje Šarlije koji se iz Rijeke vratio u svoje

rodno mjesto kako bi i dalje živio uz more, ali i od mora. Šarlija je prvi uzgajivač dagnji na ovom području, a kako nam kaže, puno toga se promijenilo u posljednjih dvadesetak godina. Započeo je sa skromnom količinom, ronioci su mu postavili bačve i konope, a on pergulare u kojima su rasle ukusne školjke.

- Tu nije bilo nigdje nikog, nije bilo drugih uzgajališta, ali sam na početku imao problema s papirologijom i nisam mogao prodavati bez tri godine monitoringa. Muke je bilo u početku, ali nisam odustajao jer sam želio ostati

tu. Znači, ja ne bih živio negdje gdje nema mora, nema šanse! Cijeli moj život se sastoji od mora, kazuje nam Šarlija koji svaki dan od travnja do prvih zimskih bura provodi na uzgajalištu. Upravo to razdoblje je period sezone od dagnji, a nas je zanimalo zašto je baš ovo područje tako dobro za uzgoj.

Inače, uzgoj školjkaša najodrživiji je način proizvodnje hrane animalnog porijekla jer se školjkaši prilikom uzgoja ne hrane niti se prilikom uzgoja koriste ikakva druga sredstva uobičajena u proizvodnji drugih životinja.

- Ovdje dagnja sporije raste nego na ušću Krke, ili još južnije. Manji

“ Tu nije bilo nigdje nikog, nije bilo drugih uzgajališta. Muke je bilo u početku, ali nisam odustajao jer sam želio ostati tu. Znači, ja ne bih živio negdje gdje nema mora, nema šanse! Cijeli moj život se sastoji od mora

Uzgajalište dagnji »Pidoča« tu je od 2003.

Priprema za sadnju dagnji

Samo desetak daganja u tri metra pergolara

Stroj za čišćenje dagnji

ZIMI SE DAGNJE SADE TAKO DA SE STAVLJAJU U MREŽE I PAMUK KOJI SE RAZGRADI I NESTANE U MORU, DOK OSTAJU SAMO MREŽE NA KOJE SE DAGNJE SKUPE I RASTU. KAD DOSEGNU ODREĐENU VELIČINU, DAGNJE SE STAVLJAJU U PERGOLARE KOJI SE PAK POSTAVE IZMEĐU BAČAVA. IDEALNA DUBINA ZA UZGOJ JE OD OSAM DO DVANAEST METARA DUBINE, A PERGOLARI PAK NE SMIJU BITI VEĆI OD TRI METRA. AKO JE PREDUGAČAK, BURA GA ODNESE

je korenat, manja je cirkulacija, dagnja stoji, a more joj donosi hranu. Inače, dagnje su najbolje tijekom proljeća i ljeta, a ljudi govore da su ovdje dobre jer je more čisto, nema kanalizacije i onečišćenja... samo raste sporije, pojašnjava nam Šarlija.

PROCES UZGOJA

I dok prirodni uvjeti usporavaju njihov rast, zanimljivo je vidjeti kako se dagnje uzgajaju kako bi se osigurala njihova kvaliteta i količina. A kako se uzgaja?

- Ukratko, zimi ih sadi-mo tako da se stavljaju u mreže i pamuk koji se razgradi i nestane u moru, dok ostaju samo mreže na koje se dagnje skupe i rastu, kazao je Šarlija objašnjavajući kako se dagnje kad dosegnu određenu veličinu stavljaju u pergolare (mrežice za uzgoj školjki, op.a.) koji se pak postavljaju između bačava. Idealna dubina za uzgoj je od osam do dvanaest metara dubine, a pergolari pak ne smiju biti veći od tri metra. Ako je predugačak, bura ga odnese.

S obzirom na to da se dagnje uzgajaju u obalnom području, najčešće u poluzatvorenim uvalama, izložene su različitim ekstremnim okolišnim uvjetima, od velike količine slatke vode koja smanjuje salinitet, do ekstremnih ljetnih temperatura mora popraćenih sušama i manjkom hranjivih tvari u moru pa sve do pojave orade koja uzgajivačima diljem obale čini veliku štetu.

- Sadimo dagnje kad prođe sezona, ali lani nismo mogli sve do prosinca jer nam je orada radila štetu. Sadili smo prvi i drugi mjesec, ali dagnja ipak nije uspjela dostići svoj pravi naraštaj s obzirom na to da je malo vremena ostalo do sezone. Znate, orada nam je napravila nemoguću štetu! Bacio sam ovdje do 200 mreža, a garantiram da ih ima praznih petsto u kojima je ostalo tek desetak daganja. Kompletno je sve po-jela, a teško se obraniti. U početku sam stavljao mrežu dok se dagnja ne stisne, pa selim ili dagnje ili mrežu, ali pošto je ribe previše, teško se obraniti, kazao je Šarlija objasnivši kako je dio dagnji ove godine uspio prodati, ali ipak nešto teže negoli u idealnim uvjetima uzgoja.

TEŠKA GODINA

Osim proždrljive orade, dagnja-ma su prijetnja i klimatske promjene, što proteklih godina zabrinjava i znanstvenike i uzgajivače.

- Lani mi je veterinar početkom kolovoza izmjerio 31 stupanj u moru i tad mi je uginula sve do jedna dagnja. I po konopima, i po bačvama što je, s druge strane, opet privuklo oradu i ona je dokrajčila stvar, kazao je sliježući ramenima.

Prošla godina je bila iznimno teška za ovu obitelj i njihovo uzgajalište, a

kako nam kaže, da nije tolike godine u poslu, možda bi tad stavio ključ u bravu. Ovako, nakon toliko rada, nastavlja dalje u nadi da će druga godina biti bolja po pitanju temperature i orade. Šarlija trenutačno, kako kaže, ima najmanje 25 tona daganja koje će saditi za dogodine.

- Uz malo mlada rebra, ovdje bi se moglo proizvoditi oko pedeset tona. Mi smo najviše dosad uzgojili oko 25 tona, govori nam Šarlija. Požalio nam se i na nedostatak radne snage, usprkos dobrim uvjetima, radnika je teško naći. No, zahvaljujući obitelji, posao ide, a veliku pomoć pruža njegova kćer koja će preuzeti i u budućnosti, nadaju se, proširiti posao. Kupaca ima, ljudi naručuju i dolaze po svoje dagnje, ali ipak najviše surađuje s riječkom tvrtkom koja ih dalje distribuira restoranima na obali.

S RUKU NA STROJ

Trenutačno se dagnje u Zadarskoj županiji uzgajaju na desetak uzgajališta, na ovom području su četiri, a kako Šarlija kaže, posao je isplativ za one koji vole more.

- Čovjek koji je vrijedan, može zaraditi dobru plaću od koje može živjeti i zimi. I da se poveća broj uzgajivača, ne bi nas bilo previše. Kad pogledate samo koliko mi proizvodimo, a koliko uvozimo - nitko nikom nije konkurencija! Osobno, nikad se nisam bojao da će mi netko uzeti kupca, rado sam podijelio svoje znanje s kolegama, kazao je Šarlija koji nam je pokazao kako se dagnje čiste. Na stroju se pergolar raširi i dagnje rastresu, velike idu dalje na čišćenje, a male opet natrag u more. Tako smo i mi zaplovili među bačvama ispod kojih su se nazirali konopi i pergolari. Mirno, još uvijek toplo more u rano jutro remetila je Dujina brodica kojom i inače izvlači pergolare i mreže. U mladim danima, znao je kaže, i roniti, ali sad sve pomoću brodice izvlači. Među bačvama, lelujali su poluprazni pergolari jer osim orada, i sezona je iza nas.

- Svaki dan se provozam među bačvama, izvadim narudžbu i pregledam mreže. Evo, i ovdje vidite, pergolar je potpuno prazan. Ostalo je desetak dagnji samo, a trebalo je biti minimalno od 10 do 15 kilograma dagnji za konzumaciju. Orada pojede sveukupno 10 tona bez problema, a nama dolaze računici, kaže nam Šarlija dok koloturnikom izvlači pergolar dugačak tri metra.

Napominje kako je danas tehnologija napredovala, rijetko tko još sve radi ručno.

- Sve je to sporo postalo, dok stroj očisti količinu kao deset osoba. A još ti ni ne prigovara, govori kroz smijeh dok pristajemo na obalu i iza sebe ostavljamo i dagnje, i orade.

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Najstariji sajam uspješno brodi

Minulog vikenda održan je riječki nautički sajam. Jedan od sajmova slične tematike što se održavaju u nas, i jedna od tisuće sličnih manifestacija u bližem i daljem okruženju, reći će mnogi nezainteresirani promatrač gradskih događanja. Ne bih se složio, nije baš tako.

Istina je, riječki sajam nije velik, naprotiv, spada u naše manje sajmove. Ali, ima nešto po čemu se izdvaja od ostalih. Njegovi organizatori, s pravom, redovito ističu da je najstarija takva manifestacija u nas. Ovogodišnji sajam imao je 41. izdanje. Godine su to vrijedne respekta, bez obzira na veličinu i odaziv izlagača, bez obzira na izostanak blještavila velebnih i skupih jahti. Ne treba sajmove gledati kroz veličinu i atraktivnost. Jednako to vrijedi za sve sajmove, pa i nautičke. Upravo neki naši nautički sajmovi, bivši, zoran su primjer strelovita uzleta u svjetske visine i brza nestajanja. Postojanost je ono što karakterizira riječki sajam. Kroz godine je mijenjao imena, organizatore i lokacije održavanja, i opstao je usprkos svim problemima, usponima i padovima, ponekad i neizvjesnosti sutrašnjice.

Sada se zove Rijeka Boat Show, a već dugo održava se na moru i uz more, u prostoru putničke luke, na Gat u Karoline Riječke. Prijašnjih godina često sam slušao primjedbe da je i taj skroman prostor slabo popunjen, da su prevelike praznine između štandova, odnosno izloženih plovila i svega popratnoga što uz njih ide. Ove godine takvih primjedbi nije bilo, prostor je uistinu bio maksimalno iskorišten. Jedino me smetalo, vjerujem ne samo mene, što je u moru bilo malo plovila, tamo ih se moglo još dosta smjestiti. U sljedećim izdanjima, nadajmo se, bit će i to riješeno na zadovoljavajući način, bez slobodnih vezova.

PLOVILA U PRVOM PLANU

Sve najvažnije o riječkom sajmu posljednjih je dana objavljeno, nema potrebe ponavljati. Organizatori su posebno isticali jednu svjetsku premijeru – brodica iz Turske, te dolazak nekoliko izlagača iz Kine. Plovila i izvanbrodski motori iz te daleke zemlje nisu novost na našem tržištu, davno smo ih upoznali. Tamošnji proizvođači imaju u Hrvatskoj više zastupnika, a neki od njih sada su se i sami predstavili našim ljudima od mora.

Potencijalnim kupcima sajam je ponudio solidan izbor skoro pa svega što im može zatrebati za more – plovila, motori, prikolice za kopneni transport plovila, razne potrepštine za more i plovilo. Skromno je bila zastupljena nautička oprema. Bilo je i automobila! Jasno, na svakom nautičkom sajmu

A. KRIZANEC

u prvom su planu plovila, ona privlače najveću pažnju posjetitelja. Ponuda je prvenstveno bila namijenjena našim ljudima – barke, gliseri, gumenjaci... Ništa velikoga. Možda sam očekivao bogatiju ponudu s »domaćih navoza«, plovila u nas građenih. Neću reći da ih nije bilo, ali sam stekao dojam da ih je manje nego prijašnjih godina.

Organizatori riječkog sajma godinama su u prvi plan isticali promociju male hrvatske brodogradnje. Ovakvi, neveliki sajmovi pravo su mjesto za njihovu prezentaciju. Pritom je manje važno da li se prvi put pojavljuju na sajmu, ili ih redovno vidamo svake godine iznova. U tu kategoriju spada barka s kabinom Arba 500. Na riječkoj rivi redovno je vidamo, njen zagrebački brodograditelj još nije zakazao kada je Rijeka u pitanju. Svake godine u Rijeku dolaze i Barracuda gumenjaci. Obiteljska tvrtka iz Zagreba predstavila je standardni program, bez noviteta. Proizvodna gama dovoljno im je široka da mogu udovoljiti raznovrsnoj potražnji, ne moraju je širiti pod svaku cijenu, tržište ih je davno prepoznalo.

SAJAMSKA PRODAJA

Obavezan sudionik sajma od prvoga dana i jedina je riječka tvrtka – Motonavis. Nisu proizvođači, nego zastupnici nekolicine renomiranih inozemnih tvrtki – u ponudi imaju stakloplastične, polietilenske i aluminijske brodice, gumenjake klasične i s aluminijskim trupom, te glavni brand izvanbrodske motore Suzuki. Njihov štand redovno je najveći, ponekad tek jedan od najvećih na sajmu. Moramo istaknuti i to, da se na sličan način prezentiraju i na najvećim hrvatskim sajmovima.

Među one koji su dali doprinos u podizanju sajma svrstava se i Scam Marine iz Viškova. Na njihovu štandu saznajem da su izlagali već na prvom sajamskom izdanju, ne samostalno nego uz većeg proizvođača – Centrometal. U manjem dijelu poslovanja i oni su zastupnici, ali je ipak njihova primarna djelatnost proizvodnja, prvenstveno namijenjena brodovima. Njihovu proizvodnu paletu čine brodski motori, generatori, palubna oprema, ribarska oprema, hidraulični, palubni i kormilarski sustavi, zaštitna okoliša, strojna obrada, te projektantska djelatnost. Davno su se etablirali na domaćem i izvoznom tržištu.

Sajmovi su oduvijek bili, i biti će to dok se budu održavali, mjesto susretanja ponude i potražnje. Vjerujem da su i na ovogodišnjem riječkom sajmu zaključeni određeni poslovi. Što je prodano i koliko je toga prodano nisam se raspitivao, niti me to zanima. Ona priča da su »već prvog dana sajma prodana sva plovila, uključujući i najskuplja što stoje više stotina tisuća eura«, priča je za one koji ne poznaju sajmovanje, niti brodove. Jedan naš poznati mali brodograditelj svojedobno mi je rekao da »na sajmovima nikada ništa nisu prodali«. Ali, sajam je bio povod za prodaju. Ljudi su vidjeli što ih zanima, uspoređivali, računali i preračunavali, uspostavili kontakte. Tek kasnije posao se zaključivao!

Iako, bilo je na sajmovima i izravne prodaje, čak i izloženih plovila. Svojedobno, na jednome od naših sajmova, zove me čovjek – mali brodograditelj: »Dodi, moramo proslaviti, prodao sam brod. Došao je kupac, vidio brod i vratio se s novcima, s gotovinom. U ponedjeljak ujutro vraćam kući praznu prikolicu!«

TRSAT I TRŠĆANSKA OBALA

Ovaj tekst nije sajamska reportaža, za to je pomalo i kasno, nego priča o sajmu, sajmu što traje već puno godina, osobno viđenje jedne sajamske priredbe čijem sam prvom izdanju svjedočio. Ne znam, vjerojatno sam o tome nekad pisao, ali ponavljam. Prvi sajam 1984. godine, što je neuobičajeno, održan je na dva lokaliteta. Sajam je startao na Trsatu, u Dvorani mladosti, gdje je godinama potom redovno održavan, kao i sve ostale riječke sajamske priredbe. Međutim, mali dio sajma bio je postavljen i na moru. Nekoliko brodice bilo je vezano u kantunu današnje Rive Boduli, ondašnje Tršćanske obale, ispred zgrade tadašnjeg Transjuga. Stvarno ne znam kome ta velebna i lijepa zgrada danas pripada, tko u njoj posluje. Zainteresirani su mogli je na tim brodicama zaploviti, iskušati njih i motore što su ih pokretali. Zauvijek mi se urezala u pamćenje jedna plastična pasara, nije bila duža od pet metara. Pokretao ju je unutarnji diesel motor, lijepo je plovila, dobro držala more i kurs plovidbe. E sad, tko je graditelj brodice, tko proizvođač motora... davno je to bilo. Nisam zapisao, a što nije zapisano...

Branko Hanžek i njegovi stari i unikatni monokulari i binokulari

MOTIV JE BIO SAMO JEDAN - SPASITI VRIJEDNE INSTRUMENTE

170

godina ima najstariji uređaj na izložbi, teleskop s adapterom i stativom iz 1855.

Kad sam vidio da se sprave bacaju, odlučio sam krenuti po fakultetima i zamoliti ih da ono što misle baciti radije daju meni. Jer, ako bacite tu materijalnu baštinu jednoga dana sve će nestati. Reći će svatko da ovaj narod nije imao ništa. Ispast će da smo najjadniji i najzaostaliji jer nismo sačuvali ono što smo imali, a bili smo u vrhu, objašnjava Hanžek

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

ako je moguće da i nema djeteta na svijetu da nije bar jednom povuklo roditelje za skute, a sve ne bi li se umililo taman toliko da mu na vašarima i blagdanskim sijelima kupi plastični dalekozor. Ima nešto magično u tome da pogled kroz plastičnu spravicu dopre čim dalje, da se ono što je daleko učini bližim, da se gledaju zvijezde ili onaj smjak što zorom sramežljivo izade iz šume na obližnju livadu. Neke od njih ta želja i navika da gledaju kroz monokulare i binokulare ne napusti nikada, no malo je onih u kojih se za života razbukta strast tolika da krenu sakupljati dalekozore, teleskope i slična čuda. Branko Hanžek je jedan od takvih, ako ne u nas i jedini. Pošteno govoreći u njega je to od ranih dana bilo više od igre s plastičnim dalekozorom. Dio onog što ovaj kolekcionar ima dade se vidjeti u Zagrebu, u Tehničkom muzeju Nikola Tesla, gdje je do kraja listopada otvorena izložba »Stari i unikatni monokulari i binokulari – iz zbirke Branka Hanžeka«. Na izložbi tridesetak monokulara i binokulara

nastalih od sredine 19. stoljeća do 2000-tih godine. Samo, kako zbirka ove vrste uopće nastane!?

- Najsuvremeniji, odnosno najjači teleskop s najvećim povećanjem je ovaj - odmah će »žestoko« i stručno Hanžek.

Sipa on karakteristike »mrcine« koja se na izložbi jedina našla van staklenih vitrina.

- To je katadioptr Schmidt-Cassegrain, njegov promjer je 20 centimetara, žarišna daljina je 2000 milimetara, odnosno 200 centimetara, odnosno dva metra i kada stavite okulare od recimo od četiri milimetra to je povećanje od 500 puta - rafalno će Hanžek.

PRVO - ASTRONOMIJA

Ma, laika zanima i štogod mimo karakteristika samih izložaka. Recimo, je li u gospodina Hanžeka, čovjeka koji je magistrirao i diplomirao i doktorirao fiziku na PMF-u u Zagrebu, bila prvo fizika ili je prva bila strast za okularima svake vrste!?

- Prvo je bila astronomija - k'o iz topa će Hanžek.

- Astronomija!? - ostadosmo u čudu.

- Pa stari Grci su imali »samo« golo oko i poznavali su više zvijezda i zviježda nago mi danas. Oni su ih sve imenovali. Golim okom. Teleskop je došao tek prije 400 godina, Galileo 1609. - kazuje Hanžek.

Ono ključno, što se Hanžeka tiče, dogodilo se tu negdje za njegova osmog razreda osnovne škole.

- Tada sam se zainteresirao za optiku, za leće. Znali smo osnovna fizikalna svojstva, pa i ono da morate imati barem dvije leće da bi dobili teleskop, da vam treba jedna leća velike žarišne duljine koja je objektiv i jedna leća male žarišne duljine koja je okular. Mi smo to znali i kupili smo od Ghetaldusa leće za naočale dioptrije 0.25. Leća s malim žarišnim duljinama smo imali u džepu koliko hoćete, jer je brat kolege koji je dolazio u Zvezdarnicu radio u optičkoj industriji - priča Hanžek.

Pasu on i prijatelj u malom sobičku stana na staklenu plohu zalijepili ono što su našli u Gethaldusu, odmaknuli se četiri metra od objektiva, pa kroz leću male žarišne duljine od kakvih šest, sedam milimetara dobili povećanje od 600 puta.

- Nije tu bilo tubusa, ali mi smo i tako gledali na 200 metara daleko igralište koje smo premjerili pa sam znao koliko je - smješka se Hanžek.

Štoviše, na igralištu je bio i stup od struje, na njemu na vrhu i ulična svjetiljka na tih 200 metara daleko.

PRVA IZLOŽBA U KRIŽEVCIMA

Prvu izložbu ove vrste, onih prvih 30 instrumenata iz svoje zbirke, Hanžek je napravio u Križevcima. I nije to nimalo slučajno i ima to svoje zašto.

- Kao prvo bila je prigoda obzirom na to da je u Križevcima otvorena nova zvezdarnica. A drugo, što ljudi ne znaju, prva optička mjerenja bila su na Poljoprivredno-ratarskoj školi u Križevcima tamo

negdje 1860., 1870., ovisno kako tko gleda. Mnogi će sada reći da su u pomorskim školama u gradovima na obali imali i starijih mjerenja i instrumenata. Jesu, ali je nastava bila na talijanskom. U Križevcima je bila na hrvatskom. Tu su učenici imali praktičnu nastavu geodezije i mjerenja terena prvi, u Križevcima - ističe Hanžek.

- Mi smo vidjeli žarnu nit - veli Hanžek.

Tako je sve počelo. Nakon jednog složenog optičkog instrumenta momci su sastavili još koji. No, potrebe da sakuplja monokulare i binokulare u Hanžeka je tek unatrag deset godina. Što se to dogodilo da se probudila

kolekcionarska strast? Ima to veze i s činjenicom da je deset godina radio kao profesor fizike u osnovnim i srednjim školama, zatim deset godina kao prosvjetni inspektor, a nije za ne spomenuti ni to da je dvadeset godina u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.

- Dogodilo se to da sam radeći svoj posao vidio da određeni fakulteti u Zagrebu bacaju u smeće sprave iz svojih zbirki. Ispravne uređaje bacaju u smeće - veli Hanžek.

Poimence on te i takve fakultete ne spominje, ali zato će rado spomenuti one koji su sve svoje sprave sačuvali. Pohvalit će, primjerice, PMF gdje su, na odjelu fizike, sačuvali sve od 1875. na ovamo, baš kao što će u dobrom svjetlu spomenuti i Fakultet kemijsko-inženjerske tehnologije.

- No, kad sam vidio da se sprave bacaju, odlučio sam krenuti po fakultetima i zamoliti ih da ono što misle baciti radije daju meni. Jer, ako bacite tu materijalnu baštinu jednoga dana sve će nestati. Reći će svatko da ovaj narod nije imao ništa. Ispast će da smo najjadniji i najzaostaliji jer nismo sačuvali ono što smo imali, a bili smo u vrhu - ističe Hanžek.

Motiv je dakle bio samo jedan, spasiti instrumente. No, ne samo da ih je Hanžek spasio nego im je i vratio funkcionalnost tako da svaki izložak savršeno funkcionira.

- Moram pohvaliti Marijana Horvatička, optičara u mirovini, čovjeka zlatnih ruku koji je sve ovo pogledao, koji je napravio unikate - ističe Hanžek.

Pritom nam pokazuje dalekozor, refraktorski, terestrički koji je ručni rad optičara Horvatička iz 1985. godine. Takvog se, kaže, kupiti ne da, a i sve karakteristike su mu sjajne.

- Sve je ovdje u super funkcionalnom stanju zato što je Mario Horvatiček svaki taj uređaj rastavio, provjerio, stare uređaje polirao - kaže Hanžek.

K'O NEBO I ZEMLJA

Učinio je to i s najstarijim uređajem u izloženoj zbirci, onim što broji 170 godina. Teleskop je to s adapterom i stativom iz 1855. godine. Elem, Horvatiček čini da ono što Hanžek

spasi bude bolje nego novo. A ovo adaptirano je, reći će Hanžek, u odnosu na ono što se kanilo baciti »k'o nebo i zemlja«. Izložbe ovog tipa su i zato dobre, da se neki novi vrijedni primjerci lakše nabave, da ih se lakše nađe, da se jave ljudi koji bi ih donirali.

- Ljudi se javljaju. Već mi je pet instrumenata obećano - kaže Hanžek.

Ali, ako je postojala opasnost da nehajno i nemarno pobacamo dio našeg naslijeđa, prijeti li opasnost da tehnologija dokine ove optičke instrumente, da se nađe nešto modernije, drugačije? Hanžek u to ne vjeruje, gotovo ni malo i ima za to dobre razloge.

- Otidite, recimo, na brod. Svaki kapetan ima dalekozor - veli, primjera radi, Hanžek.

A gdje su lovci, pa na koncu i onaj damski kazališni dalekozor kojeg je vazda mudro imati kad ste u kakvoj loži velikog kazališta. Inače, oni najmlađi instrumenti u zbirci stari su 20 godina. Novije od toga Hanžek ne sakuplja. Zato ne zaboravlja spomenuti kolege iz Rijeke s kojima surađuje i prijateljuje.

- To je gospodin Zlatko Ciganj koji ima firmu Optimus, koji prodaje dalekozore, koji se u to razumije i s kojim mnogo razgovaram. A tu je i gospodin Miljenko Smokvina koji je nekada bio u Torpedu. Bili su mi odlični domaćini kad god sam u Rijeci. S njima surađujem - ističe Hanžek.

Nešto Hanžek kupi, nešto dobije na poklon, a kadikad, veli, dođe i do zamjene. Pokazuje nam Swarovski dalekozor koji doživotnu garanciju ima.

- Pogledajte na Njuškalo, nude se po cijeni koja ide od 500 do 3.000 eura. Ali, znate što je problem - njega ni Mario ne može očistiti, jer treba posebne uređaje da bi se očistio. Trebalo bi Swarovski moliti te uređaje da ga se očisti - priča Hanžek.

Gleda čovjek sve te izložene predmete i ne može ne priznati i to da su lijepi za vidjeti. Hanžek, međutim, iskreno veli kako je njemu važno da su funkcionalni, dok je ljepota u drugom planu. Pa ako je i kupljen dalekozor na buvljaku na Hreliću, ako je i bio sav crn i ako nije imao ni objektiv, tu je Mario da se uhvati onog što drugi u startu proglašavaju nemogućim poslom. I eto funkcionalnosti, a bome i ljepote, jedino je problem da Hanžeka ne bi na Hreliću prodavači svakojakih drangulija počeli prepoznavati pa da cijenu automatski pred njim dižu.

PREVENTIVNO ZAŠTIĆENA

Laički je, ali je i logično nekako pitati Hanžeka gdje li samo drži svojih 60-ak prikupljenih optičkih sprava. Smije se on, kaže supruga ima veliku kuću pa mu je dala jednu etažu. Za pitati je i do kud Hanžek kani s kolekcijom ići, što je onaj njegov krajnji cilj.

- Imam želju da kada dođem do lijepe okrugle brojke, do broja 100, da to bude ono končano To je moja želja - poručuje Hanžek.

Ako je suditi prema izložbi i načinu kako o svojim predmetima priča, ispunit će se njegova želja sigurno. Inače, njegova zbirka je preventivno zaštićena zato što se nadopunjuje i još najviše četiri godine će se moći nadopunjavati. A onda će zbirka, koliko god predmeta u njoj bilo, biti zaštićeno kulturno dobro znanstvenog značenja prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. To pak hoće reći da bi prikupljenih okruglih 100 predmeta trebalo dobiti i svoj trajni smještaj pa da se otrgnu monokulari i binokulari zaboravu i da se sačuva dio naše kulturne baštine.

I morat će sve biti tako, jer nema ju, nažalost, ni Hanžek ni Horvatiček nasljednika u današnjoj mladosti. Mladost, bi, kaže, samo gotove stvari. A nekada je Hanžek, daleke 1976. godine, s onim svojim prijateljem za naturalni rad napravio svoj prvi dalekozor. Imućni su, doduše, i tada gotove dalekozore kupovali, no to je neka druga priča u koje nema ni romantike, ni nostalgije, ni dobra.

Na temelju Odluke o komunalnom redu Grada Opatije te općina Lovran, Matulji i Mošćenička Draga, **KOMUNALAC d.o.o.** Jurdani objavljuje sljedeću

OBAVIJEST

Obavještavaju se vlasnici neregistriranih i ostalih motornih vozila kao i drugih predmeta, koja su po nalogu komunalnog redarstva uklonjena sa javnih površina na području Grada Opatije i općina Lovran, Matulji i Mošćenička Draga i spremljena na prostor Komunalca d.o.o. Jurdani, Jurdani 50/b da ih u roku od 45 dana od dana objave ove obavijesti mogu preuzeti uz plaćanje ležarine. U protivnom Komunalac d.o.o. Jurdani će istekom navedenog roka s odloženim vozilima i predmetima postupati po propisima koji uređuju postupanje s napuštenim stvarima.

UPRAVA

OBAVIJEST

Na oglasnim pločama u naseljima Općine Vrbnik i na njenim mrežnim stranicama www.opcina-vrbnik.hr objavljen je javni natječaj za prodaju nekretnina oznaka k.č. 1651/13 k.o. Garica, naselje Garica.

OBAVIJEST

o raspisanom javnom natječaju za zakup poslovnog prostora

prikupljanjem pisanih ponuda temeljem Odluke Općinske načelnice od 29. kolovoza 2025. godine na lokaciji Sportska dvorana Mavrinci, Mavrinci 2, Čavle.

Cjelokupni tekst natječaja možete pronaći na www.cavle.hr.

KLASA: 372-03/25-01/27

URBROJ: 2170-17-01/01-25-2

Imam želju da kada dođem do lijepe okrugle brojke, do broja 100, da to bude ono končano To je moja želja

Sve je ovdje u super funkcionalnom stanju zato što je Mario Horvatiček svaki taj uređaj rastavio, provjerio, stare uređaje polirao

BRANKO HANŽEK

BUTIGA

- Putem web stranice <https://www.butiga.hr/>
- Telefonskim pozivom na 060/555-991 ili 060/525-251 (cijena poziva tel. 0,46 €/min, mob. 0,63€/min)
- SMS porukom 0,66€5 kn/ na 888 999

FENIKS

ENIGMATSKA IZDANJA

Pretplatite se... na tel. 051/650-043 ili 051/650-194... ili na info.pretplata@novilist.hr

www.novilist.hr

Bajka, basna, burg - nagrađena aplikacija umjetničke organizacije YELO

KAD GRAD POSTANE KNJIGA, A SVAKA ŠETNJA AVANTURA

BASNA BAJKA BURG

Created by **yelo**

Priče koje čekaju da ih otkriješ...

Preuzmi aplikaciju, uključi lokaciju i kreni u literarnu pustolovinu grada!

POBJEDNIK ZGDW AWARDS 2025
ZAGREB DESIGN WEEK

Možeš li ih pronaći sve?

Dostupno na Google Play | Dostupno na App Store

Logos: Zagreb, HSGN, and others.

Kroz pažljivo osmišljeni sadržaj, aplikacija omogućuje pristup književnosti svoj djeci - gluhima i nagluhima, djeci s teškoćama u komunikaciji, kao i onima koji uče hrvatski ili engleski kao strani jezik. Videopriče su već dostupne na hrvatskom znakovnom jeziku, a engleska verzija aplikacije uskoro stiže

Tonka PAVIĆ

Zagreb sve više postaje grad u kojem književnost izlazi iz knjiga i oživljava u svakodnevnom životu – na ulicama, u parkovima i ispred vrtića. Najbolji dokaz za to je mobilna aplikacija Bajka, basna, burg, koja je na prestižnoj nagradi ZGDW Award 2025 u sklopu Zagreb Design Weeka osvojila 1. mjesto u kategoriji »Dizajn digitalne komunikacije i interakcija«. Ova inovativna aplikacija funkcionira poput literarnog Pokemona – svaka šetnja gradom otkriva novu priču. Djeca i roditelji mogu uživati

u bajkama i basnama na više od 300 lokacija ispred dječjih vrtića te na dodatnih 90 zelenih i javnih površina diljem Zagreba, pri čemu se priče ispred vrtića mijenjaju svakodnevno, potičući djecu na kretanje, igru i susret s književnim tekstom u stvarnom prostoru. Književne priče interpretiraju hrvatski profesionalni glumci. Zvučni zapisi obogaćeni su originalnim glazbenim podlogama i pažljivo dizajniranim zvučnim efektima, čime se stvara bogato i emotivno slušno iskustvo.

HRVATSKI ZVUKOPIS

O aplikaciji smo razgovarali s njezinom kreatoricom Jelenom Remetin, ujedno i osnivačicom umjetničke organizacije YELO za interdisciplinarni umjetnički proces, unutar koje je sve i nastalo. Remetin smo uhvatili na povratku iz Madrida gdje je YELO predstavljao Hrvatsku na proslavi 25 godina europskog jezika

sa svojim aplikacijskim prvijencem, već cijelom svijetu znanim Hrvatskim zvukopisom.

Riječ je o aplikaciji koja sadrži zvučno oblikovane neobjavljene kratke priče hrvatskih autora, ali i ulomke iz pisanih dijela stare hrvatske književnosti. Dovoljno je instalirati aplikaciju, uključiti geolokaciju, staviti slušalice i prošetati ulicama gradova u kojima je aplikacija dostupna. Na 90 različitih lokacija otkrit ćete 90 različitih priča koje možete poslušati. Zvukopis je svoju prvu inačicu doživio u Zagrebu, a sada je, nekoliko godina kasnije, dostupan i u Rijeci, Osijeku i Splitu, kao i na srednje dalmatinskim otocima. Aplikacija je svoj doseg proširila i izvan granica Lijepe Naše pa

RIJEČANI U ZVUKOPISU

Aplikacija Hrvatski zvukopis umjetničke organizacije YELO prošle je godine stigla i u Rijeku pa su se u Gradskoj knjižnici na promociji okupila razna imena riječke spisateljske scene čije su priče uvrštene u Zvukopis. Između ostalog riječki Zvukopis krasi priče Dunje Matić, Zorana Žmirića,

Nikole Petkovića, Zorana Krušvara, Mladena Blaževića, Davora Mandića, Vlade Simčića Vava, Milana Zagoraca, Željke Horvat Čeč i Patricije Horvat. Svoje su mjestu u arhivi aplikacije dobili i stariji autori poput Eugena Kumčića čije je ulomke na promociji čitala Jelena Miholjević.

90

priča može se pronaći na zelenim površinama i parkovima u Zagrebu - od Maksimira, preko Botaničkog vrta pa sve do Jaruna

se tako sada hrvatski autori mogu čuti i u Parizu, Londonu, ali i u dalekom New Yorku! Sljedeća postaja bio je Madrid.

- U Madridu nam je bilo odlično! Dobra hrana, vrijeme i super ljudi. A o Zvukopisu je došla čuti čak i tamošnja hrvatska veleposlanica Nives Malenica. Madrid je mapiran pa se naše priče odsad moći slušati i tamo. Napravili smo novi vizualni identitet Hrvatskog zvukopisa, dodane su priče prilagođene osoba s poteškoćama u čitanju, kao što je recimo disleksija, pohvalila nam se Remetin, dodavši kako sad na red dolazi i Južna Amerika; Santiago, Buenos Aires i Punta Arenas gdje ubrzo idu promovirati aplikaciju.

Na pitanje kako se iz Zvukopisa rodila ideja za Basnu, bajku, burg, odnosno za Zvukopis namijenjen djeci, Remetin nam daje jednostavan odgovor – djeca će takvu aplikaciju više koristiti. Zaključila je Remetin da djeca konstantno traže razonodu, što ova aplikacija i nudi, svaki dan druga priča i tako dok ih ne skupiš sve, kao Pokemone, kako je simpatično usporedila.

ŠETAJ I SKUPLJAJ

Slično kao i Zvukopis, ova aplikacija djeluje na principu »šetaj i skupljaj«. Sadržaji aplikacije su basne, bajke i urbane priče u audio-formatu koje korisnici, odnosno djeca, prikupljaju šetajući zelenim površinama grada Zagreba. Neke od priča koje se nude su klasici pa se tako među njima mogu naći Ezop, braća Grimm, Ivana Brlić Mažuranić, La Fontaine i Da Vinci, kao i djela brojnih suvremenih hrvatskih autora: Silvije Šesto, Sanje Polak, Maje Šimleše, Željke Horvat Vukelja, Zorana Pongrašića, Olje Savčićević Ivančević ili Sonje Zubović čija je priča »Roza i Blu upoznaju Zagreb« na aplikaciji podijeljena u nekoliko dijelova.

Književne sadržaje interpretiraju hrvatski profesionalni glumci: Marko Jelić, Mario Kovač, Nataša Janjić, Marta Cerovečki, Frano Mašković, Jelena Miholjević, Tvrtko Jurić i Ena Kovač. Obradu zvuka i glazbu potpisuju Damir Šimunović, Valent Samardžija i Boris Bojić.

- Posjećujemo vrtiće i radimo radionice s klincima, slušaju priče, crtaju, napravili smo bojanke s likovima iz aplikacije. Bili smo i vrtiću Suvag i uskoro idemo u dom za napuštenu djecu u Nazorovoj. Lani smo radili i šetnje s djecom po gradu gdje postavimo QR kodove po parkiću pa im podijelimo mobitele ili uzmu od roditelja, onda oni »hvataju« priče, odnosno QR kodove po stablima, klupama i cijelom parku, u biti ih traže poput uskršnjih jaja. Djeci je to super, ali i roditeljima koji im ove pronađene priče ponovno mogu puštati doma u aplikaciji prije spavanja, dočarala nam je Remetin.

Postojalo je tu nekoliko ideja iz kreiranja Bajke, basne, burg – povezivanje djece ponovno s klasičnim književnim pričama, ali i promoviranje zdravog života i odlaska u prirodu. Na zelenim površinama i parkovima može se pronaći 90 priča: od Maksimira, preko Botaničkog vrta pa sve do Jaruna.

- U Maksimiru smo stavili priču u nastavcima, i mora se krenuti od broja jedan da bi se mogla dalje slušati priča. Napravili smo putanju i da bi dobio kompletnu priču moraš pronaći sve dijelove, njih sedam ili deset, u parku, to je onako zgodno za provesti dan s djecom vani, govori nam Remetin.

ZNAKOVNI JEZIK

Više od pola priča u aplikaciji prevedeno je na hrvatski znakovni jezik. Time je ove godine proslavljena desetogodišnjica prihvatanja hrvatskog znakovnog jezika kao službenog. Organizacija YELO pri stvaranju aplikacije surađivala je sa Savezom gluhih i nagluhih grada Zagreba te videointerpretacije na hrvatskom znakovnom jeziku

Posjećujemo vrtiće i radimo radionice s klincima, slušaju priče, crtaju, napravili smo bojanke s likovima iz aplikacije. Radili smo i šetnje s djecom po gradu gdje postavimo QR kodove po parkiću pa im podijelimo mobitele ili uzmu od roditelja, onda oni »hvataju« priče, odnosno QR kodove po stablima, klupama i cijelom parku, u biti ih traže poput uskršnjih jaja. Djeci je to super, ali i roditeljima koji im ove pronađene priče ponovno mogu puštati doma u aplikaciji prije spavanja

JELENA REMETIN

izvode naratori iz zajednice korisnika znakovnog jezika. Sadržaji su snimljeni s naglaskom na jasnu mimiku i ritam znakovanja, kako bi bili razumljivi i djeci s različitim komunikacijskim potrebama. Na taj način aplikacija je inkluzivna te ne čini razliku između djece.

Na naše pitanje je li očekivala da će Basna, bajka, burg osvojiti prvu nagradu Zagreb Design Weeka u kategoriji »Dizajn digitalne komunikacije i interakcija« Remetin nam iskreno odgovara da je u međuvremenu zaboravila da su ona i kolegica dizajnerica Vana Bašić aplikaciju uopće prijavile te da pobjedu zaista nije očekivala.

- To nam je potvrdilo vrijednost, ne samo u kulturnom i edukativnom smislu, već i u tehnološkoj inovaciji. Na takav način digitalni se alati mogu uspješno koristiti za razvoj pismenosti, kreativnosti i inkluzije. Te malene ideje, kao što je naša, također mogu imati velik utjecaj za dalje. Bilo mi je jako drago, nadam se da će institucije također prepoznati vrijednost ovog projekta i pomoći nam daljnjim financiranjem da možemo održavati aplikaciju i dodavati nove sadržaje, iskreno će Remetin.

SREĆA U NESREĆI

Priče unutar aplikacije ubrzo će se moći slušati i na engleskom jeziku, a u tijeku je i traženje španjolskih prevoditelja. Basna, bajka, burg na taj će način postati i turistički proizvod dostupan svim zagrebačkim posjetiteljima. Kako nam govori Remetin, na serveru aplikacije ostavljen je i prostor za dodavanje novih gradova koji bi se na mapi mogli pojaviti uskoro.

O tome koliko je teško financirati projekte poput Bajke, basne, burg, ali i Hrvatskog zvukopisa, najbolje govori činjenica da se sve uspješno pokrenuti tek kad je na scenu stupila korona. Kako nam govori Remetin, bila je to sreća u nesreći.

- Mi radimo sve besplatno, umjetnička smo organizacija,

neprofitabilna. Živimo od potpora. Oba sam projekta napravila u dobra prije korone, tad nisam uspijevala dobiti ikakvu financijsku pomoć, to je ljudima bila apstrakcija. U doba virusa, kad je sve bilo zatvoreno, kulture nije bilo, a mi smo je ponudili – na ulicama grada. Tad je sve krenulo, tad su nas počeli prihvaćati i prepoznavati, govori Remetin, dodajući da su im uvijek velika potpora bile turističke zajednice gradova.

Inače, kako je pomogla korona tako je nekako pomogao i onaj nesretni potres koji je zadesio Zagreb. Naime, kako objašnjava Remetin, u početku je Zvukopis do korisnika dolazio preko modema koji su bili postavljeni na električnim stupovima diljem Zagreba. Dovoljno je bilo doći im dvadeset metara blizu da Zvukopis profunkcionira, da se čuje priča vezan za pojedinu lokaciju. Zbog potresa je, međutim, nekolicina modema otpala sa stupova. Moralo se krenuti u novi sistem pomoću geolokacije i to se, kaže Remetin, pokazalo dobro jer je omogućilo da se projekt može seliti iz grada u grad kako se danas i seli.

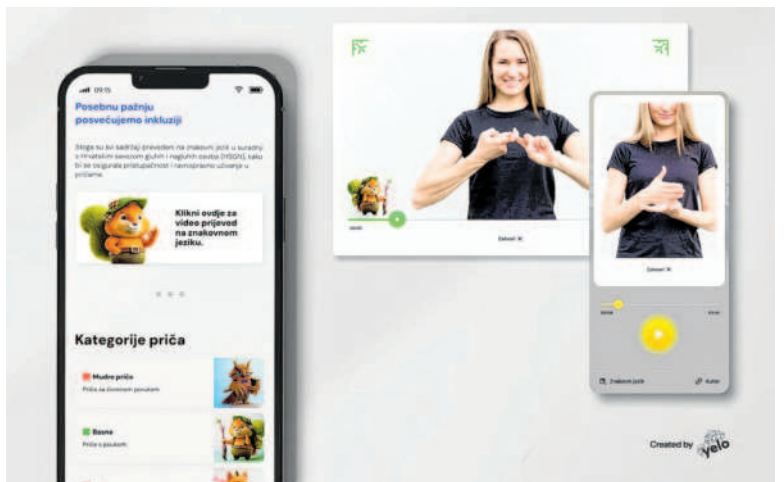
No, vratimo se mi pred kraj aplikaciji Bajka, basna, burg. Daje nam Remetin i malu ekskluzivu, informaciju da je aplikacija ažurirana, obogaćena novim sadržajem i novim vizualnim identitetom, taman da dobije još malih korisnika. U vrijeme kada je dječja pažnja svedena na minimum zahvaljujući ekranima kojima su opkoljene, u vrijeme kad se sve manje djeci čita, ova se aplikacija čini kao spas. Štoviše krenu li je koristiti i roditelji i djeca imat će itekako o čemu pričati. I ostali gradovi uskoro se mogu veseliti svojoj inačici aplikacije, ali i španjolski turisti u Zagrebu za koje će priče biti posebno prevedene.

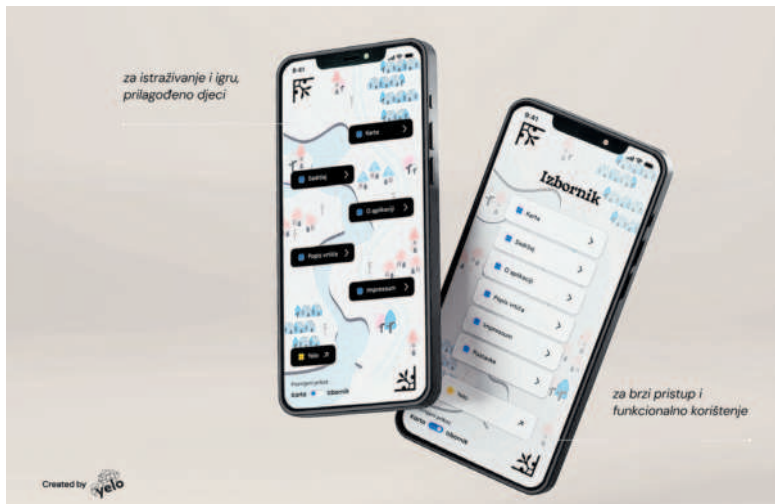
Jelena Remetin

PRIMO

Više od pola priča u aplikaciji prevedeno je na hrvatski znakovni jezik

BORBA S DIJALEKTIMA

Gostovanje u Madridu bila je i prigoda da se osim stanovnicima španjolske metropole zainteresiranim za hrvatsku književnost i za sam Zvukopis, popriča i s prevoditeljima koji su imali težak zadatak da prevođenja hrvatskih priča na španjolski jezik. Moderatorica panela bila je prevoditeljica Patricija Horvat, o iskustvu pisanja priče za Zvukopis govorio je pisac Marinko Košćec, dok su o svojim iskustvima govorili španjolski prevoditelji Tihomir Pištelek i Luisa Gerrado koji su se, između ostalog, morali »boriti« i s hrvatskim dijalektima poput onih iz priče

»Dalmatinci iz dvojke«. Na sreću, ima i Španjolska svoje purgere i Dalmatince, pa se sve prevelo bez velikih problema.

Matea GUZALIĆ

Umjetnost i botanika na prvi pogled možda djeluju kao udaljena područja, no u radu Lucije-Marie Fatović oni se stapaju u skladnu i jedinstvenu cjelinu. Njezin Herbarij studio izrastao je iz osobne fascinacije biljkama, ali i iz filozofskog promišljanja uloge prirode u ljudskom životu i kulturi. Kroz prešane biljne kompozicije Fatović stvara estetske prizore koji krase interijere, ali i otvara prostor za razmišljanje o prolaznosti, ljepoti nesavršenosti i nužnosti očuvanja prirodnog nasljedstva. Herbariji koje oblikuje ističu kulturnu i ekološku vrijednost bilja, pretvarajući ih u estetske zapise o prolaznosti, mijeni godišnjih doba i čovjekovoj povezanosti s prirodom. Upravo takav spoj filozofije, umjetnosti i prirode predstavlja zagrebačkoj publici na festivalu InDizajnu, gdje je do 5. listopada njezin rad prvi put izložen široj javnosti.

INSPIRACIJA IZ DALMACIJE

Herbarij studio izrastao je iz vaše osobne fascinacije biljkama - možete li opisati ključni trenutak u kojem se rodila ideja da hobi preraste u umjetničko-botanički projekt?

- Ključni moment je zapravo bila želja da ih učinim vidljivima i dostupnima. Svi znamo da su herbariji u službi znanosti i da svoje mjesto imaju u zbirkama i arhivima. Ono što je mene potaknulo je zapravo da im ponudim još jednu ulogu i mogućnost da budu vizualno primijećeni, a to je da krase interijere. Svakako je doprinio i afinitet prema područjima filozofije umjetnosti i kulture te estetike kojima sam studiozno prilazila, a s kojima sam se susretala kroz studij filozofije. Malo koji filozof nema svoj vrt pa se tako i u mom vrtu radala ideja te se cijeli umjetničko-botanički projekt počeo lagano slagati i dobivati vizure. Paralelno sam istraživala i područja u kojima obitavam pa sam nailazila na zanimljive podatke o počecima botanike u Dalmaciji i povezivala vlastiti rad i podneblje. Ono što me ugodno iznenadilo jest da osim imena dijelim i ljubav prema flori s prvom hrvatskom botaničarkom, samoukom prirodoslovkom Marijom Selebem de Cattani, koja je djelovala na području Zadra i koja je izrađivala lijepe slike u obliku posjetnica i čestitki.

Hrvatska je po bioraznolikosti među najbogatijim zemljama u Europi, a mi to prirodno nasljeđe olako uzimamo zdravo za gotovo. Ono što smo dobili slučajno, dužni smo čuvati namjerno

Često naglašavate važnost starijih i pomalo zaboravljenih vrsta - koje biljke vam je najvažnije sačuvati od zaborava i zašto baš njih smatrate nositeljicama kulturnog i ekološkog identiteta?

- Prije nego odgovorim na ovo pitanje voljela bih naglasiti kako je Hrvatska po bioraznolikosti jedna od najbogatijih zemalja u Europi. Kod nas raste više biljnih vrsta nego u Njemačkoj i Francuskoj zajedno.

Trideset posto teritorija nam je pod zaštitom. Pazite, to je ogromno bogatstvo, a s obzirom na to da smo geografski malena zemlja, to prirodno nasljeđe koje smo sasvim slučajno naslijedili dužni smo očuvati i negovati. Njega i briga za drugoga i drugo je ono što nam danas nedostaje. Zbog svega ovog navedenog biljke još više vrijednosno prepoznajem, a danas gdje je prirodni svijet ozbiljno ugrožen bilo kakva angažiranost je hvale vrijedna. Ta činjenica me je zapravo potaknula da očuvam biljke u formi estetskog herbarija koje bi krasile prostore u kojem čovjek obitava. Vidim ih kao nositeljice kulture upravo zato što su stoljećima poticale, a potiču i dalje znanstvenike, filozofe, umjetnike na istraživanje i rad.

Mnogo je biljaka koje nastojim "uhvatiti", ali evo uzela bih za primjer autohtoni dalmatinski buhač iz kojega je naš slavni nobelovac Lavoslav Ružička ekstrahirao strukturu piretrina te dokazao njegovu učinkovitost kao prirodnog insekticida. S obzirom na to da biljke koje prešam dolaze iz mog vrta, isto tako koristim priliku napomenuti da biljke po prirodi općenito bismo odgovorno, a strogo zaštićene biljke samo pristojno pozdravimo i blago im se naklonimo.

LJEPOTA NESAVRŠENOSTI

Proces prešanja i sušenja biljaka donosi niz tehničkih i estetskih izazova - od gubitka boje do lomljivosti - kako izgleda vaša borba s tim nesavršenostima i gdje u njima pronalazite ljepotu?

- Istina, taj proces je zaista niz izazova jer prilikom prešanja i sušenja određeni materijal ipak propadne najčešće zbog prekomjerne vlage, zbog toga postupak i zahtijeva redovno provjeravanje i izmjenu upojnih papira. Osim toga, kada je materijal spreman za uporabu, kao što ste rekli, on postaje lomljiv i to je nešto s čime vi rukujete i stvarate. Upravo ta lomljivost mene fascinira jer je ključna za nastanak svake herbarij slike. Lomljivost nosi u sebi vrijednost, opire se savršenosti i u sebi pokazuje daleko veću snagu. Isto vrijedi i za boju.

Mislim da je veći problem što danas čovjek poprilično samouvjeren ne preispituje savršenstvo i »uspjeh« već omagljen njima gubi kompas i hrli im u zagrljaj kao očajnik ne bi li mu te iste nadoknadile vlastitu nedostatnost i prazninu koju svaki pojedinac nosi. Jer kad se savršenost i uspjeh toliko silovito ganjaju vi postajete njihovim žrtvama, uvijek nezadovoljni, a oni nikad dosegnuti. Sreća je što život ne trpi nezrelost i napuhanost pa servira svoje i nadigra svakog. Zato osobno u tim »nesavršenostima« i »neuspjesima« vidim život, izmjenu, nepredvidljivost i ljepotu.

U herbarijskim radovima uvijek se osjeća i priča o vremenu - kako prolaznost i promjene godišnjih doba oblikuju vašu estetiku i izbor biljaka?

- Tako je, oni su nam neki podsjetnik na vrijeme koje smo nekad imali, a sada ga više nemamo. Također su poput uspomena, nose u sebi patinu, ali i poetičnost. Podsjećaju nas na vlastitu krhkost koja se neumoljivo opire i ustraje ostavljajući ipak za sobom malen, ali vrijedan trag. Doživljavam ih kao nijeme učitelje koji govore mnogo, tišina puno više otkriva nego li buka. Ako se dovoljno otvorimo, tj. dozvolimo da nas slika oblikuje i ostavi utisak, smatram da je učinjen dovoljan korak. Prolaznost je nešto što je neminovno, sve se stalno mijenja - »Sve se slama, sve se opet slaže, vječno

Uoči nastupa na InDizajnu, Lucija-Maria Fatović govori o spoju filozofije i botanike

Herbarij studio -
Lucia-Maria Fatović

LARA ŽILUĆ

HERBARIJI SU TRAJAN PODSJETNIK NA ISTOVREMENU KRHKOST I SNAGU ŽIVOTA

Herbariji su u službi znanosti i svoje mjesto imaju u zbirkama i arhivima. Mene je potaknulo da im ponudim mogućnost da budu vizualno primijećeni, a to je da krase interijere, govori Lucia-Maria

“ Najveći izazov mog rada nisu trendovi ni tržište, nego priroda sama – suše, mraz, poplave, pa čak i puževi. Sve to oblikuje ritam mog stvaranja

se gradi ista kuća bitka. Sve se ra-
staje i sve se opet sastaje; vječno
je sebi vjeran krug bitka», rekao je
Nietzsche. Ali zbog te konstantne
izmjene i vlastite konačnosti dužni
smo djelovati. To je ono što nas čini
drugačijim od ostalih živih bića.

Osobno me izmjena godišnjih
doba raduje. Proljeće i ljeto je in-
tenzivno vrijeme cvatnje i branja,
to je skupljanje materijala (i tu je
izbor zaista bogat i plodonosan),
kako bih mogla raditi tijekom go-
dine, a rezultat toga su živopisnije i
bogatije slike. Međutim, zaista volim
i jesen i zimu, iako je tada najmanje
materijala za branje, ali meni baš
taj period oskudnosti izaziva volju
za radom. Vidim ljepotu i impuls
u naoko hladnoj i beživotnoj zimi
gdje je sve u mirovanju.

POPUT SLAGALICE

U kojoj mjeri biljni materijal koji koristite diktira konačnu formu rada? Dogodi li se da vas biljka iznenadi oblikom ili bojom i natjera da promijenite cijeli koncept?

- Biljni materijal svakako diktira
konačnu formu jer u momentu ka-
ko se osušio takav se i koristi, dakle
ne može ga se ispravljati. Sukladno
tome prilagođavam mu se na način
slaganja i preslagivanja - nešto vrlo
slično slaganju puzzli, vrtite razne
kombinacije dok ne sjedne. Često
one mene iznenade po bilo kojem
pitanju, od toga da nekad ne odlu-
če cvjetati do toga da ih ne mogu
uklopiti onako kako sam zamislila
pa moram posve mijenjati koncept
i vidjeti gdje me vodi. Ali opet to je
nekako za očekivati, suludo bi bi-
lo i vrlo nelogično misliti da će bi-
ti drugačije.

**Publika ponekad percipira su-
he biljke kao »mrtve« - kako svo-
jim radovima uspijevate prenijeti
osjećaj da je riječ o živom, dina-
mičnom procesu i ispričati dru-
gačiju priču?**

- Točno, suhe biljke jesu »mrtve«,
međutim baš zato što su »mrtve«
želim istaknuti da je to nešto što je
prirodno jer ljudska narav zazire od
smrtnosti koja je zapravo uvijek pri-
sutna poput sjene, ona je tu. E sad,
što možemo izvući iz sveprisutne
smrtnosti? Možemo izvući život, a
što ga intenzivnije, autentičnije i
radosnije živimo znači da stvara-
mo i gradimo zdravi odnos kojeg
danas prijeko nedostaje. Herbariji
osim što krase prostor vrijedan su
i trajan podsjetnik na istovremenu
krhkost, ali i snagu života. Jer život
je niz izmjena, dinamičan proces -
zato herbarije vidim kao podsjetnike
na život vrijedan življenja.

NIŠTA BEZ SPONTANOSTI

**Koliko prostora ostavljate za
intuiciju i spontanost, a koliko se
oslanjate na planiranje i preciznu
pripremu u radu?**

- Izvršno pitanje. Ovdje bih se od-
mah referirala na Ernsta Cassirera,
njemačkog filozofa kulture koji je
iznio oštru i preciznu kritiku prema
estetskim teorijama koje nasto-
je tumačiti umjetnost analogijama
preuzetih iz nekakvih nepovezanih
i nesređenih sfera, kao što su sno-
vi, opijenost, zanesenjaštvo, kaos.
Takvim romantičarskim pogledom
jasno se dokida ono glavno, jer pje-
snik, kako kaže, može našim naj-
skrivenijim osjećajima dati odre-
đen oblik, a to je moguće zato što

“ U ovom dobu narcisizma želim podsjetiti ljude da smo u kozmosu zapravo vrlo minorni i da bez drugih živih bića nas ne bi ni bilo

je njegovo djelo jasno organizirano
i artikulirano bez obzira na to što je
predmet njegova stvaranja naoko
iracionalan i neizreciv. Dakle, ne
postoji dobro djelo u kojem nema
spontanosti, reda i rada.

**Kad radite na projektima za kli-
jente, koliko ste spremni kom-
promitirati vlastitu viziju, a u
kojim situacijama biste projekt
radije odbili nego ga prilagodili
očekivanjima?**

- Do sad u radu sam najčešće ima-
la slobodne ruke. S time da volim
ipak propitati prema čemu nagi-
nju kako bih imala neke određene
smjernice. Rekla bih da se kroz do-
bar dijalog dođe do zajedničke toč-
ke. S obzirom na to da slike radim
s materijalom iz vlastite herbarij
zbirke, naravno da ne posjedujem
sve vrste biljaka, stoga, primjerice,
kad dobijem upit za izradu slike s
nekom određenom biljkom koju ja
ipak nemam, tada u takvim situa-
cijama odmah jasno iznesem da
izrada slike neće biti moguća. Baš
prilikom izrade jedne slike koju su
učenici htjeli pokloniti razredniku
za kraj godine rekli su mi da bi oni
htjeli list ginka koji bi predstavljao
razrednika. Budući da ga ja nisam
imala u svojoj zbirci, ponudila sam
im cvijet mačuhice koja je inače
simbol misaonog, tal. 'Viola pen-
siero', pa mi se činilo zgodnom za-
mjenom, na što su oni entuzijastič-
no reagirali. Naravno, to ne mora
značiti da bi i u nekoj drugoj situ-
aciji to bilo odobreno.

UČENJE IZ NEUSPJEHA

**Koji su vam najveći izazovi u
očuvanju identiteta i kvalitete Her-
barij studija?**

- Rekla bih da je najveći izazov
zapravo činjenica da ovisim o vre-
menskim uvjetima poput suše, ek-
stremno visokih temperatura, po-
plava, pojava kasnog mraza, i tako
dalje. Tu su i puževi koji obožava-
ju male sadnice. Sve je to dio po-
sla koji utječe na rast i razvoj bilj-
ke. Isto tako, sav biljni materijal
dolazi iz vlastitog vrta te ovisim o
onim biljkama koje sam sijala i sa-
dila. Također, vrtlarenje je uvijek
eksperimentalno polje i činjenica
da što god se sadi/sije ne znači da
će i uspjeti. Često se događa i da
se toliko dugo iščekivana cvatnja
jednostavno ne dogodi, što znači
da ostajem bez materijala za izra-
du i tek za godinu dana ponavljam
postupak jer biljni svijet, kao što
znamo, ima svoje cikluse koji se
ne mogu ubrzati.

**Što želite da ljudi ponesu iz su-
sreta s vašim radovima - kakvu
emociju ili poruku o prirodi i nje-
nom očuvanju želite prenijeti?**

- Prvenstveno mi je želja da lju-
di u ovom dobu narcisizma i ego-
izma uspiju na moment osvijestiti
da smo u čitavom ovom kozmosu
vrlo minorni kao vrsta i da bez osta-
lih živih stvorenja koje smo sklo-
ni olako shvatiti i uzeti zdravo za
gotovo nas zapravo ne bi bilo. Ali,
bez obzira na lošu klimatsku sliku,
treba imati na umu da ostala živa
bića imaju puno duži staž na kugli
zemaljskoj nego li kompleksni i po-
mpozni čovjek. Također, mislim da
ta sveprisutna napuhanost i iskom-
pleksiranost ljudske vrste zapravo
samo ogoljuje srž i pokazuje koli-
ko smo emotivno i etički oskudno
inteligentni.

Kada svakodnevica postane izvor panike

ČUDNE FOBIE KOJE STE TEŠKO MOGLI ZAMISLITI

Lucija SUČIĆ MUDRIĆ

Psihologija objašnjava fobiju kao snažan i obično iracionalan, odnosno nelogičan strah od određenih objekata, bića ili situacija. Fobije se većinski, osim ako nisu nusprodukt nekog psihijatrijskog poremećaja, stječu onim što se u psihologiji naziva klasično uvjetovanje. Uzmimo za primjer jednu od najčešćih fobija, klaustrofobiju.

Zamislite da ste zaglavili u malom, prenatrpanom dizalu. Odjednom osjećate da vam srce preskače, ruke vam se znoje, a panika vas pomalo, ali sigurno obuzima. Taj trenutak ti jelo će upamtiti, dok će ga mozak povezati uz sam prostor dizala. Kasnije, kada se ponovno nađete u dizalu, čak i ako je prazno, isti osjećaj straha će se pojaviti jer tijelo reagira prije nego što svijest uopće shvati što se događa. To je klasično uvjetovanje na djelu: jedno neugodno iskustvo stvara automatsku reakciju koja se ponavlja svaki put kad se susretnete sa sličnim podražajem.

Time rečenim, mnoge fobije zapravo i nisu neke tajanstvene bolesti, već odražavaju način na koji naš mozak uči iz iskustva i pazi na našu sigurnost, povezujući situacije i emocije, često bez naše svjesne kontrole.

Postoje one nešto učestalije fobije, poput gore spomenute klaustrofobije ili arahnofobije, što je iracionalni strah od paukova, no postoje i one potpuno neobične, ali i dalje veoma stvarne!

NEKOME UŽITAK, NEKOME PANIKA

Dok neke osobe uživaju u modnim krpicama, probavanju istih u trgovinama i malom veselju kakvo predstavlja svakodnevno planiranje odjevne kombinacije, nekima to predstavlja noćnu moru. Takve osobe, kod kojih postoji snažan strah od određenih odjevnih predmeta, često pate od vestifobije. Ona se često manifestira kao strah od uske

odjeće, koja može uzrokovati osjećaj sputanosti, a u nekim slučajevima postoji generalni strah od odjeće. Primjerice, postoje slučajevi kada se vesifobija razvija iz alergije na određenu tkaninu ili se pak odjeveni premeti povezuju s nekom traumom, kao što je primjer određenih slučajeva vojnika koji su razvili strah od vojne odore.

Još jedan iracionalan strah naziva se trihofobija, a u to spada bojazan kako od vlastite, tako i od tuđe kose, pa čak i životinjske dlake. Recimo, ako doma imate mačke, pse i ostale dlakavce koji se linjaju, kuglicu dlaka vrlo vjerojatno vidate na podu na dnevnoj bazi i ne mislite previše o tome (osim u kontekstu usisavanja), dok bi osobi koja pati od ove fobije to predstavljalo izuzeće. Ova fobija može nastati iz traumatičnog iskustva povezanog s kosom, poput loše frizure ili značajnog gubitka kose.

U revijalnom tonu dlaka, valja spomenuti i geniofobiju, strah od brada. Ona obično potječe od uznemirujućeg incidenta s osobom koja ima bradu ili od same činjenice da brada skriva nečije lice što izaziva nelagodu. Obično će osobe koje pate od ove fobije izbjegavati bradate osobe u širokom luku, no anksioznost se može pojaviti čak i kada gledaju fotografiju osobe s bradom.

Na tvrdnju da svi ljudi ne žele imati više novca niti biti bogati, vrlo vjerojatno biste zakolotali očima, no to je istina, a u svijetu psihologije to se naziva krometofobija, što je strah

od novca ili bogatstva, odnosno od bogatih ljudi ili pak vlastitog bogatstva. Noseći ovu fobiju na plećima teško je i po pitanju karijere, jer to znači odbijanje napretka na poslu i samim time, veće plaće.

Kad smo kod teme rada i posla, fobiju od tih stvari predstavlja ergofobija. Radi se o pojavi ekstremne tjeskobe povezane s radnim mjestom ili okruženjem. Neki mogu imati strah od fizičkog rada ili samog čina rada, dok se kod nekih to manifestira kao sam strah od pronalaska posla. Ona često može proizaći iz takozvanog burnouta (naziv za prekomjeran rad i poslovno opterećenje), pa se kao posljedica tog ekstremnog stresa i iscrpljenosti javlja osjećaj averzije i straha prema radu. Također, ergofobija može biti povezana i s negativnim iskustvima poput zlostavljanja na radnom mjestu.

Unutar ove niše može se smjestiti i decidofobija, strah od donošenja odluka. Pod stegom ove fobije, ljudi imaju tendenciju pretjerano se oslanjati na druge kako bi im pomogli u donošenju odluka, ili čak tražiti savjet i pomoć u tome iz izvora kao što je astrologija.

POMALO BIZARNE, ALI STVARNE FOBIE

U kategoriji fobija povezanih sa stvarima, titulu jedne od neobičnih nosi eisoptrofobija, strah od zrcala. U tom slučaju, osobi je nemoguća misija pogledati se u zrcalo, a taj se strah može proširiti i na bilo koju drugu reflektirajuću površinu. Ova se fobija često veže uz praznovjerja koja okružuju zrcala, poput onog koje kaže da razbijeno ogledalo donosi nesreću. Ponekad korijen leži i u nadnaravnim vjervanijama da će se u zrcalu pojaviti duh. Znanost čest razlog ove fobije pronalazi u niskom samopouzdanju i sramu od vlastitog fizičkog izgleda.

Još neobičnija fobija je globofobija, strah od balona, a može postojati u spektru od izbjegavanja blizine balona pa do nemogućnosti gledanja balona na ekranu, primjerice televiziji! Ovaj rijedak strah može biti posebno težak za malu djecu, budući da su baloni često prisutni na dječjim rođendanskim zabavama. Često se razvija iz traumatičnog iskustva

s balonima u djetinjstvu, poput pucanja balona i preplašenosti zbog buke, a nerijetko je vezana uz strah od klaunova (koulrofobija), budući da se to dvoje često pojavljuje u tandemu.

Osobe s omfalofobijom se pak stravično boje - pupka, kako svojeg tako i tuđih. Kod nekih je ta fobija u tolikoj eskalaciji da će staviti flaster preko pupka, da bi izbjegli sam pogled na njega. Plaže su mjesta koja će ove osobe izbjegavati naširoko.

FOBIJA OD ŽUTE BOJE

Jest da je ljeto iza nas, ali načas se prisjetite koliko je lijepo bilo uživati u limunadi od svježih iscijeđenih limuna! Za nekoga je to gušt, a za nekog predstavlja raspad sistema, i to ne zbog limuna kao takvog, već zbog žute boje. Osobe s ovom rijetkom fobijom kojoj je ime ksantofobija obično se boje bilo kojeg predmeta koji je žut, poput cvijeta, spomenutog limuna, kabanica... Bilo što što je žute boje, predstavlja nelagodu, pa i žuta hrana.

Strah od brojeva naziva se numerofobija, a zanimljivo je da postoji vrlo malo poznatih fobija vezanih za specifične brojeve. Poznata je ona koja se tiče straha od broja trinaest, koji se naziva triskaidekafobija ili paraskevadekafobija, dok oktofobija opisuje ljude koji se boje broja osam, bilo da je napisan ili pak predmeta koji dolaze u skupinama od osam.

Ironično, strah od dugih riječi naziva se hipopotomonstrosesquipedaliofobija, a vjeruje se da se razvija iz osjećaja srama zbog pogrešnog izgovaranja dugih riječi, što se može dogoditi tijekom školskih dana i čitanja pred razredom, a često se može javiti i kod osoba sa disleksijom. Veliko finale zauzima fobofobija, što je strah od samih fobija. Noseći se s ovom fobijom, osoba ulazi u začaran krug tjeskobe zbog straha od samog straha.

NEOBIČNE FOBIE

1. Aliumfobija

Možda ste prikriveni vampir, a možda se samo bojite češnjaka! U svakom slučaju, radi se o aliulfobiji, iracionalnom strahu od češnjaka. Osobe koje pate od ove fobije uznemiri sama pomisao ili spomen češnjaka do razine napadaja panike, a pojediti jelo u kojem se nalazi ovaj sastojak ne dolazi u obzir.

2. Megalofobija

Megalofobija je specifično stanje kojeg opisuju intenzivan strah od velikih predmeta. Oki-dači tjeskobe mogu biti golemi valovi, ogromna stabla, gigant-ske skulpture, enormna plovila...

3. Ornitofobija

Ugledati pticu na grani za orintofoba znači potencijalno znojenje, vrtoglavicu, napad panike, povraćanje, plakanje, vrištanje... Pogadate, radi se o iracionalnom strahu od ptica. Simptomi i jačina fobije mogu varirati od osobe do osobe, no zajedničko im je izbjegavati mjesta gdje je moguće nabasati na pticu, kao što su parkovi, zooološki vrtovi i šume.

4. Papafobija

Papafobija nije povezana s hranom (iako podsjeća na papanje, tepanje koje se koristi u govoru s djecom), već se radi i fobiji od figure pape.

5. Batrahofobija

Osobe koje se bore s batrahofobijom neće naći blizu bara, močvara i općenito mjesta gdje je moguće nabasati na - žabu. Radi se o iracionalnom strahu od žaba, a osobe koje pate od ove fobije mogu osjećati jaku tjeskobu, paniku ili gađenje kada vide žabu, vide ju na fotografiji ili čak kada samo pomisle na nju!

6. Ideofobija

U rječniku, ideofobija se opisuje kao osjećaj jake odbojnosti ili straha od mišljenja i misli. To se pogotovo odnosi na apstraktne ideje, teorije ili nepoznate koncepte koji osobama koje se suočavaju s tim iracionalnim strahom uzrokuju tjeskobu, nelagodu ili čak paniku. Također, može se manifestirati i kod osoba veoma rigidnog mišljenja, koje na sam spomen neke nove ideje ili perspektive suprotne njihovoj dovodi do teškoća.

8

je brojka koja kod nekih osoba izaziva fobiju i ona se stručno zove oktofobija

Izdvojeno

KASTAV

Bela nedeja s vinom, glazbom i tradicijom

U srcu Kastva danas se održava Bela nedeja, manifestacija koja slavi berbu, vino i kulturnu ponudu regije. Bogati program nudi eno-gastro sadržaje, radionice, koncerte i druženja za sve generacije. Na programu su koncerti renomiranih bendova. Danas će nastupiti Mauro Staraj & La Banda i

Night Express. Manifestacija se ističe i svojom enološkom ponudom: Kvarner International Wine Festival CrekVINA okupit će 15 izlagača, uključujući vinarije iz Kastavštine, Istre i Slavonije, te vinsku reprezentaciju Udruženja Kvarner Wines. Uz vina, posjetitelji će moći uživati u gastronomskim delici-

Mauro Staraj & La Banda

jama, lokalnim proizvodima i kulturnim sadržajima u povijesnim dijelovima Kastva.

RIJEKA

Osjetom mirisa kroz »Priče iz davnine«

Međunarodna izložba prirodnih parfema naslovljena Osjetom mirisa kroz »Priče iz davnine« otvara se danas u 11.30 sati u Vili Ružić na Pečinama. Za prvu međunarodnu izložbu prirodnih mirisnih simfonija parfeme su kreirali članovi međunarodne Udruge N.O.S. Na izložbi prezentiraju svoje parfeme: Martina Godnić, Ana M. Ličina, Iva Lukin, Miranda A. Čebon, Mirjeta Ž. Vranić, Ljubomira G. Lipužić, Simona Z. Vršćon, Polona Posinger, Nada Šarić, Rudi Krajnc, Andreja Šajn, Karin Kanc, Darja Brate I Gaja Kompara. Svaki kreator odabrao je jednog od likova iz priče i prikazao ga u parfemu. Svoja likovna djela predstaviti će Mirjana Kajdi Žužić, a nastupit će Djevojački zbor PZM-a Josip Kaplan.

ANA KRIZANEC

RIJEKA

Izložba Mirka Ilića u MMSU-u

U Muzeju moderne i suvremene umjetnosti do 26. listopada postavljena je izložba »Time After Time After Time« umjetnika Mirka Ilića. Izložba predstavlja drukčije čitanje opusa istaknutog umjetnika Mirka Ilića i na intrigan- tne načine povezuje radove s područja grafičkog dizajna, ilustracije i stripa nastale od druge polovice 1970-ih do danas. Muzej radi od utorka do petka od 11 do 19 sati te subotom i nedjeljom od 12 do 17 sati.

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna »CENTAR« Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna »CENTAR«, Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

Nedjeljna šetnja Palačom šećera

Danas će se održati listopadsko izdanje Nedjeljne šetnje Palačom šećera u 12 sati. Uz kupnju ulaznice posjetitelji mogu sudjelovati na besplatnom stručnom vodstvu stalnim postavom Muzeja grada Rijeke i izložbom »Nepoznati Klimt«. Potrebno je samo najaviti se na 051 554 270 ili 091 606 7440.

MATEA JURČIĆ

Humanitarni koncert u Zajcu

Večeras u 19.30 u HNK Ivana pl. Zajca koncert će održati Perpetuum Jazzile. Događaji je to kojim Udruga Srce za nju obilježava Dan ružičaste vrpce, u tonu solidarnosti sa ženama oboljelim od raka dojke. Perpetuum Jazzile svojim glasovima stvaraju raskošne aranžmane pop, rock, jazz, gospel, funk i etno glazbe. Koristeći beatbox, ruke i tijelo, imitiraju i prirodne zvukove poput kiše, oluje ili valova, stvarajući tako jedinstven koncertni doživljaj.

Otvoreni upisi za 3. dob

Program Sveučilišta za 3. dob koje organizira Sveučilište u Rijeci od 6. listopada 2025. kreće s ciklusima i kratkim predavanjima na različite teme iz područja povijesti Frankopana, umjetne inteligencije, psihologije, medicine, održivosti, kulture i dr. U sklopu ciklusa Ponešto i o Frankopanima polaznici će uz vodstvo posjetiti otok Košljun. Prijave za sljedeće cikluse predavanja su obavezne: 1. Konverzijski susreti na engle-

skom ili njemačkom jeziku (14 susreta, 6. 10./26. 1. 2026.), 2. Ponešto i o Frankopanima (5 susreta, uključuje i izlet na otok Košljun, 7. 10./17. 10.), 3. Umjetna inteligencija – korištenje i kritički pristup (4 susreta, 23. 10./4. 11.), 4. Ciklus psihologije (5 susreta, 11. 11./27. 11.). Prijave na adresu 3dob@uniri.hr ili na telefon 051 584 862.

Upisi u plesnu grupu Flame

Plesna grupa Flame otvorila je novu plesnu sezonu pa tako i mogućnost upisa novih članova svih dobnih uzrasta u plesne stilove: hip-hop, suvremeni, modern jazz, mtv, heels, fusion, mjuzikl i plesna rekreacija 30+. Upisi se vrše online upisnicom na web stranici www.flame.hr ili na kontakt broj 099 3114 777.

Tečaj kreativnog pisanja

Počinja Tečaj kreativnog pisanja koji vodi profesionalna književnica Diana Rosandić Živković. Dovoljno je poslati tekst do tri kartice s biografijom na e-mail: dianarosandic@gmail.com ili kontaktirati: 0918983894. Tečaj se održava srijedom u 17 sati u domu Mirka Čurbega, Lovranska 10 na Kantridi. Moguća je online radionica u drugom terminu po dogovoru. Broj mjesta je ograničen stoga požurite s prijavama.

Upisi u Školu šaha

U tijeku su upisi i informacije u tradicionalnu i poznatu riječku Školu šaha Akademskog šahovskog kluba Junior. Klupski telefon 098/425779. Pozivaju se djevojčice i dječaci osnovnoškolskog uzrasta.

Radno vrijeme Riječkog tunela

Riječki tunel radi svaki dan od 10 do 20 sati. Ulaz tunela nalazi se pored katedrale sv. Vida i proteže se ispod riječkoga Staroga grada. Tunel je opremljen rasvjetnim tijelima. Tlo mu je posuto pijeskom zbog lakšeg

PROMO

hodanja i prohodan je cijelom dužinom, a unutarnja temperatura je 15 stupnjeva.

BAKAR

Izložba o Harryju Potteru

U Gradskoj knjižnici Bakar do 14. listopada gostuje izložba Gradske knjižnice Vukovar »Imaginarij klasične mitologije u romanima o Harryju Potteru«, a može se razgledati u radno vrijeme knjižnice. Izložba na tematskoj i motivskoj razini prati međusobnu isprepletenost jednog od najvećih kulturoloških fenomena svijeta Harry Pottera i klasične mitologije, koje je autorica J.K. Rowling maštovito osvežila i prilagodila suvremenim generacijama, a dio izložbe je i poseban »kutak za čarobnjake«.

VEPRINAC

Radno vrijeme Etno zbirke

Etno zbirka Veprinac na adresi Stari grad 5 otvorena je ponedjeljak, srijedu, petak i subotu od 9 do 13 i od 17 do 20 sati.

OSOR

Retrospektivna izložba Dade Kovačevića

U Gradskoj vijećnici u Osoru do 31. listopada otvorena je retrospektivna izložba Dragutina Dade Kovačevića »Mojih prvih XL godina na Apsyrtidesu (Likovno djelovanje na cresko-lošinjskom otočju od 1985.-2024.)«. Izložba se može razgledati od ponedjeljka do petka od 10 do

15 sati, te subotom i nedjeljom od 10 do 14 sati.

OSKARfest

U Društvenom domu Osor postavljen je OSKARfest - 17. međunarodna izložba karikatura na temu poznate osobe na pustom otoku (203 autora iz 53 zemlje).

Posjetitelji glasuju za najbolje karikature i osvajaju prigodne nagrade.

Samostalna izložba pobjednika 16. OSKARfesta 2024.

Mogu se razgledati radovi i samostalna izložba pobjednika 16. OSKARfesta 2024. Izlažu: Gergely Bacsá - Mađarska, Taravat Niki - UK, Patrick Heymans - Belgija i Emil Strniša - HR. Izložbe su otvorene ponedjeljak i petak od 10 do 15 sati, te subotom i nedjeljom od 10 do 14 sati.

BROD NA KUPI

Radno vrijeme Kaštela Zrinskih

Kaštel Zrinskih sa stalnim postavom »Divljina s pogledom na more« i »Interpretacijskim centrom Putovima Frankopana« radi od utorka do petka od 9 do 19 sati te subotom i nedjeljom od 10 do 18 sati. Stalni postav Muzeja predstavlja prirodnu baštinu Gorskog kotara, od Kupske doline i krškog podzemlja, preko najznačajnijih šumskih zajednica, planine iznad šumske granice sve do neba i oblaka. Izloženo je više od 500 autentičnih eksponata koji obuhvaćaju životinje, biljke, gljive, stijene, minerale, fosile, kao i različita oruđa i alate. Posebnosti prirodne baštine Gorskog kotara isprepletene su općim temama iz bogate riznice prirodnih znanosti. U Interpretacijskom centru interpretira se tema »Odnos Frankopana i Zrinskih prema prirodi« i upoznaju tajni čuvari ovog dvora te sve lokacije na ruti Putovima Frankopana.

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»AVATAR: PUT VODE RE-RELEASE«, SF. Redatelj: James Cameron, uloge: Sam Worthington, Zoe Saldana, Sigourney Weaver, Stephen Lang, Kate Winslet, 2D 14.15, 18.00, EXTREME 2D 20.00; »SMASHING MACHINE: ŽIVOT U RINGU«, biografski. Redatelj: Benny Safdie, uloge: Dwayne Johnson, Emily Blunt, Satoshi Ishii, 2D 17.30, 20.00, 22.30; »ZECKO KOŠ I TAJNA VELIKOG SVISCA«, animirani. Redatelj: Benjamin Mousquet, 2D 11.55, 14.00, EXTREME 2D 11.00, 12.45, 14.35, 16.25, 18.15; »BOB TRE-

VINO LIKES IT«, komedija. Redatelj: Tracie Laymon, uloge: Barbie Ferreira, John Leguizamo, French Stewart, 2D 20.10; »JEDNA BITKA ZA DRUGOM«, drama. Redatelj: Paul Thomas Anderson, uloge: Leonardo DiCaprio, Benicio Del Toro, Sean Penn, Regina Hall, 2D 16.00, 19.15, 21.45, 22.30; »STRANCI: DRUGO POGLAVLJE«, horor. Redatelj: Renny Harlin, uloge: Madelaine Petsch, Gabriel Basso, Ema Horvath, 2D 19.30; »PAVILJON«, komedija. Redatelj: Dino Mustafić, uloge: Rade Šerbedžija, Zijah Sokolović, Miralem Zubičević, Ksenija Pajić, Jasna Đikić, 2D 18.00; »VELIKO HRABRO PREDIVNO PUTOVANJE«, drama. Redatelj: Kogonada, uloge: Margot Robbie, Colin Farrell, Kevin Kline, 2D 22.15; »LOŠI MOM-

CI 2«, animirani. Redatelj: JP Sans, Pierre Perifel, 2D 11.00, 11.45, 12.10, 13.10, 13.55, 14.20, 15.20, 16.00, 17.30; »DUGI HOD«, triler. Redatelj: Francis Lawrence, uloge: Cooper Hoffman, David Jonsson, Garrett Wareing, 2D 19.30; »PRIZIVANJA 4: POSLJEDNJI OBREDI«, horor. Redatelj: Michael Chaves, uloge: Vera Farmiga, Patrick Wilson, Madison Lawlor, Ben Hardy, 2D 19.45, 21.45, 22.30; »ČUDOVIŠTA IZ OLOVKE«, obiteljski. Redatelj: Seth Worley, uloge: Tony Hale, D'Arcy Carden, Bianca Belle, Kue Lawrence, 2D 15.30; »VELIKA UTRKA EUROPE«, animirani. Redatelj: Waldemar Fast, 2D 11.15, 15.15; »KAYARA: AVANTURA U CARSTVU INKA«, animirani. Redatelj: César Zelada, 2D 13.30;

»BUMBAROVO LJETO«, obiteljski. Redatelj: Daniel Kušan, uloge: Frano Mašković, Mijo Kevo, Jakov Bilić, 2D 13.30; »ŠTRUMPFOMI FILM«, obiteljski. Redatelj: Chris Miller, Matt Landon, 2D 11.30; »LILO I STITCH«, avantura. Redatelj: Dean Fleischer Camp, uloge: Maia Kealoha, Sydney Elizabeth Agudong, Billy Magnussen, 2D 11.55.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org
»LOŠI MOMCI 2«, animirani. Režija: Pierre Perifel, Jp Sans, 16.00; »MANHATTAN SHORT 2025« - 28. festival kratkometražnih filmova Manhattan Short, 18.00; »JUŽINA«, igrani. Režija: Ante Marin, 20.30.

Zelena NIT

Pripremila Danijela BAUK

JESEN U VRTU Dvadeset povrtnica koje vrijedi sad posaditi za kasniju berbu

Mras nije prepreka

Brokulu počnite uzgajati u zatvorenom prostoru 85 do 100 dana prije očekivanog prvog mraza. Kada biljke navrše oko 3 tjedna, presadite ih u vrt

Rotkvice je pametno posijati 4 tjedna prije mraza

Jill Winger upozorava da je ključ uspjeha u jesenskom vrtu planiranje prema datumu prvog mraza. Povrtnice koje dobro podnose jesenski mraz su salata, rikola, špinat, kelj, blitva, kupus, brokula, cvjetača, prokulice, koraba, cikla, repa, rotkvice, mrkva, pastrnjak, poriluk, mladi luk, češnjak, endivija i radič

Mnogi vrtlari s dolaskom prvih hladnijih dana odustaju od daljnjih radova u vrtu, smatrajući da je sezona gotova. No autorica Jill Winger na portalu The Prairie Homestead tvrdi drugačije: upravo jesen pruža izvanrednu priliku za uzgoj brojnih kultura koje vole hladnije uvjete i mogu donijeti svježe prinose kada se većina vrtova smirila. Jill Winger je američka autorica, blogerica i poduzetnica najpoznatija po projektu The Prairie Homestead, jednom od najčitanijih blogova u SAD-u o životu na selu, uzgoju hrane, vrtlarstvu i kuhanju od nule i samoodrživosti. Winger upozorava da je ključ uspjeha u jesenskom vrtu planiranje prema datumu prvog mraza. Povrtnice koje dobro podnose jesenski mraz su salata, rikola, špinat, kelj, blitva, kupus, brokula, cvjetača, prokulice, koraba, cikla, repa, rotkvice, mrkva, pastrnjak, poriluk, mladi luk, češnjak, endivija i radič.

Lisnate vrste

Salata se najbolje sije četiri do osam tjedana prije nego što počnu prvi jaki mrazovi, dok raštiku, kelj i kupusnjače zahtijevaju širi vremenski

okvir – šest do osam tjedana prije hladnijih noći.

Među 20 preporučenih povrtnica nalaze se lisnate vrste poput salate, kelja, blitve i rikole. Salata se, ističe Winger, može sijati postupno, u malim serijama, kako bi se održala stalna berba. Rikola se odlikuje brzim razvojem, ponekad već 30 do 40 dana nakon sjetve, ali zahtijeva zaštitu od teških mrazova.

Kelj je otporan na hladnoću, a sijati ga treba 6 do 8 tjedana prije prvog mraza. Uspijeva na punom suncu, ali i u polusjeni. Njegovi listovi postaju slađi kad sazrijevaju na hladnijem vremenu. Mraz dodatno poboljšava okus, a

iznimno je ukusan čak i ako se bere ispod snijega.

Korabu treba započeti uzgajati 6 do 10 tjedana prije prvog mraza. Ako sijete sjeme izravno u vrt, učinite to 8 do 10 tjedana prije datuma mraza, ako započinjete u zatvorenom prostoru, započnite 6 do 8 tjedana prije mraza. Potrebno joj je puno sunca. Izvrsno je povrće za većinu jesenskih vrtova jer vrlo brzo sazrijeva, za samo 65 dana možete je brati.

Autorica također ističe blitvu, koju preporučuje uzgojiti oko 10 tjedana prije očekivanog mraza. Blitva podnosi hladnije uvjete, ali ne voli pretjeranu hladnoću. Špinat

posadite 4 do 8 tjedana prije prvog jačeg mraza. Uspijeva na punom suncu, ali dobro podnosi i polusjenu. Špinat je otporno zimsko povrće, može preživjeti i temperature ispod ništice ako se do tada razvio do zrele veličine. Berite samo vanjske listove i biljka će nastaviti rasti, dajući vam kontinuirane prinose tijekom jeseni i zime.

Korjenasto povrće

Za vrste poput brokule, prokulice ili cvjetače savjetuje da se najprije uzgoje u sjemenskim posudama, a zatim

Kelj treba sijati 6 do 8 tjedana prije prvog mraza

presaduju kad biljke dosegnu odgovarajuću veličinu.

Među korjenastim biljkama autorica spominje ciklu, repu i rotkvice. Ciklu preporučuje sijati 10 do 12 tjedana prije prvog mraza, dok je rotkvice pametno posijati 4 tjedna prije mraza – one brže razvijaju plodove. Repa, koja je tolerantnija na hladnoću,

također se može održavati s odgovarajućom zaštitom.

Winger ne zaboravlja spomenuti i češnjak, koji se sadnjom u kasnu jesen priprema za sljedeću godinu – on je iznimno otporan na hladnoću, pa ga je moguće posaditi i neposredno prije zaleđivanja tla. Među drugima, tu su i poriluk te kupus, koji dobro podnose mraz i dugotrajne niske temperature. Sjeme poriluka posijte u zatvorenom prostoru 8 do 12 tjedana prije očekivanog prvog mraza. Odaberite sorte koje su prikladne za jesensku i zimsku berbu. Potrebno mu je puno sunca, ali dobro podnosi i polusjenu.

Mjere zaštite

Prema autorici, uspjeh jesenske sjetve ovisi i o ponovljenoj sadnji – ne sve odjednom, nego u razmacima. Time se postiže dulji period berbe i manji rizik od gubitka usjeva zbog naglih promjena vremena. Također napominje da mlade biljke mogu zahtijevati zaštitu u noćima s mrazom: malč ili lagane pokrovne tkanine mogu spasiti osjetljivije biljke. U kontinentalnim područjima važno je pratiti lokalni datum prvih mrazova i prilagoditi sjetvu tako da biljke imaju vremena razviti dovoljan korijen i list prije dolaska hladnih noći. U priobalju, gdje mrazovi kasne, moguće je provesti sjetvu kasnije, ali uz dodatne mjere zaštite.

Ciklu se preporučuje sijati 10 do 12 tjedana prije prvog mraza

Repu posijte otprilike 2 mjeseca prije očekivanog prvog mraza

Enogastro KUTAK

Pripremila Ana FRIC

OKUSI JESENI

PEČENE JABUKE S MEDOM I ORASIMA

TEŽINA: jednostavno

VRIJEME: 40 min

SASTOJCI ZA 4 OSOBE:

- 4 jabuke
- 4 žlice meda
- 4 žlice mljevenih oraha ili badema
- cimet po želji

PRIPREMA: Zagrijati pećnicu na 180 °C. Jabuke oprati i izdubiti im sredinu. Pomiješati med s mljevenim orasima i napuniti svaku jabuku. Posipati cimetom, staviti u vatrostalnu posudu i peći 25-30 minuta, dok ne omekšaju. Poslužiti toplo, po želji s kuglicom sladoleda od vanilije.

KOMPOT OD KRUŠAKA S KLINČICIMA I VANILIJOM

TEŽINA: jednostavno

VRIJEME: 25 min

SASTOJCI ZA 4 OSOBE:

- 4 zrele kruške
- 500 ml vode
- 2 žlice šećera
- 1 štapić vanilije ili 1 vanilin šećer
- 2-3 klinčića

PRIPREMA: Kruške oguliti, narezati na četvrtine i ukloniti koštice. U loncu zakuhati vodu sa šećerom, vanilijom i klinčićima. Dodati kruške i kuhati 10-15 minuta dok ne omekšaju. Ohladiti i poslužiti mlako ili hladno, samostalno ili uz kekse i jogurt.

BRZI KOLAČ

TEŽINA: jednostavno

VRIJEME: 50 min

SASTOJCI ZA 6 OSOBA:

- 2 jabuke
- 2 kruške
- 2 jaja
- 100 g šećera
- 150 g brašna
- 1 prašak za pecivo
- 1 vanilin šećer
- 80 ml ulja
- prstohvat cimeta

PRIPREMA: Voće oguliti i narezati na kockice. Jaja izmiksati sa šećerom i vanilin šećerom, dodati ulje, zatim brašno pomiješano s praškom za pecivo i cimetom. Umiješati voće i izliti smjesu u namašćen kalup. Peći na 180 °C oko 35 minuta. Po želji posipati šećerom u prahu.

JESENSKA SALATA

TEŽINA: jednostavno

VRIJEME: 15 min

SASTOJCI ZA 4 OSOBE:

- 1 jabuka
- 1 kruška
- 50 g kozjeg sira ili fete
- 80 g mješavine zelenih salata
- šaka oraha

- maslinovo ulje
- balzamični ocat
- sol, papar

PRIPREMA: Jabuku i krušku oprati i narezati na tanke ploške. Pomiješati sa zelenom salatom, orasima i komadićima sira. Začiniti s maslinovim uljem, balzamičnim octom, solju i paprom po ukusu. Poslužiti odmah, kao lagano glavno jelo ili prilog.

VICTOR SANCHEZ Trener Rijeke uoči utakmica 9. kola SuperSport HNL-a, gostovanja Bijelih

Nedostaje nam kvalitete i individualne odgovornosti

Znamo da ovo nije dostojno Rijeke. Ni s kim nisam toliko individualno razgovarao kao s Jankovićem. Vjerujem mojim igračima, dobro rade - kaže šef Victor Sanchez

Danijel VUKUŠIĆ

RIJEKA ▶ Turobno riječko nogometno ljeto prešlo se u jednako takvu jesen. Mjesec je dana prošlo od smjene trenera, stvari ne idu na bolje.

Teško je pobjeći od pesimističnog dojma kako će se ova muka nastaviti do zime, sve tamo do pred Božić. Vidljiv je manjak koncentracije i neadekvatna kondicija koja se ne može riješiti usred sezone. A slijedom loših rezultata onda se, osim već jako upitne fizičke spremne, pada i psihički. Bar jedna solidna utakmica od prve do 90. minute i jedna pobjeda mogle bi biti »okidač« kakvog-takvog pomaka nabolje. Prva sljedeća šansa pruža se danas, od 15.45 kod Gorice u 9. kolu SuperSport HNL-a.

Što kaže šef Victor Sanchez, može li navijačima ponuditi neki realni razlog optimizmu da će od danas biti bolje?

„Planiramo provesti još testova kako bismo dobili jasnu sliku o fizičkom stanju svakog igrača, prikupili konkretne podatke i zatim mogli individualno raditi s igračima na njihovom napretku kroz prilagođene programe

Victor Sanchez

PROBUDITI MOMČAD - Victor Sanchez

- Mogu. Vjerujem da je promjena na bolje pitanje trenutka jer igrači dobro rade na treninzima, sve je jača

povezanost među njima u svlačionici, a i sreća će u nekim situacijama valjda biti na našoj strani. Kao naprimjer

onaj jedanaesterac koji je mogao biti suđen u našu korist u Erevanu - priča Španjolac u gotovo praznom press-centru

Utakmice 9. kola:	
Istra 1961 - Varaždin	1:0
Vukovar 1991 - Hajduk	0:1
S. Belupo - Osijek	2:1
Gorica - Rijeka	15.45 sati
Lokomotiva - Dinamo	18.45 sati

Dinamo	8	6	1	1	19:5	19
Hajduk	9	6	1	2	14:7	19
Varaždin	9	3	3	3	10:10	12
Lokomotiva	8	3	3	2	9:10	12
Istra 1961	9	3	3	3	9:11	12
S. Belupo	9	4	0	5	12:17	12
Gorica	8	3	2	3	10:10	11
Osijek	9	2	3	4	8:9	9
Rijeka	8	1	4	3	8:10	7
Vukovar '91	9	1	2	6	8:18	5

Sljedeće kolo (18. listopada): Vukovar 1991 - Lokomotiva (17. listopada), Slaven Belupo - Rijeka, Dinamo - Osijek, Istra 1961 - Hajduk (19. listopada), Gorica - Varaždin (19. listopada).

»Orlando Rivetti«.Jedan reporter, dva fotografa te klupski snimatelj i dva djelatnika klupskog Odjela za odnose s javnošću. Skoro da doslovno nitko nije došao na konferenciju za medije uoči prvenstvene utakmice (!).

Isti problem

U čemu je glavni Rijekin problem, u manjku koncentracije ili kvalitete igračkog kadra?

- Opet smo na istoj točki kao u prethodnim utakmicama. Svi golovi koje smo primili pali su iz individualnih kikseva. To je aspekt na kojem radimo. Dueli su jako važni u nogometu, a mi trenutačno trpimo zbog svake pojedinačne pogreške i izgubljenog duela. To se događa u nogometu, toga smo svjesni i to prihvaćamo.

Reakcija momčadi nakon prvog primljenog gola u Armeniji bila je dobra. Držali smo se plana koji je funkcionirao, dominirali smo, imali posjed, dobre kretnje, stvarali pritisak oko njihovog kaznenog prostora. Ali opet smo upali u isti problem kao u prethodnim susretima: nedostaje nam kvalitete u zadnjem pasu i u završnici. To je drugi ključan aspekt, uz duele u obrani i u napadu, jer se sve svodi na individualnu odgovornost.

Govoreći o koncentraciji, vratimo se na 0:1 u prvom kolu Konferencijske lige kod Noaha i isključenje Nikke Jankovića?

- Ljudski je da sportaš koji je očekivao prelazak u bogatiji klub, a taj se transfer nije dogodio, žali za tim. Sve ja to vidim. I zato, vjerujte, ni s kim u ovih mjesec dana nisam toliko individualno razgovarao kao s Jankovićem. Dogodilo se da smo igrali kako treba i da sve ide po planu, a onda ti crveni karton razbije taj plan. Prilagodili smo se, mogli dobiti i tu najstrožu kaznu u našu korist s igračem manje. Na žalost, još čekamo na pobjedu, ali vjerujemo u sebe i svoj rad.

Tu ste mjesec dana, a pobijedio se samo Maksimir. Prijelazni je rok odavno završio. Valjda igrači moraju poštivati klub, dres, grb, navijače... A ne misliti na transfer koji im je propao prije mjesec-dva. Do kraja sezone imate još dva i pol mjeseca, 16 utakmica? Vjerujemo procesu i radu, ali može te li nekoga i pobijediti?

- Slažem se s vama. Znamo da su navijači razočarani i da ovo nije dostojno Rijeke.

Mario Carević, trener Gorice, muku muči sa stoperima, a protiv momčadi s Rujevice izostat će i rutiner Ante Erceg

VELIKA GORICA ▶ Uoči današnjeg sučeljavanja s Rijkom na domaćem terenu Mariju Careviću najveći problem predstavljaju stoperi, i to zbog ozljede i bolesti. Naime, Stefan Perić morao je napustiti teren u 34. minuti utakmice prošlog kola s Osijekom (0:1) i još se nije oporavio, a Jakova Filipovića je tijekom ovog tjedna uhvatila viroza.

- Imamo nekih problema i vidjet ćemo što će biti i tko će biti na sto posto. S obzirom na igrački kadar, Rijeka je sigurno favorit, iako se ne nalazi u najboljem rezultat-skom momentu. Međutim, to je momčad koja je prošle sezone osvojila duplu krunu - kaže Carević.

Oprez i vjera u dobar rezultat

Pored Perića, danas u konkurenciji za zapisnik neće biti ni rutinera Ante Ercega koji protiv Osijeka kročio na teren u 63. minuti, a u 77. je morao napustiti igru zbog drugog žutog kartona. Ipak, postoji i jedna dobra vijest za Carevića. U momčad se, naime, vraća Iker Pozo.

- Oprezni smo, ali vjerujem da možemo stići do dobrog rezultata, ako budemo pravi i ispravimo neke stvari koje su bile loše u tom porazu od Osijeka. Što se tiče momčadi Rijeke, oni su stvarno bili opasni na svakoj dosadašnjoj

utakmici, iako im rezultati nisu išli u prilog. Dosta puta su izgledali jako dobro i ti rezultati su mogli otići i na njihovu stranu - objašnjava velikogorički šef struke.

Njegova momčad je na svom terenu odigrala samo dvije utakmice. Naime, zbog radova na zamjeni travnjaka Gradskog stadiona u Velikoj Gorici, Carevićeva momčad je prvih šest kola ove sezone odigrala na gostovanjima. Dobri rezultati, s naglaskom na iznenađujuću pobjedu protiv Dinama u Zagrebu, utjecali su na interes turopoljskih

ŽELJA ZVANA TRI BODA - Mateo Leš

ljubitelja nogometa, zbog čega Carević danas očekuje glasnu podršku s tribina. Doduše, prognostičari za danas navijaju prohladno vrijeme, vjetar i kišu u Velikoj Gorici.

- Normalno je da svi želimo vidjeti što više ljudi na stadionu. U takvim uvjetima je veći gušt igrati, a raste i motivacija momčadi. Podrška navijača nam je važna i nadamo se da će tribine biti popunjene - kaže Carević.

Trenerovu vjeru u pozitivan ishod dijele i njegovi štićenici. Prema riječima Matea Leša, jedinog stopera koji će danas

D. JAVOROVIĆ/PIXSELL

VUKOVAR 1991 - HAJDUK 0:1

U ogledu 9. kola SuperSport HNL-a nogometaši Hajduka su u Vin-kovcima svladali domaći Vukovar 1991 s minimalnih 1:0. Od 25. mi-nute Vukovar 1991 je imao igrača manje nakon isključenja Vite Čaića, koji je pogodio Rokasa Pukštasa kopačkom u glavu. Trenutak odluke dogodio se u 77. kada je za 1:0 s 18 metara pogodio Pukštas.

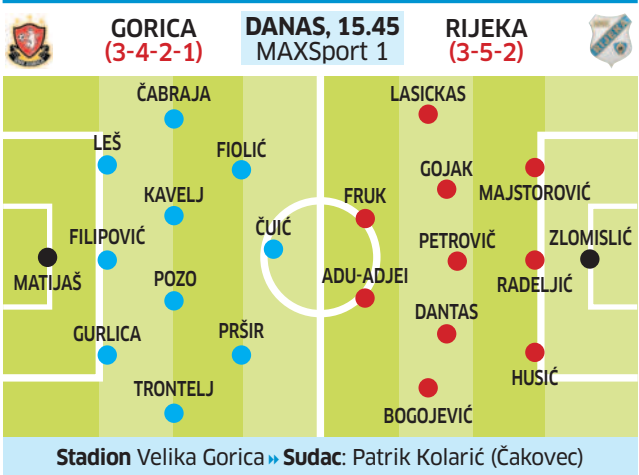

SLAVEN BELUPO - OSIJEK 2:1

U utakmici 9. kola SuperSport HNL-a nogometaši Slaven Belupa svladali su Osijek s 2:1. Domaći su povelu u sedmoj minuti golom Michaela Agbekpornua, dok je u 59. minuti Ante Šuto povećao na 2:0. Smanjio je Luka Jelenić u četvr-toj minuti nadoknade.

u Velikoj Gorici

u završnici i ti u duelima

Potruga za dobitnom kombinacijom

U Gorici neće biti kartoniranog Devetaka te ozlijeđenih Kre-ilacha i Škorića, a u obranu se vraća lider Majstorović. Domaćinu će sigurno nedostajati napadač Erceg i stoper Perić.

- Gorica je trenutačno u vrlo dobroj formi i puna samopo-uzdanja tako da očekujemo tešku utakmicu. U ovaj ogled ulazimo i uzimajući u obzir stanje naših igrača koji su nastu-pili u prošloj utakmici. Na posljednjem treningu ćemo vidjeti koliko su se oporavili od tog napora i prema tome odlučiti koliko ćemo promjena napraviti u početnoj postavi - najavio je Sanchez u subotu prijepodne.

Početnih 11 se, dakle, može pogoditi eventualno »gata-njem«, ali promjena će sigurno biti. Dobitna kombinacija zapravo se traži - od početka sezone.

I mi smo razočarani. Hvala navijačima, osjećamo njho-vu podršku unatoč svemu. Vjerujem mojim igračima jer dobro rade, ali moraju biti jači u duelima u oba smje-ra, moraju smanjiti broj po-grešaka i pred našim i pred protivničkim golom. Dobre su im linije kretanja, dobro to izgleda sve do protivnič-kog kaznenog prostora, onda kiksamo u onome najvažni-jem u nogometu: ne zabijamo golove. Dakle, nedostaje nam

odlučnost u duelima, kako u napadačkim akcijama, tako i obrambenim. Na svemu tome radimo i bit ćemo sve bolji. A to, »vjerujemo u ono što radi-mo, ali moramo početi pobje-đivati« je točno ono što sam i ja rekao igračima.

Pojasnite zahtjeve koje stavljate pred momčad?

- Kad si krilni igrač i ne na-praviš dobar centaršut, mo-raš preuzeti odgovornost, jer trebamo krila i ofenzivne ve-znjake koji mogu kvalitetno

dostaviti loptu našim napada-ćima. Ako toga nema, našim je napadačima jako teško zabiti. S druge strane i od napadača tražimo da svojim kretnjama stvaraju dobre situacije, otva-raju se kako bi primili loptu u povoljnim pozicijama. Sve je to povezano, ali svi ti elementi ovise o individualnim izved-bama. Trenutačno ne uspi-jevamo dosegnuti potrebnu razinu da zabijamo golove i izbjegavamo pogreške koje nas koštaju.

Iskoristiti pauzu

Nakon nedjelje u Turopolju slijedi reprezentativna stanka u kojoj slijede dodatne analize i podizanje - svega. Kondicije, uigranosti, samopouzdanja, koncentracije?

- Da, naravno. Već imamo pripremljen program. Pla-niramo provesti još testova kako bismo dobili jasnu sli-ku o fizičkom stanju svakog igrača, prikupili konkretne podatke i zatim mogli indi-vidualno raditi s igračima na njihovom napretku kroz pri-lagođene programe - rekao je Victor Sanchez, »naoružan« i osmijehom. Valjda čovjek stvarno vjeruje u skorü promjenu na bolje.

Kamo sreće da se varamo, ali nama se čini kako opet slijedi utakmica s jako puno muke za Rijeku. I da je to stvarnost na koju se navijači trebaju navi-knuti do kraja polusezone. Pa ćemo vidjeti što nosi zimska pauza i prijelazni rok.

Nitko sretniji od nas ako nas već danas demantiraju, »po-lete« turopoljskim terenom, pokažu pravu igru i napokon dođu do pobjede! Valjda za to imaju snage (doslovno i meta-forički), a volje i želje moraju imati inače neka se ni vraća-ju u Rijeku poslije utakmice.

Stoper Varaždina Lamine Ba meta rasističkih uvreda

PAMTIT ĆE GOSTOVANJE NA DROSINI - Lamine Ba

M. MIJOSEK

Rasizmu nije mjesto na nogometnim stadionima!

Redarska služba promptno je reagirala i identificirala počinitelja, koji će biti procesuiran u skladu sa zakonom, priopćili su iz pulskog kluba

PULA » Na ulasku u 89. minutu ogleda između Istre 1961 i Varaždina, stoper Lamine Ba, Maure-tanac koji je branio boje gostujuće momčadi, uzeo je loptu u ruke, krenuo prema zapadnoj tribini i ušao u raspravu s jednim od gledatelja, koji mu je uputio rasističke uvrede. Potrajala je ta nemila sce-na oko minute, nakon če-ga se utakmica nastavila, a kad je sudac Patrik Pavle-šić posljednji put puhnuo u svoju zviždaljku, malo je nedostajalo da se vid-no ogorčeni Ba popne na tribinu i krene u fizički obračun.

Izolirani slučaj

»Istra 1961 najoštrije osu-đuje svaki oblik rasizma i diskriminacije. Takvo po-našanje na našem stadi-onu nije i nikada neće biti prihvatljivo, naša politika je nulte tolerancije prema pojedincu, redarska služ-ba promptno je reagirala i identificirala počinitelja, koji će biti procesuiran u skladu sa zakonom. Sta-dion Aldo Drosina mjesto je zajedništva, poštovanja i jednakosti, a drago nam je što publika nije podržala ovakav oblik neprihvatljive komunikacije. Izrazito nam je žao što je ovakav izoli-rani slučaj zasjenio dobru atmosferu i pobjedu naše momčadi. Ispričavamo se

Pula nije grad-slučaj

Na svaku javnu manifestaciju, bila ona sportske, kulturne ili političke prirode, uvijek će zalutati jedna ili više budala. Da i najveći istarski grad nije »cijepljen« od takvih opskurnih likova, potvrdila je i ova utakmica, ali zbog njih se Pula ne smije titulirati kao grad-slučaj i na njoj trenirati strogoća. Kao kad je zbog nekoliko upaljenih baklji prekinuta utakmica, a neki drugi stadioni su doslovno gorjeli i deseci tisuća oku-pljenih uzvikivali »Za dom spremni«, pa se igralo dalje.

igračima i svima koji su bili pogodoeni ovim nemilim do-gađajem«, stoji u priopćenju pulskog kluba.

Jasna reakcija

Oglasili su se i gosti. »NKVaraždin najstrože osu-đuje scene s prvenstvene uta-kmice u Puli kojima nije i ne može biti mjesto na sportskim terenima. U jednom dijelu utakmice, nakon opetova-nih povika i uvreda, naš igrač prekinuo je igru te zajedno s kapetanom momčadi jasno upozorio službene osobe na ono što se događa. Rasizmu nema mjesta ni na sportskim terenima niti u društvu. Kao klub, u potpunosti stojimo uz našeg igrača i očekujemo jasnu i odlučnu reakciju svih

“ Ispričavamo se igračima i svima koji su bili pogođeni ovim nemilim događajem

NK Istra 1961

nadležnih institucija. Domaćinima čestitamo na pobjedi, a još jednom jasno i glasno osuđujemo nedopustivo po-našanje s glavne tribine pul-skog stadiona«, poručili su Varaždinci.

Stigla je poruka i od stra-ne čelnih ljudi hrvatskog nogometa.

»HNS uvijek oštro osuđu-je svaki oblik rasizma i dis-kriminacije i ima nultu sto-pu tolerancije prema takvim pojavama te će maksimalno surađivati s državnim tijeli-ma kako bi se pronašli i pro-cesuirali pojedinci odgovor-ni za ovaj incident. Savez će također poduzeti sve korake u utvrđivanju odgovornosti i prema tomu poduzeti od-govarajuće mjere. Pozivamo širu sportsku zajednicu da se ujedini u osudi svih vrsta rasizma i diskriminacije koji-ma nije mjesto na nogomet-nim stadionima i promovi-ramo vrijednosti fair playa, poštovanja i zajedništva koje su temelj našeg sporta«, jasni su iz HNS-a.

I. CEROVAC

Modri gosti u Maksimiru

Velika pobjeda nad Maccabijem lansirala je Dinamo na vrh Europske lige, ali Mario Kovačević taj je uspjeh odmah gurnuo u arhivu i okrenuo se današnjem dvoboju s Lokomotivom na stadionu Maksimir.

- Drago mi je zbog tih rezultata, ali moramo se prebaciti u realnost. U Europskoj ligi su prošla tek dva kola i nema razloga da sada po-letimo. Veseli nas ta pobjeda nad Maccabijem, ali sada idemo dalje i razmišljamo isključivo o Lokomotivi. Vjerujem da ćemo biti na pravoj energetskej razini - kaže Kovačević.

Za utakmicu s Lokomotivom konkuriraju svi igrači, uključujući i Domingueza koji je zbog lakše ozljede preskočio sraz s Maccabijem. Doduše, Kovačević upozorava da ga neće kori-stiti ako ne bude što posto spreman.

- Lokomotiva je jako dobra momčad protiv koje moramo biti na visokoj trkačkoj razini. Nji-hova momčad ima dobar spoj mladosti i isku-stva. Igraju drugačije od svih i energetski su na vrlo visokoj razini. Svjesni smo da se za osvajanje bodova moramo baš jako dobro pripremiti za njih - zaključuje maksimirski šef struke. (D. P.)

sigurno nastupiti, momčad traži iskupljenje za poraz od Osijeka.

- Napravili smo analizu i

vidjeli greške koje smo radili. Sada nas očekuje težak i zahtjevan suparnik. No, igramo doma i nadam se da možemo

doći do pobjede i prve uta-kmice bez primljenog gola u ovoj sezoni - zaključuje Leš.

D. PETROVIĆ

UKRATKO

CHELSEA - LIVERPOOL 2:1

LONDON ► U derbiju sedmog kola Premier lige nogometaši Chelseaja su na svom stadionu, pogotkom u šestoj minuti nadoknade, pobijedili Liverpool s 2:1. Upisao je Liverpool treći poraz u nizu. Ranije je izgubio od Crystal Palacea u prvenstvu, golom u sedmoj minuti nadoknade, a potom i u Ligi prvaka kod Galatasarayja.

Chelsea je poveo u 14. minuti. Odlično je Caicedo pucao s vrha šesnaesterca i pogodio rašlje za slavlje na Stamford Bridgeu. U 63. minuti, nakon asistencije Isaka, na 1:1 je izjednačio Gakpo, pogodivši iz blizine. Do kraja su napadali i jedni i drugi te tražili pobjedu. U šestoj minuti nadoknade Cucurella je odlično asistirao, a Estevao pogodio za 2:1.

Ostali rezultati: Arsenal - West Ham 2:0 (Rice 38', Saka 67'-11m), Manchester United - Sunderland 2-0 (Mount 8', Šeško 31'), Leeds - Tottenham 1:2 (Okafor 34'/Tel 23', Kudus 58'), Bournemouth - Fulham 3:1 (Semenyo 7', 90'+6', Kluivert 84'/Sessegnon 70'). **Poredak:** Arsenal 16, Liverpool 15, Tottenham 14, Bournemouth 14, Crystal Palace 12, Chelsea 11, Sunderland 11, Manchester City 10, Manchester United 10...

PANDUR JUNAK U POBJEDI HULLA

LONDON ► U 9. kolu engleskog Championshipa nogometaši Hullu su pred svojim navijačima svladali Sheffield United s 1:0. Nakon pola sata igre Akintola je bio jedini strijelac za tri boda sastava koji vodi Sergej Jakirović, nekadašnji strateg Rijeke i Dinama. No, pravi junak Hullu bio je 25-godišnji vratar Ivor Pandur, koji se nalazi na prepozivu aktualnog reprezentativnog popisa. U 88. minuti su gosti imali savršenu priliku za izjednačenje i osvajanje boda, ali je jedanaesterac Burrowsa zaustavio Pandur.

BAYERN LAKO DO BODOVA

FRANKFURT ► Bayern je u utakmici šestog kola Bundeslige pobijedio u gostima Eintracht Frankfurt 3:0 i još više povećao svoje vodstvo na ljestvici. Luis Diaz doveo je bavorski klub u vodstvo u prvoj minuti. Bayern je potvrdio pobjedu golovima Harryja Kanea u 27. i Diaza u 84. minuti.

Bayern će u sljedećem kolu ugostiti drugoplasiranu Borussia Dortmund, koja je remizirala s RB Leipzgom. Austrijanac Christoph Baumgartner je u 7. minuti doveo Leipzig u vodstvo, a za momčad Nike Kovača izjednačio je Brazilac Yan Couto u 23. minuti.

Ostali rezultati: Bayer - Union Berlin 2:0 (Poku 33', Kofane 49'), Werder - St. Pauli 1:0 (Mbangula 2'), Augsburg - Wolfsburg 3:1 (Banks 3', Kömür 51', Fellhauer 63'/Daghim 65'). **Poredak:** Bayern 18, Borussia Dortmund 14, RB Leipzig 13, Bayer 11, Köln 10, Eintracht Frankfurt 9, Stuttgart 9, Freiburg 7, St. Pauli 7, Hoffenheim 7, Werder 7, Union Berlin 7...

INTER - CREMONESE 4:1

MILANO ► Nogometaši milanskog Intera svladali su pred svojim navijačima Cremonese 4:1 u dvoboju šestog kola talijanske Serie A, što je gostima bio prvi ligaški poraz ove sezone.

Već u šestoj minuti Martinez je načeo goste iz Cremona na asistenciju Angea Bonnyja, koji je u 38. minuti postigao gol za 2:0. Bony je u nastavku još dva puta asistirao, u 55. minuti za Dimarca, a dvije minute kasnije za Barellu. U finišu Bonazolli je postigao počasni pogodak za goste. Petar Sučić zaigrao je za Inter od 75. minute.

Toma Bašić je za Lazio igrao do 67. minute, dok je kod Lazija Nikola Vlašić zamijenjen u 70. minuti u susretu okončanom 3:3. Bašić je dugom loptom asistirao za drugi gol gostiju.

Rzultati: Lazio - Torino 3:3 (Cancellieri 24', 40', Cataldi 90'+13'-11m/Simeone 16', Adams 73', Coco 90'+2'), Parma - Lecce 0:1 (Sottitl 38'), Verona - Sassuolo 0:1 (Pinaconti 71'). **Poredak:** Inter 12, Milan 12, Napoli 12, Roma 12, Juventus 11, Atalanta 9, Sassuolo 9, Cremonese 9...

PETKOVIĆ STRIJELAC ZA TRI BODA

IZMIT ► Bruno Petković postigao je novi pogodak u dresu turskog prvoligaša Kocaelispora koji je u osmom kolu Superlige ostvario premijernu pobjedu i prepustio »fenjer«. Kao domaćin Kocaelispor je svladao Eyupspor s 1:0. Igrač odluke bio je Petković, koji je u 85. minuti bio precizan s bijele točke.

LIVAKOVIĆ OPET NA KLUPI

GIRONA ► Nogometaši Girone su na domaćem terenu pobijedili Valenciju 2:1 u osmom kolu Primere, a hrvatski reprezentativni vratar Dominik Livaković opet je bio na klupi domaćih. Katalonska momčad povela je u 18. minuti preko ukrajinskog napadača Vladislava Vanata, Diego López izjednačio je za Valenciju u 57. minuti, a šest minuta kasnije Arnau Martínez postigao je gol za pobjedu Girone.

Domaća momčad igrala je s deset igrača od 80. minute, nakon što je Ivan Martín dobio drugi žuti karton.

Futsal momčad Rijeke večeras na Baldekinu otvara novu sezonu u SuperSport NL

Optimizam i vjera u dobar start u uspješnu sezonu

POGLED S VRHA TRSATA - Futsal momčad Rijeke

SUPERSPORT PRVA NL Orijent sretno stigao do četvrte prvenstvene utakmice

Bruno Burčul pogodio u sudačkoj nadoknadi

Veznjak Orijenta debelo u sudačkoj nadoknadi vremena postigao je pobjednički pogodak nakon očajne reakcije vratara Jaruna

Ivan VOLARIĆ	
ORIJENT	1
JARUN	0
RIJEKA ► Utakmica 9. kola SuperSport Prva NL: Orijent - Jarun 1:0 (0:0). Stadion na Krimeji. Gledatelja: 300. Sudac: Jasmin Horvat (Varaždin) 6,5. Strijelac: Burčul (90'+3').	

Žuti kartoni: Tadejević (Orijent), Ndiaye, Grdenić, Mamić, Mlinar (Jarun).

ORIJENT: Baždarić 6,5, Braut 6, Prpić 6,5, Panić 6 (86' Bilobrk -), Rešetar 5,5 (72' Zrilić -), Kordić-Gružić 6, Bilajac 5,5 (72' Medojević -), Ušalj 6, Burčul 6,5, Gajzler 6 (60' Saho 6,5), Tadejević 6,5.

JARUN: Križanović 5, Grdenić 5,5, Mačković 5,5, Mlinar

6 (87' Mamić -), Luetić 6,5, Alghoul 6 (72' Dunić -), Jug 6, Ocvirek 5,5 (46' Bužić 6), Maloča 6, Ndiaye 6 (62' Balen 6), Rivandi 6 (62' Knežević 6).

U trećoj minuti sudačke nadoknade Krimejčani su stigli do slobodnog udarca desetak metara u gostujućoj polovici. Cherni Saho primio je odbijanac na drugoj vratnici i prosljedio za utrčalog Brunu

Burčula. Veznjak Orijenta nije najbolje zahvatio loptu, činilo se da će vratar Ivan Križanović to rutinski prigrliti. No, lopta mu je prošla kroz ruke i otkotrljala se u mrežu. Orijent je zahvaljujući očajnoj reakciji vratara Jaruna stigao do druge domaće prvenstvene pobjede ove sezone iako je sve što se događalo slutilo na produžetak mršavog niza

HMNL-u

RIJEKA ► Futsal momčad Rijeke ove nedjelje (20 sati) na kultnom Baldekinu otvara novu sezonu u SuperSport HMNL-u. Ojačana riječka momčad priželjkuje dobar rezultat protiv Crnice kao potvrdu dobro odrađenog prijelaznog roka, priprema, ali i potvrdu najava visokog plasmana ove sezone.

- Pripreme smo odradili baš onako kako smo zamislili i htjeli. Momčad je zaista jako dobro trenirala, a zaobišle su nas i ozljede. Ovogodišnja Rijeke bit će svakako drukčija od one prošlogodišnje, prije svega po broju kvalitetnih iiskusnih igrača, odnosno širini roстера. Iz treninga u trening sve smo bolji i kompaktniji, bit će jako zanimljivo vidjeti hoćemo li ono što ja očekujem pružiti u ovom susretu - kazuje trener Alen Jukić, koji se osvrnuo i na nezgodnu momčad Crnice.

- S Crnicom je jako teško igrati. Oni pokušavaju utakmicu uvući u svoj ritam, pa ako hoćeš nešto napraviti, moraš

odstupiti od svog plana te ubrzati igru i puno više riskirati. Zaista su iskusna i pomalo kvrgava ekipa, iskoristit će svaku tvoju grešku i prepoznati onog protivničkog igrača koji nije maksimalno u utakmici te preko njega pokušati nešto napraviti. Bit će teško, no optimisti smo i vjerujemo u dobar rezultat - poručio je Jukić.

Momčad Rijeke je uoči gostovanja u Šibeniku i početka nove sezone odradila atraktivan foto-session na Trsatskoj gradini. Klub je aktivirao i nove klupske internet stranice. Novi je i kapetan momčadi - Luka Suton.

- Za momčad poput Crnice mi u futsal krugovima kažemo da su vesela ekipa, što znači da uvijek igraju za gol više. Vjerujem da će se tako postaviti i u ovoj utakmici. Mislim da mi moramo iskoristiti neke njihove nedostatke i nadati se dobrom rezultatu u kojeg zaista vjerujem - rekao je iskusni pivot Riječana.

I. VOLARIĆ

tvne pobjede ove sezone

lio trobod adi

rezultata. Ne može se reći da Crveni nisu uložili puno želje i truda, no do prvih prilika stigli su tek u samoj završnici utakmice kada im se isplatila upornost i jedan od brojnih očajničkih ubačaja. Gosti su s druge strane pokazali da nisu slučajno bez gostujućeg boda ove sezone.

Loše otvaranje

Uvodnih pola sata utakmice pripalo je igračima Jaruna koji su koristili neočekivano mlaki, beskrvni ulazak Crvenih u utakmicu. U 4. minuti Mario Kordić-Gružić je izgubio zračni duel s Sidiyjem Ndiayjeom na vrhu kaznenog prostora. Tamnopusi napadač izašao je ispred Vice Baždarića pa ga pokušao nadmudriti lob udarcem. Vratar Orijeuta se protegnuo i izvukao loptu iz svojeg desnog kuta. Puno bliže pogotku gosti su bili u 28. minuti. Lopta je predugo šetala s jedne na drugu stranicu kaznenog prostora Orijeuta da bi to završilo bezbolno. Luetić je na kraju opalio s pet-šest metara, a lopta na putu prema nebranjenoj mreži pogodila Doma goja Prpića. Tek nakon uvodnih pola sata igrači Orijeuta počeli su dizati tonus u svojoj igri pa se lopta nešto češće počela nalaziti oko i gostujućem kaznenom prostoru.

Dodatni rizik

U 35. minuti Niko Gajzler se umjesto očekivanog ubačaja iskosa odlučio pokušati iznenaditi vratara Križanovića. Lopta je odsjela na bližoj vratnici. Zatresla se do odmora i vratnica domaćeg gola. U 38. minuti Mario Tadejević je u posljednji trenutak uklizao i skrenuo udarac Alghoula u

Utakmice 9. kola:									
Opatija - Dugopolje									0:1
Karlovac - Sesvete									0:1
Rudeš - Croatia									0:3
Orijent - Jarun									1:0
BSK - Hrvace									ned 13.30
Cibalia - Dubrava									ned 16.00
Karlovac	9	6	1	2	17:7	19			
Sesvete	9	4	4	1	8:4	16			
Dugopolje	9	5	1	3	9:8	16			
Orijent	9	4	3	2	15:8	15			
Rudeš	9	3	3	2	8:9	15			
Dubrava	8	4	0	4	8:10	12			
Croatia (Z)	9	3	2	4	9:9	11			
BSK	8	2	3	3	8:6	9			
Cibalia	8	2	3	3	7:9	9			
Jarun	9	2	2	5	6:10	8			
Hrvace	8	2	1	5	9:16	7			
Opatija	9	1	3	5	6:14	6			

okvir gola. Poluvrijeme je završilo Burčulovim daljinskim pokušajem koji je Križanović uz poteškoće odbio.

Nakon točno sat vremena igre Luetić je sve dobro napravio osim završnog udarca. Baždarić nije imao većih problema zaustaviti udarac iz neposredne blizine. Orijeut je stao visoko, dodatno se otvorio. Brojne Šušnićeve promjene sredinom nastavka uspjele su u završnici podignuti ritam njegove momčadi. Ispostavilo se da je to u konačnici bili dovoljno za minimalnu pobjedu. Cherno Saho dvaput je zaprijetio iz neposredne blizine (75' blok, 85' glavom kraj gola) prije nego što je asistirao za sretan pogodak Burčula netom prije završnog zvižduka.

43

dana čekao je Orijeut domaću pobjedu

NK Opatija

NEUGODNE USPOMENE

RIJEKA ► Peti prvenstveni poraz nogometaša Opatije spada u red tipičnih posrtaja momčadi koja je u - krizi. A to znači da sve ono dobro što se napravi obično ostane neiskorišteno, a onda su parnik iskoristi i najmanju pogrešku nakon čega više nema vremena za povratak. Opatijci su protiv Dugopolja ostali bez svega. Olako su promašili svoje prilike, gosti iz zaleđa Splita su iskoristili jedan riskantan pokušaj dodavanja vratara Davida Nwolakora. Rezultat svega je još jedan poraz koji je Opatijce prikovao na dno ljestvice sa svega šest bodova u devet kola. Sastav trenera Zorana Bogolina jedinu pobjedu upisala je na Kantridi protiv Sesveta. Bilo je to još krajem kolovoza. Nogometaši Opatije su sredinom srpnja 2020. godine kao prvaci Treće HNL - zapad zaigrali kvalifikacije za plasman u Drugu NL, današnju SuperSport Prvu NL. Opatijci su u dvije utakmice bili bolji od Mladosti iz Petrinje i prvi put u klupskoj povijesti izborili nastup u drugom rang natjecanja. Crno-bijeli su se vrlo brzo prometnuli u hit prvenstva. U dobrom dijelu sezone bili u borbi za sam vrh ljestvice, u nekoliko navrata su propustili priliku skočiti i na prvo mjesto, a onda su sezonu zaključili na sedmom mjestu u konkurenciji 18 klubova. Iduće sezone liga se smanjivala, a Opatijci, iako godinu iskusniju, upali u brojne probleme. U prvom redu s vratarima, potom su se suočili s nekim drugim internim slabostima, a u prilog Crno bijelima nisu išle ni neke sudačke odluke. Epilog svega je da je Opatija sezonu 2021./22. zaključila na posljednjem mjestu.

Treneru Zoranu Bogolinu i njegovim suradnicima trebale su dvije sezone da sastave ekipu za vrh SuperSport Druge NL i povratak u ligu koja se u međuvremenu nazvala SuperSportom Prvom NL. Povratak u ljeto 2024. godine bio je - bombastičan. Opatijska momčad ponovo se prometnula u hit prvenstva. Opatijci su do posljednjeg kola bili u utrci za naslovom prvaka i povijesnim plasmanom u SuperSport HNL.

Ljetošni odlasci niza iskusnih igrača sugerirali su da Opatija neće biti unaprijed označena kao favoriz za borbu za naslov prvaka, ali nikako nisu naslućivali da će se nakon devet kola na Kantridi početi evocirati uspomene na ono što se događalo prije nekoliko sezona. Razloge najnovijoj krizi moguće je locirati na nekoliko klupskih adresa, a svaki ima ishodište u - svačionici. Opatija možda nema tako karakterne igrače kao prošle sezone, ali sigurno ima dovoljno igračke kvalitete da izbjegne reprizu crnog scenarija. Preduvjet toga je da skupina na papiru solidnih igrača u prvom redu postane momčad, a ne da pola ekipe samo pogledom prati kako se vratar David Nwolakor »topi« nakon brojnih povratnih lopti.

I. VOLARIĆ

Remi u Žuknici u šestom kolu Treće NL Zapad

Filip Znamenaček poništio Pičuljana

Gosti su skrojili remi preko Filipa Znamenačeka (75') nakon što je mrežu pogodio Pičuljan (73'). Kraljevica od 50. minute igrala bez isključenog Kocijana

ZRAČNI DVOBOJ - Filip Znamenaček i Leo Burul

KOSTRENA ► Utakmica 6. kola: Pomorac - Kraljevica 1:1 (0:0). Stadion Žuknica. Gledatelja: 100. Sudac: Darko Jurčević (Karlovac). Strijelci: 1:0 Pičuljan (73'), 1:1 F. Znamenaček (75'). Žuti kartoni: Stojković, Mendrila, Biškupović (Pomorac), F. Znamenaček (Kraljevica). Crveni karton: Kocijan (50' - drugi žuti).

POMORAC: Nicoletti, Bradarić (Biškupović), Mikulica (60' Čanković), Lapić, Burul, Bilen (Stojković), Šprem-Veljavečki, Matković, Dundović (71' Pičuljan), D. Mendrila (J. Mendrila), Rupčić.

KRALJEVICA: Vučkov, Depeder, B. Znamenaček, Kocijan, Matić, Klič, Župan (Jagić, 81' Paljokaj), Vlašić (56' Stević, 90' Šupraha), F. Znamenaček, Mohorić, Jovanović.

Pomorac i Kraljevica remizirali su u Žuknici u sadržanoj utakmici u kojoj se sve ono najvažnije dogodilo u drugom poluvremenu. U 50. minuti gosti su ostali bez isključenog Kocijana koji je zaradio drugi žuti karton, a kod domaćih se Pičuljan zakratko promovirao u džokera s klupe. Ušao je u 71. minuti i već u 73. u jeku kostrenskih napada donio Crvenima vodstvo, no samo dvije minute kasnije Filip Znamenaček

je nakon greške u obrani matirao Nicolettija i skrojio remi - 1:1. Remi kojim su u konačnici očekivano puno zadovoljniji gosti, Pomorac je nakon pet pobjeda prvi put ostao bez punog plijena. No, čestitke su bile obostrane.

Napeta utakmica

- Utakmica je bila dobra i napeta od samog početka, dominirali smo konstantno. Zabili smo nakon nekoliko šansi i trebali malo izdržati. Međutim, nakon nesmotrenosti u šesnaestercu i izgubljene lopte dobili smo gol i nismo se više uspjeli vratiti - kaže Tomislav Lopac, trener Pomorca. - Čestitam gostima. Poglavito na igri u fazi obrane. Došli su ne izgubiti i postavili su se čvrsto. Zaslужenih 1:1. Trebali smo iskusnije privesti utakmicu kraju, jer dobro radimo i imamo individualnu kvalitetu. Idemo dalje, nisam nešto pretjerano nezadovoljan.

Edi Kurolt, kormilar Kraljevice, zadovoljan je već trećim remijem koji ima posebnu težinu.

- Čestitam svojim dečkima na lavovskoj borbi. Praktički cijeli drugi dio smo igrali s igračem manje, po meni Kocijan je prestrogo isključen. Dečki nisu pokleknuli ni nakon primljenog gola - kaže Kurolt. - Naprotiv, on nas je malo i trgnuo.

Pomorac je napadao, mi se dobro držali u svojih trideset metara. Domaći su imali nekoliko obećavajućih situacija, ali naša obrana je odigrala jako zapaženo. Mislim da smo nagrađeni s tim bodom. Bilo je isprva dosta obostranog opreza, a mi smo imali i velikih poteškoća sa sastavljanjem udarne postave. Morali smo čak i kadetsku utakmicu odgoditi da imamo igrače zaštićenog godišta. Imali smo i dvije dobre situacije preko Kocijana i Znamenačeka.

Drugo mjesto

Pomorac je trenutačno drugi, bodovno izjednačen s Pazinkom na vrhu, uz tek dva primljena gola.

- Da nam je netko ponudio ovu poziciju uoči prvenstva, sigurno bismo je prihvatili. Ovo je tek početak prvenstva i bit će tu još svega. Evo, sada ni Pazinka nije dobila doma, Lokomotiva je slavila u gostima... Treba biti strpljiv i koncentriran na rad. U Žuknici se baš čovjek osjeća kao trener. Uvjeti su odlični, momčad dobra, preko 20 igrača u kadru... Ozračje je jako dobro, dobro smo praćeni i od uprave i od simpatizera. Treba biti realan i jasno istaknuti ambicije, a moje su uvijek najveće. Igrači i mi treneri idemo na prvo mjesto i od toga ne bježimo - zaključuje Lopac.

Kraljevica je trenutačno u sredini ljestvice. Šef struke tvrdi da nedostoje barem jedna pobjeda više.

- Iz ugleda s Lokomotivom i OŠK-om morali smo izvući više. Dolaze nam Banjole i moramo napraviti sve za prvu domaću pobjedu i za pomak prema gornjem dijelu ljestvice. Kad svi budemo u pogonu, vjerujem da ćemo još bolje izgledati - zaključuje Kurolt.

D. FRANČIŠKOVIĆ

OŠK Omišalj - Lokomotiva 0:2

Rezultati 6. kola: Halubjan - Buje 0:0, OŠK Omišalj - Lokomotiva 0:2 (Monjac 12', 80'), Banjole - Rudar 1:0 (Harihavić 44'-11m), Vinodol - Crikvenica 0:0, Naprijed - Jadran 2:0 (Leko 20' -ag, Vukajlović 62'), Novalja - Nehaj 3:0 (Kojić 11', Brkić 44', Banović 80'), Pazinka - Krk 1:1 (Maružin 75'-11m/Kurečki 79').

Poredak: Pazinka 16, Pomorac 16, Lokomotiva 13, Naprijed 12, Banjole 10, Novalja 9, Vinodol 9, Kraljevica 6, Nehaj 6, Krk 5, Halubjan 4, Crikvenica 4, Rudar 3, Jadran 3, OŠK Omišalj 3 boda.

UKRATKO

POŠK 1937 - PRIMORJE EB 6:23

SPLIT ► Susret 2. kola prvenstva Hrvatske: POŠK 1937 - Primorje Erste Bank 6:23 (3:6, 1:5, 2:6, 0:6). Bazen Po-ljud.

POŠK 1937: Podrug, Kaleb, Ferić, Borovčić Kurir, Buljan 3 (2), Rajčić, Dodoja 2, Babara, Slavinjak, Jelinčić, Čurković 1, Knežević, Milić, Smodlaka.

PRIMORJE ERSTE BANK: A. Vukojević, Dragošević 1, Baucalo 1, Seman 1, Brubnjak 5 (1), Snel 1, Radulović 6 (2), Rakovac, Burburan 1, Babić 2, Crippa, I. Vukojević 3 (1), Sudulić, Dujmić 2.

Igrač više: POŠK 1937 8 (2), Primorje EB 7 (5). **Peterci:** POŠK 1937 2 (2), Primorje EB 4 (4).

Primorjaši su ostvarili drugu uvjerljivu pobjedu nad splitskim sastavom uz ukupnu go-razliku plus 40. Ri-ječani su u trećem kolu slobodni, dok u četvrtoj rundi dočekuju Solaris, što će biti prvi test vrijednosti. (Z. H.)

ZAMET - DALMATINKA 31:31

RIJEKA ► Utakmica 4. kola Prve lige rukometašica: Zamet - Dalmatinka 31:31 (19:16). Dvorana Dinko Lukarić. Gle-datelj: 100. Suci: Bednjanec (Velika Gorica) i Ivančić (Za-greb).

ZAMET: Šegota, Troškot 7, Pleša 7, Brusić 6 (3), Pleše 3, Leverić, Grozdanić 3, Černeka 5, Kovačević, Koić, Topolo-vec, Zadković, Kosanović,

DALMATINKA: Bebić, Gustin 1, Batinić 4, Vladimir 4, Jerković 2 (1), Zelić, Bule 9, Brusac, Krežić, Barbir 4, Sušak 7, Jelčić, Petrović, Lovrić.

Sedmerci: Zamet 3 (3), Dalmatinka 1 (1). **Isključenja:** Zamet 8, Dalmatinka 10 minuta.

Rukometašice Zameta osvojile su veliki bod u nadmetanju s Dalmatinkom nakon što su prezenirale dva lica, puno bolje u prvom i nešto lošije u drugom poluvremenu s ipak sretnim završetkom. Gošće su u završnici vodile 29:31 nakon čega je Troškot pogodila mrežu s lijevog krila i probudila nadu, a konačan rezultat kreirala je Brusić iz kaznenog udarca 18 sekundi prije kraja.

Na otvaranju susreta gošće su vodile (3:5), potom se igralo gol za gol, da bi Troškot u kontrii u 18. minuti do-nijela prednost ekipi Matea Hrvatina (12:11). Uskoro su Zamećanke dodale gas i povele 18:14 u 26. minuti go-lom sigurne Brusić nakon serije 3:1. Na odmor su otišle s vrijednim kapitalom (19:16), u nastavku držale pred-nost (25:23), no tada su se probudile i gošće te serijom 1-6 preokrenule tijekom susreta koji se do kraja igrao opet u egalu.

Poredak: Podravka 6, Lokomotiva 6, Bjelovar 6, Dalma-tinka 5, Zamet 4, Zrinski 4... (D. F.)

RIJEKA - CRO TEAM 3:0

RIJEKA ► Utakmica 1. kola Prve lige odbojkašice: Rijeka - CRO Team 3:0 (25:12, 25:21, 25:21). Dvorana mladosti. Suci: Ivanković i Andrijanić.

RIJEKA: Grčević, Juričić, Boban, Marinac, Milošević, Gamma, Perčić, Barać, Ljubez, Stankovsky, Orešković, Vola-rić (L), Jorgić (L)

CRO TEAM: Labor, Batina, Bule, Stojić, Hromin, Morić, Munitić, Breznički, Gulin, Sudarić (L), Gatering (L).

Odbojkašice Rijeke su pobjedom nad CRO Teamom otvori-le novu prvoligašku sezonu i tako se zagrijale za ono »pravo« što ih čeka. CRO team je projekt HOS-a, koji je uvršten kao 11. klub u Prvu ligu te će igrati izvan konkurencije i rezultati se neće uzimati u obzir za konačan plasman, pa je trenerica Sanja Popović dala priliku svim igračicama, koje su bez pro-blema u malo više od sat vremena pobijedile mladu ekipu, koju vodi Svetlana Ilić. Rijećanke su u idućem kolu slobod-ne, a u trećem kolu u Dvorani mladosti ugostit će drugu eki-pu zagrebačke Mladosti. (K. B.)

SPORT NEDJELJOM

NOGOMET

SUPERSPORT DRUGA NL (15.30)
BJELOVAR: Radnik Križevci - Grobničan
PRVA ŽUPANIJSKA LIGA (16)
RIJEKA (Kantrida): Grbci 2000 - Mune
RIJEKA (Omladinsko): Rikard Benčić - Rab
CRIKVENICA: Turbina - Lovran
MALI LOŠINJ (15.30): Lošinj - Goranin
VRBOVSKO: Vrbovsko - Rječina
DRUGA ŽUPANIJSKA LIGA (16)
GEROVO: Snježnik - Mrkopalj
MORAVICE: Željezničar - Gomirje
RAVNA GORA: Goranka -

Risnjak

KOŠARKA

PREMIJER LIGA (Ž)
ŠIBENIK (17): Šibenik - FSV

ODBOJKA

PRVA LIGA (M)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 15.30): Rijeka II - Gorica
PRVA B LIGA ZAPAD (Ž)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 12): Gornja Vežica - Funtana

RUKOMET

DRUGA LIGA ZAPAD (Ž)
SENJ (16.30): Senia - Udamnik
DRUGA LIGA ZAPAD (M)
MAVRINCI (18): Čavle - Buzet

CRO RACE Mladi francuski biciklist ostvario četvrtu etapnu p

Magnier: Pokušat ću osvojiti i petu etapu

Vodstvo u ukupnom poretku zadržao je Amerikanac Brandon McNulty (UAE Emirates) s 1:39 minuta prednosti ispred Talijana Edoarda Zambaninija (Bahrain Victorious). Danas posljednja etapa

Zlatko HORVAT

SVETA NEDELJA ► Francuz Paul Magnier (Soudal Quick-Step) ostvario je četvrtu pobjedu na desetom izdanju CRO Racea, prošavši prvi ci-ljem u petoj etapi voženoj od Karlovca do Svete Nedelje u dužini od 150,5 kilometara. Magnier je postao prvi bici-klist s četiri pobjede u povi-jesti utrke, ali 21-godišnjem Francuzu podvig je uspio na jednom izdanju. Status

najboljeg sprintera na CRO Raceu potvrdio je i u Svetoj Nedelji, nadmašivši Portu-galca Ruija Oliveiru (UAE Emirates) i Španjolca Paua Miquela (Kern Pharma).

- Ujutro sam mislio da ne-ću preživjeti uspon, ali trener me uvjerio da moram barem probati. Momčadski kolege su me tijekom uspona mo-tivirali, a i pripremili su mi odličnu situaciju za sprint. U posljednjoj etapi ću poku-šati ostvariti i petu pobjedu, nadam se da cesta neće biti

previše skliska, iako je na-javljena kiša - kazao je Paul Magnier poslije 19. pobjede

u karijeri i devete u posljed-njih mjesec dana.

Vodstvo u ukupnom po-retku zadržao je Amerikanac Brandon McNulty (UAE Emi-rates) s 1:39 minuta prednosti ispred Talijana Edoarda Zam-baninija (Bahrain Victorious), odnosno 1:49 minuta ispred trećeplasiranog Poljaka Mic-hala Kwiatkowskog (INEOS Grenadiers). McNulty ima priliku postati prvi biciklist s dvije ukupne pobjede na CRO Raceu.

Magnier je vodeći u

Mia Mašić, kapetanica FSV-a, uoči početka Premijer lige i svoje oproštajne sezone

Cilj dati priliku mlađim igrač

RIJEKA ► Košarkašice FSV-a današnjim gostovanjem u Ši-beniku (17) otvaraju premi-jerligašku sezonu u kojoj će veliku šansu dobiti mlade i perspektivne djevojke. Od 15 registriranih igračica riječkog kluba, njih 10 ima do 20 go-dina, a čak četiri su 2009. go-dište. Imat će i od koga učiti jer su u ekipi Anja Konjević, djevojački Majstorović, koja se može pohvaliti s osvoje-nih pet hrvatskih prvenstava i pet Kupova, potom Marijana Zukanović, koja ima iskustvo igranja u inozemstvu, jednako kao i kapetanica Mia Mašić. Rijećanka je deset sezona provela izvan Hrvatske, ujedno je i bivša reprezentativka, a ova će joj sezona biti i oproštajna. Danas će biti u sastavu prvi put nakon siječnja ove godine, kada je na utakmici doživje-la prijelom gležnajske kosti.

- Još kada sam se prošle

sezone vratila u Rijeku, od-lučila sam da ću odigrati još dvije do tri sezone. Osjetila sam da je došlo vrijeme za promjene. Nažalost, dogodi-la se ozljeda, ali rekla sam da

nema šanse da završim ka-rijeru nakon 20 godina zbog ozljede. Već na hitnoj sam razmišljala o tome, ha, ha. Sada je to iza mene. Nisam, naravno, u staroj formi, ali

spremna sam za početak. I tu moram naglasiti pomoć doktora Marina Marinovića, koji je bio uz mene od prvog trenutka dok nisam proho-dola, a moram se zahvaliti

NOVI POČETAK - Ekipa FSV-a sa stručnim stožerom

objedu na desetom izdanju

Semafor

Rezultati 5. etape: 1. Paul Magnier (Fra, Soudal Quick-Step) 3:29.48, 2. Rui Oliveira (Por, UAE Emirates - XRG), 3. Pau Miquel (Špa, Kern Pharma), 4. Edoardo Zambanini (Ita, Bahrain Victorious), 5. Alex Molenaar (Niz, Caja Rural - Seguros RGA), 6. Pepijn Reinderink (Niz, Soudal Quick-Step), 29. Fran Miholjević (Hrv, Bahrain Victorious), svi u vremenu pobjednika, 109. Nicolas Gojković (Pogi Gusto Ljubljana) 10:25 minuta zaostatka.

Ukupni poredak: 1. Brandon McNulty (SAD, UAE Emirates - XRG) 16:34.40, 2. Edoardo Zambanini (Ita, Bahrain Victorious) 1:39, 3. Michal Kwiatkowski (Pol, INEOS Grenadiers) 1:49, 4. Joel Nicolau (Špa, Caja Rural - Seguros RGA) 1:58, 5. Magnus Sheffield (SAD, INEOS Grenadiers) 2:29, 6. Alex Molenaar (Niz, Caja Rural - Seguros RGA) 2:31, 27. Fran Miholjević (Hrv, Bahrain Victorious) 8:44, 97. Nicolas GOJKOVIĆ (Hrv, Pogi Gusto Ljubljana) 37:22 minuta zaostatka.

ČUVA UKUPNO VODSTVO - Brandon McNulty

poretku za plavu majicu na miješanu vodećem po bodovima, dok je Nizozemac Casper van der Woude (Metec-Solarwatt p/b Mantel) novi lider u poretku za najboljeg penjača. On je prvi prošao brdski cilj u Konjovskom kao dio bijega u kojem su još bili njegov momčadski kolega i sunarodnjak Axel van der Tuuk, a društvo su im radili Francuz Swann Glox (Arkea-B&B Hotels), Talijan Samuel Bertolli (Soluton Tech-Vini Fantini), Čeh Martin Voltr (ATT Investments) i Poljak Michal Żelazowski (Voster-ATS). Kasnije su se

odvojili Van der Woude, Van der Tuuk i Voltr, imali su na početku uspona na Plešivcu dvije i pol minute prednosti, ali nisu izdržali jer je momčad INEOS Grenadiersa vukla peloton.

U sprintu u Svetoj Nedelji napao je Fran Miholjević (Bahrain Victorious), pokušao je napadom u zadnjem kilometru iznenaditi, no uhvaćen je 300 metara prije kraja, kada je opet do izražaja došao Paul Magnier.

Današnja posljednja, šesta etapa vozit će se od Samobora do Zagreba u dužini od 156,5 kilometara.

čicama

i Siniši Štembergeru jer je radio sa mnom u teretani. Usred prvog treninga sam pobjegla doma plačući jer sam mislila da je nemoguće da ponovo trčim i skačem - govori Mia Mašić, domaće ime u redovima FSV-a i nova kapetanica.

Riječka ekipa, koju ove sezone vodi trener Davor Tadej i njegova asistentica Barbara Perić, slabija je za Josipu Tufan, Linu Strličić i Ivonu Krakić, ali jača za Konjević i Zukanović. No, ove godine nema imperativa rezultata, već je fokus na razvijanju mladih imena.

- Zukanović me ugodno iznenadila, a Konjević znam otkako smo bile tinejdžerke. Trudi se i trenira te njezina kvaliteta nije upitna. Ove godine se baziramo na to da damo više prilike mladim igračicama. Cure su ozbiljno shvatile treninge i vidi se da su stasale

u odnosu na prošlu godinu. Svida mi se ta priča jer vidimo da ima potencijala i da neke cure za par godina mogu biti ključne igračice. Dosta cura ide još u srednju školu, a svejedno stignu trenirati i po dva puta dnevno.

Danas u Šibeniku u sastavu neće biti Petre Glomazić te Maje Džidžić zbog ozljeda.

- Po rosteru mi se čini da su se Šibenčanke pojačale. Tri cure iz prve petorke su u reprezentaciji, a doveli su i dvije Amerikanke. Apsolutno će im petorka biti jako dobra, ali idemo se tamo boriti i pokušati pobijediti. Idemo se igrati košarke - zaključuje Mia Mašić.

Roster FSV-a: Petra Glomazić, Mia Glomazić, Mia Mašić, Mia Ratković, Nera Sulić, Anja Konjević, Viktorija Vidović, Magdalena Jurčić, Maja Džidžić, Dorotea Brandić, Lana Pozder, Lejla Kudić, Marijana Zukanović, Nerea Brajac, Barbara Perić.

K. BLAŽEVIĆ

Rukometaši Zameta uvjerljivo poraženi u 5. kolu Paket24 Premijer lige

Dostojan otpor u zakonu jačega

Zamet - Nexe 25:35 (12:16). »Zakon jačega« je u nastavku sve više dolazio do izražaja, u 43. minuti Ognjen Cenić je pogodio za 17:24 najavivši našički trijumf

RIJEKA » Utakica 5. kola Paket24 Premijer lige rukometaša: Zamet - Nexe 25:35 (12:16). Dvorana mladosti. Gledatelja: 300. Suci: Robert Magić (Varaždin) i Sandro Špiranec (Trnovec Bartolovečki). Nadzornik: Dragutin Modesto (Kanfanar).

ZAMET: Zena, Krstić 1, Tadić, D. Vučko 2, Ogurlić 3, Markota 9 (1), Mrakovčić, Dundović, Lerner 2, Čosić, Golik, Marković 1, Radoičić 6, Stojčević 1 (1), Lencović, Perkov.

NEXE: Bakić 2, Hromin 1, Haseljić 4, Krajcar, Radovanović, Manci Mičević, Barbić 7 (1), Kuže 2, Pešić 2, Moslavac 4, A. Cenić 5, O. Cenić 3, L. Vučko 3, Lučin 1, Kozina 1, Jastrzebski.

Isključenja: Zamet 4, Nexe 6 minuta. **Sedmerci:** Zamet 5 (2), Nexe 3 (1).

Riječki dragulji, bek Tin Lučin i stari dobri, isto tako trofejni, majstor na crti Krešimir Kozina, sinoć u majici novog hrvatskog hita Nexea, već na predstavljanju izazvali uzdah gledatelja s mišlju: »Što bi bilo da igraju za Zamet«. No, sada je neko novo vrijeme, sada oslabljeni Zamet bez asova, Tina Tomljanovića kojem se nažalost pridružio Luka Mrakovčić (bio na klupi), održavao je ritam tri četvrtine utakmice i potonuo onda u visok poraz - 25:35.

Sporiji ritam

Domaćini su od početka imali direktivu brižljivo čuvati najdragocjeniji predmet, loptu bez koje bi favoriti bili bez streljiva za

punjenje riječke mreže. Kod 2:3 Roko Markota je sa sedam metara zakucao loptu u prečku, slijedom toga je izrečena prva našička kazna, odvajanje na dva gola razlike - 2:4. U 8. minuti ni Lučin nije iskoristio sedmerac, dok su domaćini sanjali o »kamilići«, što sporijem ritmu utrke neravnopravnih takmaca pri

čemu su gosti težili što bržem rukometu.

Favorite je na 5:8 odmahnuo Bakić nakon što je Jastrzebski obranio zicer u 12. minuti. Nexeu je naravno išao u prilog čitav niz asova u špi-lu, svako bacanje na parket je donosilo dobit. Kuže je tako odjurio u kontru za 7:11 sredinom poluvremena, sve

dok su Zamećani, odupirući se zakonu jačega, prokocali i drugi sedmerac (Radoičić).

Neumoljivi Našičani su bili brzi u sankcioniranju, u 23. minuti Haseljić je pogodio za 8:13. U 29. minuti enigmu sedmeraca nije riješio ni Matija Perkov, uz tri neiskorištena sedmerca domaćina Slavonci su se odmarali vodstvom - 12:16. Nezaustavljivi Roko Markota je održavao domaće u utrci, (7 golova u 33 minute), Franko Krstić ih je primakao na 18:16 izazivajući podršku riječkih navijača.

Minus šest

Žustra obrana Zamećana ipak nije bila dovoljno visoka brana bujici izu Našica, u 37. minuti Leon Vučko je tako iznenadnu priliku preetvorio u gol za 16:21, prednost s kojom je Nexe mirnije dočekivao ulazak u posljednju trećinu nadmetanja ovih loptačkih Davida i Golijata.

Ubrzo je bilo i šest koraka razmaka, ali usprkos stanju na semaforu i odnosu snaga na parketu, motivirani Zamećani su ustrajavali na što dostojnijem otporu neupitnim favoritima.

Ipak, »zakon jačega« je sve više iz minute u minutu dolazio do izražaja, u 43. minuti Ognjen Cenić je lako pogodio za 17:24 čime je i nagovijestio uvjerljivu očekivanu pobjedu svoje momčadi. Iako je do kraja utakmice preostalo više od četvrtine igre, jedina nedoumica pod krovom Dvora mladosti bila je s kojom će razlikom Nexe odnijeti bodove u Slavoniju.

Igor DUVNJAK

NADMETANJE DAVIDA I GOLIJATA - Antonio Lerner i Bornu Manci Mičević

Tijesan poraz Riječana na startu sezone SuperSport Superlige odbojkaša

Centrometal - Rijeka 3:2

Riječani su bili nadomak velike senzacije protiv favoriziranog Centrometala, koji igra i CEV Challenge Cup, ali presudio im je Ivan Raič

NEDELIŠĆE » Utakmica 1. kola SuperSport Superlige odbojkaša: Centrometal - Rijeka 3:2 (19:25, 25:19, 25:20, 23:25, 15:9). SD Sport Hub Nedelišće. Suci: Humski i Kramar Šandl.

CENTROMETAL: Pervan, Radoš (L), F. Peterlin, Juras, Sabljak, Raič, Jengi, Stanković, Lučić, Vuletić Antić, D. Vuk (L), Novak, Zelenika, A. Peterlin.

RIJEKA: Haluška, Dukić, Ličina, Lozić, I. Vuk, Banko (L), Bakić, Puljić, Sulić, Kupsjak, Colnar, Smiljanić (L).

Riječani su na startu sezone bili nadomak velike senzacije protiv favoriziranog Centrometala, koji igra i CEV Challenge Cup, a u sastavu ima aktualnog hrvatskog reprezentativca Hrvoja Pervana, kao i bivše dugogodišnje reprezentativce Ivana Raiča, Matiju Sabljaka te Hrvoja Zeleniku.

Gosti iz Rijeke su osvojili prvi i četvrti set. Na servisu Davida Haluške su serijom 4:0 povelili 23:18 u prvoj dionici. Serija je nakratko prekinuta pogrešnim servisom, ali onda je Vuk uspješno smećirao, a domaći poslali loptu van terena - 19:25.

I u drugoj dionici je rezultat dugo bio u egalu, te su tek u trećem setu igrači iz Nedelišća imali nešto lakši posao. No, Liverićevi igrači su u četvrtom setu ponovo šokirali domaćina. Vodili su i 20:15, ali Centrometal se vratio u igru. Dukićev smeč je Raič pokušao blokirati, ali lopta je završila izvan terena - 23:25. Raič je bio junak domaćih u petom setu. Njegov smeč za 15:9 riječki blok nije uspio obraniti.

Druga ekipa Rijeke, koju čine kadeti i juniori, danas od 15.30 na Trsatu susretom s Goricom otvara prvoligašku sezonu. (K. B.)

KAPETAN RIJEKE - Sandro Dukić

OBAVIJESTI O SMRTI

Tužnim srecm javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je 2.10.2025. u 72.-oj godini života napustio naš voljeni suprug, tata i nono

FRANJO BELJAN
FRENKY

Posljednji ispraćaj biti će u ponedjeljak, 6.10.2025. u 16 sati na mjesnom groblju Krasica. " Vječno ćeš biti u našim srcima i mislima. "

Ožalošćeni: supruge IRENA, sinovi PAVLE i FRENKY sa DUŠICOM i unuka BEATRICE

Počivao u miru Božjem!

183345

POZDRAVI

Posljednji pozdrav dragom kunjadi i barbi

FRENKYU

Kunjada LJUBICA, MARIJA i LORENA

183346

Bolnog srca opraštam se od mog voljenog supruga

FRENKYA

Bio si moja snaga, utjeha i nada. Tvoja žalosna IČO

183347

Krv je LIJEK.
Krv je DAR.
DARUJMO KRV!

ZA VOD ZA TRANSFUZIOLOGIJU
CRVENI KRIŽ RIJEKA

Rijeka, Cambierieva 17

ponedjeljkom,
utorkom i petkom
od 8 do 15 sati
srijedom i četvrtkom
od 8 do 19 sati

SJEĆANJA

NONIĆU

Tvoja prava riječ i naše uspomenitko neće moći izbrisati, a tvoja ljubav i toplina zauvijek će živjeti u meni.

Tvoj ANDEL

183348

SJEĆANJA

Sjećanje na voljenu mamu, svekrvu, nonu i pranonu

LIDIJU JADRO

5.10.2020. - 5.10.2025.

Sin MARIN s obitelji

183324

SJEĆANJE NA NAŠU VOLJENU

RENATU GRBČIĆ

5.10.2024. - 5.10.2025.

S ljubavlju te spominjemo, po dobrom pamtimo i uvijek u srcu nosimo. Počivala u miru Božjem.

Tvoji: suprug MARIJAN, kći TINA, unuci MIA i JAN

183257

SJEĆANJE NA NAŠEG VOLJENOG

ŠPIRA RADULOVIĆA

5.10.2013. - 5.10.2025.

Zauvijek si u našim srcima i mislima. Tvoja djeca s obiteljima

183297

PREDAJTE OBAVIJEST
O SMRTI
ELEKTRONIČKIM PUTEM

Obavijesti o smrti, posljednji pozdrav, sjećanja i zahvale
od sad možete predati na adresi

<http://oglasni.novilist.hr>

- ❖ brzo
- ❖ jednostavno
- ❖ iz intime vašeg doma
- ❖ mogućnost plaćanja svim kreditnim karticama

NOVI LIST

www.novilist.hr

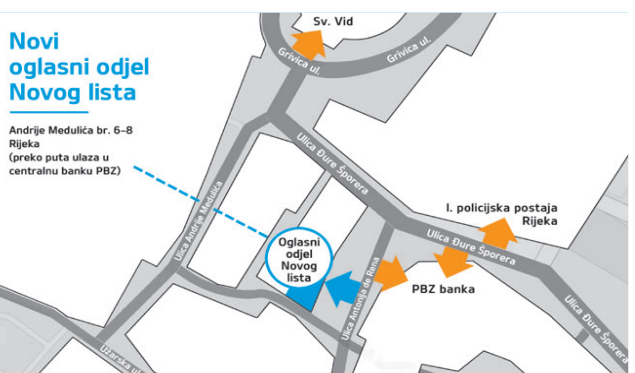
OGLASNI RIJEKA RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK -
PETAK
8 - 14,30 SATI

SUBOTOM
ZATVORENO

NEDJELJA
9 - 13,30 SATI

tel: 051 212 102

FENIKS

ENIGMATSKA IZDANJA u prodaji...

enigmatički dvotjednik
SKANDI
RIJEKA, 7. LISTOPADA 2025.
1,53 €

ENIGMATSKI MAGAZIN
FENIKS
RIJEKA, 2. LISTOPADA 2025.
BROJ 802
1,98 €

TEŠENSKI
SUPER FENIKS
CIJENA 2,48 €

od 7.10.

od 2.10.

od 25.9.

Pretplatite se...
na tel. 051/650-043 ili 051/650-194
ili na info.pretplata@novilist.hr

AUTOR: RAJKO RICIJAŠ	SLATKIŠ, KOLAČ	U GLAZBI: OZNAKA ZA OZBIJNO (TAL.)	FENIKS	(U SMJERU STRELICE) SPAGETI-VESTERN SERGIJA LEONEA IZ 1968. DESET NA KVADRAT	FENIKS	GORAN VIŠNJIC	"EKOLOŠKO- RONILAČKI KLUB"	ŽGANCI, PURA	KORALJNI OTOCI	OTROV ZA ŠTAKORE I MIŠEVE	DEUTERIJ				
STEVEN SPIELBERG			ANTIMON FILM BLAKEA EDWARDSA S GLUMICOM NA SLICI		VISCONTIJEV FILM S GLUMICOM NA SLICI POSAD										
DVOKRILNA VRATA BEZ KVAKE, KOJA SE OTVARAJU GURANJEM											FILM FEDERICA FELLINIA S GLUMICOM NA SLICI				
NJEMAČKA DISKOGRAF- SKA KUĆA						JEDNA OD 3 GRČ. BOŽICA SUDBINE FILMSKO PLATNO									
MUŠKO DIJETE U RODITELJA				PJESME UZVIŠENA SADRŽAJA OTOČJE KOD N. GVINEJE			KANT- AUTORICA I GLUMICA LOVRIC PATAK								
GRADIĆ U SJEVERO- ISTOČNOJ MAĐARSKOJ (VINO!)					MJESTO KOD MARČANE LEGENDA "INTERA", CHRISTIAN										
RIMSKI: 1		PREOKRET (POL.)							IMOTSKI RAKUA KOJA PRVA POTEČE IZ KOTLA (MN.)			NORVEŠKA	PJEVAČ GARFUNKEL	GLAVNI GRAD ANGOLE	GLUMAC NORTON
NEDAVNO PREMINULA (U DOBI OD 87 GODINA) TALJANSKA GLUMICA NA SLICI		LUKAVA OSOBA (PREN.)													GRAD NA RJEČI AARE U SJEVERNOJ ŠVICARSKOJ
RIJEKA I DEPARTMAN U ISTOČNOJ FRANCUSKOJ				PJEVAČICA KERNER "VOICE OF AMERICA"				OBRAZAC, MODEL STALNO, UVIJEK (ZAST.)			MINERAL ZAGREBAČKA GLUMICA LITVAN				
FENIKS	SVAKO ŽIVO BICE ARTILJERIJ- SKO ORUŽJE					MAĐARSKI KOM. POLITI- ČAR, BELA TAL. RADIO- TELEVIZIJA				GLAVNI GRAD KANADE GLUMICA GRIER					
TV NOVINAR LADIŠIĆ						DRVENI PUHAČI INSTRUMENT, DVOJNICE NINA VILIĆ					ŠIPAK, MOGRANJ AMANDA PEET				
VELIKO SVJETSKO MORE					GLUMICA DOBRA DEUTERIJ					GIPS FILM COSTE GAVRASA					
DVOJE				PRODUŽI DALJE!	A										

VODORAVNO: 1. Mjesto u Brodsko-posavskoj županiji, jugoistočno od Okučana, **13.** Ljekovita biljka aromatična mirisa i gorka okusa, akšenac, **14.** Uža dolina koja se proteže između bregova (mn.), **15.** Eshilova tragedija, **17.** Mineralna boja kojoj je glavni sastojak željezov oksid, **18.** Crveni poljski cvijet, **19.** Pas crne dlake, **21.** Japanska igra na ploči, **22.** Slovo grčkog alfabeta, **25.** Ime slikara Svečnjaka, **27.** Graditelj (turc.), **28.** Hvatanje kakvom kukom ili sponom, **29.** Druga najduža europska rijeka, **30.** Eksploziv kojeg je izumio i patentirao Alfred Nobel, **31.** Nogometni klub iz Bergama, **33.** Ime slovenske pjevačice Falk, **34.** Ime američkog glumca Cagea, **35.** Ptica grabljivica iz porodice sokolova, škanjac.

OKOMITO: 1. Dan sjećanja, **2.** Zdravstveni radnici koji provode određenu terapiju, **3.** Grad u istočnoj Srbiji, sjeverno od Niša, **4.** Divlja mačka naših šuma, **5.** Pripadnik plemenskog saveza istočno od Dnjestra, **6.** Deveti mjesec, **7.** Sveta vatra kod Iranaca, **8.** Kraj, uz, **9.** Stanovnici otoka južno od Lošinja, **10.** Smisao za dopadljivo i skladno u odijevanju, **11.** Kneževa kći, princeza, **12.** Uređaj za mjerenje gustoće i težine plinova, **16.** Ime glumca Mešina, **20.** Znak u horoskopu, **23.** Prilog; makar malo, išta, **24.** Glavni grad francuskog departmana Mayenne, **26.** Nož na plugu, ralo, raonik, **28.** Korejska marka automobila, **30.** Kratica za "Digital Theatre System", **32.** Znak za natrij.

Autor: Žilko BARIŠIĆ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13					14						
15					16			17			
18				19			20			21	
22			23	24			25		26		
27						28					
29					30						
31					32				33		
34							35				

VODORAVNO: 1. Naš glumac rodom iz Bjelovara, kapetan u HTV-ovoj nedjeljnoj emisiji "Volim Hrvatsku", **2.** Drugi sin Adama i Eve - Proizvodi oponašanja, **3.** Savitljivi prut napregnut tetivom s pomoću kojega se odapinje strijela - Ime glumice Vilenice - Rijeka koja teče kroz Firencu i Pisu, **4.** Prilog; autentično, pravo - Rijeka u zapadnoj Rusiji, **5.** Jedno od triju narječja hrvatskog jezika - Ludolfovo broje, **6.** Antički grad na području današnjega Vida kraj Metkovića - Naš bivši košarkaški reprezentativac, Marko, **7.** Ime književnice Brlić-Mažuranić - Vojnički prijavak, **8.** Službena evidencija zemljišta - Ime pjevača Rahimovskog.

OKOMITO: 1. Nenaseljeni otočić ispred hvarske luke, **2.** Prekid čega, **3.** Ured predstojnika sveučilišta, **4.** Ime glumca Pacina - Sličica na ekranu računala, **5.** Znak za dušik - Sočno tropsko voće, **6.** Drevni grad na Tigrisu, sjedište asirskih vladara - Auto-oznaka za Tajland, **7.** Obitelj graditelja violina iz Cremona - Znak za radij, **8.** Osobna zamjenica - Proizvođač kvasine, **9.** Otilija od milja - Kratica za "automatska obrada podataka", **10.** Angloamerička mjera za dužinu - Izumrla novozelandska ptica, **11.** Etnografski muzej na otvorenom, **12.** Pristaše i pobornici židovskog nacionalnog pokreta.

Autor: Žilko BARIŠIĆ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												0
2												1
3												2
4												1
5												1
6												1
7												1
8												1
	0	0	0	1	1	1	1	1	2	1	0	0

OSMOSMJERKA

U mreži zaokružite nazive gradova u Rusiji (svi imaju preko 300 000 st.) dane u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja preostala slova dat će naziv još jednog Ruskog grada (na slici), također preko 300 000 stanovnika.

K	I	R	K	U	T	S	K	K	S
Č	E	LJ	A	B	I	N	S	K	A
M	NJ	A	Z	A	J	R	V	J	N
O	R	A	A	L	U	N	O	A	K
S	S	E	NJ	K	A	I	N	R	T
K	O	A	P	G	NJ	A	A	O	P
V	M	L	R	E	H	S	LJ	S	E
A	S	U	R	A	N	A	U	L	T
R	K	T	R	O	T	Z	I	A	E
A	N	T	D	T	S	O	A	V	R
M	S	A	I	I	R	T	V	LJ	B
A	R	G	Č	E	V	R	O	A	U
S	M	O	L	E	N	S	K	V	R
D	S	O	R	E	N	B	U	R	G

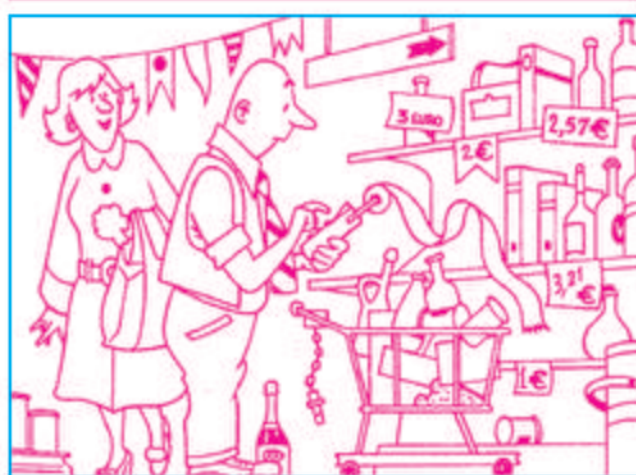
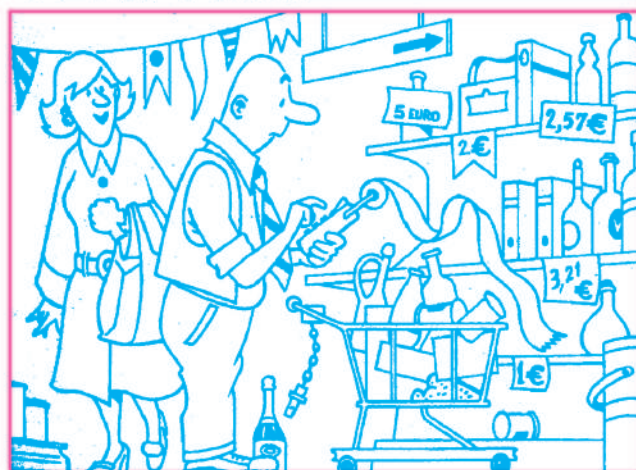
- ASTRAHAN
- ČELJABINSK
- IRKUTSK
- JAROSLAVLJ
- KAZANJ
- KRASNODAR
- KURGAN
- KURSK
- MOSKVA
- OMSK
- OREL
- ORENBURG
- PENZA
- PERM
- RJAZANJ
- ROSTOV
- SAMARA
- SANKT PETERBURG
- SARATOV
- SMOLENSK
- SOČI
- ULJANOVSK
- TOLJATTI
- TULA
- TVER

SPOJITE BROJEVE

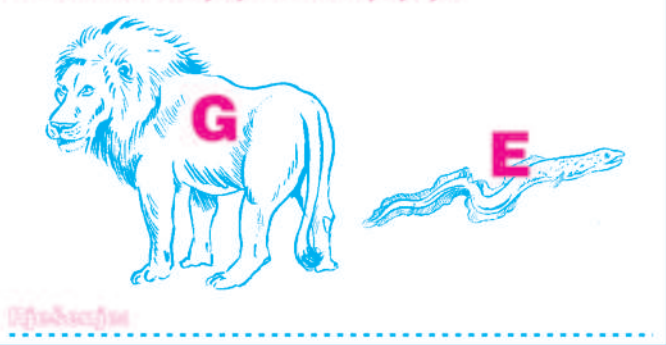

20 RAZLIKA

REBUS

ODGONETKA: 5, 4; FRAZA: 1, 3, 4, 1

RJEŠENJA

Izrada: redakcija "Feniksa"

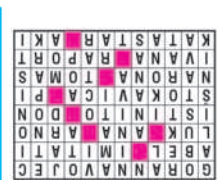
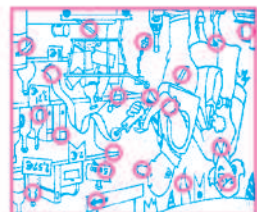
Urednik: Vedran Vučinić

Izdavač: Novi list d.d.

REBUS: GLAVU GORE

PREMETALJKA: RENE BITORAJAC

OSMOSMJERKA: KALINJINGRAD

PREMETALJKA

Naš glumac

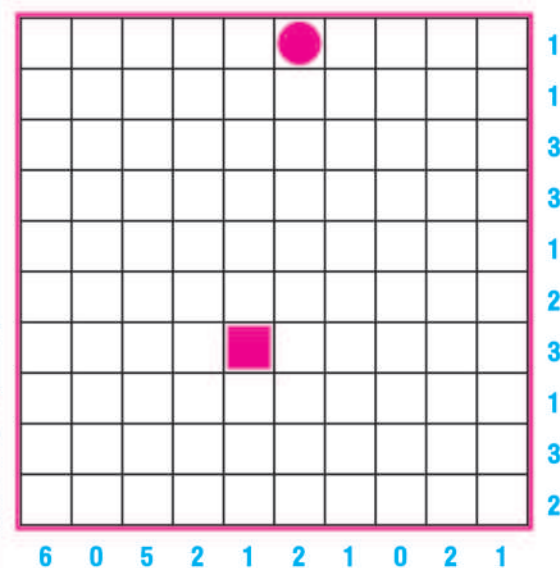
OCJENE
ARBITRA!

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

SUDOKU TEŽINA

			4			7	3
			2	1		5	
1			8			2	4
9			2	3			
8			6		4		1
			8	5			7
7	1		3				8
	2		7	8			
3	8			6			

ABC SPOJNICE

Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorisćena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

						A	C
	B						E
		H					
D		G					
			D				
A							
	F			H			C
		G			F		B

NOVA TV	
06.15	Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E389 R
06.40	Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E31 R
07.05	Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E24/26 R
07.30	Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E25/26
07.55	Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E26/26
08.15	Mladi Sheldon, igrana serija S5 E19/22
08.40	Mladi Sheldon, igrana serija S5 E20/22
09.05	Kumovi, igrana serija S5 E98 R
10.05	Kumovi, igrana serija S5 E99 R
11.05	Scoob!, animirani film
12.50	Zvijer, igrani film R
14.30	Smisao života jednog psa, igrani film
16.30	Asterix i Obelix: Srednje kraljevstvo, igrani film
17.00	Vijesti Nove TV, informativni program
17.10	Asterix i Obelix: Srednje kraljevstvo, igrani film
19.00	Dnevnik Nove TV, informativni program
20.15	Supertalent, zabavni program S12 E2/13
22.45	Wonder Woman 2, igrani film
01.35	Nakon ljeta, igrani film R
03.25	Ava, igrani film (15) R

DOMA TV	
07.00	Gorski liječnik, igrana serija S9 E5/16 R
07.45	Gorski liječnik, igrana serija S9 E6/16 R
08.30	Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E4/26
09.20	TV izlog, razno
09.35	Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E389
10.05	Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E31
10.30	TV izlog, razno
10.45	Hamburg 112, igrana serija S11 E22/29 R
11.30	TV izlog, razno
11.45	Hamburg 112, igrana serija S11 E23/29 R
12.30	TV izlog, razno
12.45	Hamburg 112, igrana serija S11 E24/29 R
13.30	Gorski spašavatelji, igrana serija S4 E5/10
14.15	Gorski spašavatelji, igrana serija S4 E6/10
15.00	Navy CIS, igrana serija S21 E9/10 R
15.50	Navy CIS, igrana serija S1 E10/10 R
16.35	FBI, igrana serija S3 E2/15 R
17.25	FBI, igrana serija S3 E3/15 R
18.15	FBI, igrana serija S3 E4/15 R
19.05	FBI, igrana serija S3 E5/16 R
20.00	Čuvari zakona, igrani film
22.20	Crno svitanje, igrani film (15)
00.15	SEAL Team, igrana serija S4 E4/16
01.00	SEAL Team, igrana serija S4 E5/16
01.45	Vatreni dečki, igrana serija S1 E4/13 (15) R
02.30	Gorski spašavatelji, igrana serija S4 E5/10 R
03.10	Gorski spašavatelji, igrana serija S4 E6/10 R
04.00	Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E3/26 R

NOVATV 22.45

WONDER WOMAN 2

Prije nego je postala Wonder Women, bila je Diana, princeza Amazonki, obučena da bude nepobjediva ratnica.

DOMATV 20.00

ČUVARI ZAKONA

Savezni šerif Sam Gerard (Tommy Lee Jones) u potrazi je za bjeguncem, osumnjičenikom za dvostruko ubojstvo.

➔ Ostali programi

➔ KANAL RI

07.20 Školska liga, emisija o sportu 07.50 Željko Marušić i gosti, talk show 08.40 Glazbeni kanal/Tv prodaja 12.15 Naše općine i gradovi, reportaža 12.30 Bilanca uspjeha, talk show (r) 13.05 DW: Euromaxx, magazin 13.40 Veterinarska ordinacija, emisija 14.10 Glazbeni kanal/Tv prodaja 15.00 Biblijska istina, vjerska emisija 15.20 Kratki rezovi, emisija o filmu (r) 15.50 Glazbeni kanal/ TV prodaja 16.25 Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) 17.25 VIDICI, emisija o kulturnoj baštini 18.00 DNEVNIK 18.20 TV prodaja 18.35 Sport nedjeljom, emisija 20.10 Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima 21.00

Art caffe, emisija o kulturi (r) 22.00 DNEVNIK (r) 22.20 IC tehnologija, emisija o novim tehnologijama 23.00 Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

➔ TV NOVA

09.30 TV Prodaja 11.00 Agro-kultura, poljoprivredna emisija 12.00 Boje zemlje 12.30 Energetska medicina 13.00 Lifestyle TV 14.00 Art Club 14.30 Volin te Istro 15.20 Domisan predstavlja 15.40 Trajnaninenaj 16.30 Veterinarska ordinacija 17.00 Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu 17.30 Kronika Gra-da Labina 18.00 Trdi ča Kafić 18.30 Jure i Frane na digitalno 19.00 Fažanska Kronika 19.30 Panoramica settimanale 20.00 Špica s Macanom 21.00 TV

TV PREPORUKA

SHOW

NOVATV 20.15

Supertalent

U drugoj audicijskoj epizodi gledatelje očekuje pravi spektakl jer deset novih kandidata dolazi pred žiri u nadi da će ih dirnuti, nasmijati, šokirati ili jednostavno osvojiti svojim vještinama. Na scenu će prvi zakoračiti Papi Bucket, nesudeni fizičar koji je fakultet zamijenio sviranjem na neobičnim instrumentima. Za dozu humora pobrinut će se Ivan Barišić, podcaster koji je već intervjuirao brojne sportaše, a sada ih dolazi pred publikom oponašati. Da glazba uistinu može povezati generacije dokazat će ansambl Bum Bam iz Labina. Napetost i adrenalin na pozornicu donijet će Fakir Testa iz Madrida koji izvodi opasne točke s noževima. Svoju emotivnu priču donijet će Tatan i Ingrid, akrobatski plesači s kruzera koje povezuje dugogodišnje prijateljstvo, ali i zajednička ljubav prema umjetnosti pokreta. Iz susjedne Bosne i Hercegovine dolazi simpatični mađioničar Elvedin Hegić. Publiku će svojim glasom pokušati osvojiti čak dva kandidata. Roko Kolarić, dječak iz Međimurja, doći će na audiciju kako bi ostvario svoj glazbeni san, a osim njega, glazbeni trenutak folka u novoj epizodi predstavit će Milan Mrgan. Spektakl u zraku priredit će Duo Lyrica, dvije prijateljice koje izvode zajedničke akrobacije na kolutu. Za kraj večeri stiže i poseban nastup Dida Tunje, koji na Supertalentu želi završiti karijeru.

DOKUMENTARAC HRT2 20.15

Slava ubija: George Michael

Rano ujutro na Božić 2016. George Michael umro je u svojoj kući u selu Goring-on-Thames. Imao je samo 53 godine. Tadašnji partner Fadi Fawaz našao je njegovo beživotno tijelo. Uzrok smrti nije odmah utvrđen. George Michael bio je poznat po hitovima koji su osvajali vrhove top-ljestvica i po turbulentnom privatnom životu. Sukobi sa zakonom i ovisnost o drogama počeli su zasjenjivati njegovu glazbenu karijeru. Postoje mnoge nedoumice o njegovoj smrti. Posljednjih desetak godina života imao je zdravstvenih problema, ali slava je prouzročila njegov slom.

DOKUMENTARAC HRT2 22.15

Uspon i pad Borisa Beckera

Ovo je ekskluzivna priča o tome kako je Boris Becker, trostruki osvajač Wimbledonu i jedna od najvećih sportskih legendi, završio u britanskom zatvoru. U prvom dijelu pratimo Beckera od djetinjstva koje je proveo na prašnjavim terenima rodnoga Leimena, u Njemačkoj, do trenutka kad je sa samo 17 godina osvojio Wimbledon. Zahvaljujući nevjerojatnoj i posve neočekivanoj pobjedi 1985. godine, postao je slavan poput rock zvijezde. Ponude i novac počeli su se slijevati, a s njima i žene i kontroverze.

➔ HRT 4

17.47 Talenti EU regija 18.02 Romano Bolković - 1 na 1: Vinzenz Stimpfl-Abele, talk show 18.53 Vrijeme RH sutra 18.54 Vrijeme Europa sutra 18.56 Vrijeme svijet sutra 19.00 Dnevnik 2 19.53 Vrijeme RH sutra 19.54 Vrijeme Europa sutra 19.56 Vrijeme svijet sutra 20.00 HAK - promet info 20.01 Nedjeljom u 2 21.00 Pregled dana 21.48 Rujanski dani - Oslobođenje slatinske vojarnje i karaula, doku. film 22.42 Studio 4: U fokusu 23.10 Vijesti na engleskom jeziku 23.20 Vijesti na španjolskom jeziku

➔ Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija 08.00 Svakodne-vica, mozaična emisija 09.30 Backstage, ep.2, serija 10.00 Minute bijele kute, emisija o zdravlju 11.00 Moda XL 13.00 Hrana i vino, kulinarski show 13.30 Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija 15.15 Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju 16.15 Lifestyle TV!, magazin 17.00 Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima 17.30 Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju 18.30 Srce Hrvatske, mozaična

➔ CMC

08.00 24 sata vijesti 08.05 100% hitovi 09.00 CMC Mix 10.00 100% hitovi 11.00 CMC Mix 12.00 Dobar dan 13.00 100% hitovi 14.00 CMC Mix 15.00 Dalibor Petko Show - Best of 17.00 CMC Mix 18.00 100% hitovi 19.00 CMC Mix 20.00 Portret: Silvije Glojarnić 21.00 24 sata vijesti 21.05 Koncert tjedna: CMC 200 Slavonija Fest, 2. dio 22.00 100% hitovi 23.00 CMC Mix 00.00 100% hitovi

➔ Talijanski

➔ RAI 1

07.00 TG 1 07.05 UnoMattina in famiglia 08.00 TG 1 08.18 UnoMattina in famiglia 09.00 TG 1 09.04 UnoMattina in famiglia 09.10 Check Up 09.45 TG 1 L.I.S. 09.50 A Sua Immagine - Viaggio nel Giubileo 10.00 A Sua imagine 10.20 Santa Messa presieduta da Papa Leone XIV e recita dell'Angelus 11.45 A Sua imagine 12.20 Linea Verde - Ventotene, la Festa di Santa Candida 13.30 TELEGIORNALE 14.00 Domenica In 17.15 TG 1 17.18 Che tempo fa 17.20 Da noi...a ruota libera 18.40 Reazione a catena weekend 20.00 TELEGIORNALE 20.35 Affari tuoi 21.30 Balene - Amiche per sempre 22.30 Balene - Amiche per sempre 23.35 TG1 Sera 23.40 Speciale Tg1

➔ RAI 2

07.00 Tg2 Storie. I racconti della settimana 07.40 TG2 Tutto il bello che c'è 07.55 TG2 Mizar 08.20 TG2 Cinematinee 08.25 TG2 Achab Libri 08.30 Il meglio di Radio2 Social Club 09.30 Le indagini di Hailey Dean 11.00 TG Sport Giorno 11.15 Un'estate in Italia 13.00 TG2 GIORNO 13.30 TG2 Motori 2 14.00 Europei di ciclismo 2025 - Elite uomini 17.05 S.W.A.T. 17.55 TG Sport della Domenica 18.05 TG2 L.I.S. 18.10 TG2 - Dossier 19.00 Goldrake 19.22 Goldrake 19.40 N.C.I.S. Hawai'i 20.30 TG2 20.30 21.00 N.C.I.S. 21.50 N.C.I.S. Origins 22.45 La Nuova DS

➔ RAI 3

07.00 Sorgente di vita 07.30 Sulla via di Damasco 08.05 Mi manda Raitre 09.00 Ciclismo - L'Eroica 2025 09.40 Geo Documentario 10.05 O anche no 11.00 Aiutami a fare da solo 12.00 TG3 12.17 TG3 Fuori Linea 3 12.30 I Giganti - Lazio con Massimo Ghini 12.55 TG3 LIS 13.00 Haka - L'urlo dei giovani 14.00 TG Regione 14.10 TG Regione Meteo 14.15 TG3 14.30 In mezz'ora 16.45 Kilimangiaro On The Road 19.00 TG3 19.30 TG Regione 19.51 TG Regione Meteo 20.00 Blob 20.30 La guerra totale - PresaDiretta 23.10 Un giorno di ordinaria follia - Un giorno in Pretura

➔ CANALE 5

07.53 Traffico 07.59 TG5 08.50 Sacro Graal - Tra fatti e congetture 09.58 Santa Messa 10.56 Melaverde - Le storie 11.57 Melaverde 12.55 TG5 13.38 L'Arca di Noe' 13.57 Amici di Maria 16.00 Verissimo 18.46 Avanti un altro - story 19.54 Tg5 Prima Pagina 20.00 TG5 20.37 La ruota della fortuna 21.46 La riassunto - notte nel cuore 21.48 La notte nel cuore

➔ ITALIA 1

07.03 Tom & Jerry Tales 07.43 Scooby-Doo! And Guess Who? 08.30 The Middle 09.55 THE BIG BANG THEORY 10.50 Due uomini e 1/2 11.47 Drive Up 12.25 Studio Aperto 13.05 Sport Mediaset XXL 14.01 E-Planet 14.31 Dr. House - Medical Division 16.26 Cold Case - Delitti irrisolti 18.21 Studio Aperto Live 18.30 Studio Aperto 18.57 Studio Aperto Mag 19.23 C.S.I. Miami 20.27 NCIS - Unità' Anticrimine 21.13 Le iene

➔ RETE 4

07.51 Super partes 08.42 La promessa 09.25 My Home My Destiny 10.17 Dalla parte degli animali 11.55 Tg4 12.26 Colomba 14.02 La teoria del tutto 16.34 La frustata 18.58 Tg4 19.41 La promessa 20.29 4 di sera weekend 21.33 Fuori dal coro

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR

»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr

UPRAVA
Bojan DIVJAK - predsjednik
Renato IVANUŠ - član
PROKURISTICA
Darija PRŠA
GLAVNA UREDNICA
Slavica BAKIĆ
GLAVNA UREDNICA
SUPERDESKA
Dijana PAVLOVIĆ
UREDNIK DIGITALNIH
IZDANJA
Damir KUNDIĆ
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen HERLJEVIĆ
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad HLAČA – NOVOSTI i SVIJET
Danijela BAUK - NEDJELJNI BROJ
Helena FOGAS – RIJEKA
Boris PEROVIĆ – REGIJA
Zlatko HORVAT – SPORT
Kim CUCULIĆ – KULTURA i MEDITERAN
Ivana KOCIJAN – MOZAIK FOTO SLUŽBA
Sergej DRECHSLER
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea LILIĆ PRIBANIĆ
TAJNICA REDAKCIJE
Branka VRABEC
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginja 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija GERC VODOPIJA
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon:
051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopi-se i materijale ne vraćamo.

➔ HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika
07.15 Sportski pregled
07.25 Ma nan se spi
07.30 Servisne informacije
08.00 Najava događaja
08.15 Puntapet
08.30 Kamo danas
08.40 Katolički vidici
09.00 Vrijeme za vrijeme
09.15 Zlatne godine
09.30 Baltazar
10.00 Vijesti Radio Rijeke
11.00 Priko Učke
12.00 Vijesti Radio Rijeke
12.05 Na obedu
14.00 Vijesti Radio Rijeke
14.45 Vrijeme za vrijeme
15.00 Danas aktualno
15.45 HAK
16.00 Nedjelja popodne
16.05 Najava programa
16.30 Kamo danas 2
16.45 Ne pozabimo
18.00 Play lista
19.30 Akademskih kvarat ure
20.00 Metanoia
20.45 Susreti
21.00 DJ Šošo
22.00 Kronika dana

Još danas se pije na Oktoberfestu

MÜNCHEN ▶ Danas je zadnji dan 190. Oktoberfesta. Od 20. rujna, kad je otvoren do današnjeg dana bilo je to omiljeno mjesto pivoljubaca iz svih dijelova svijeta. Čak i zatvaran, zbog dojave o postavljenoj bombi, i unatoč prigovorima zbog cijena, ostat će zapamćen kao »događanje koje se ne propušta«. Do iduće godine - uzdravljel! (Sl. M.)

FANTAZIJA Na Krnjevu otvoren najljepši skate park u Hrvatskoj, vrijedan oko 414.000 eura

Mjesto gdje se susreću vještina, strast, kreativnost i zajedništvo

Od samog početka projekta uređenja ovog modernog skate parka, u njegovo uređenje bili su uključeni članovi Skateboard kluba Cherry. Park na 700 metara kvadratnih sadrži 13 rampi i tri metalna elementa

**Alenka JURIČIĆ
BUKARICA
Snimio Sergej
DRECHSLER**

RIJEKA ▶ Najljepši skate park u Hrvatskoj, a i šire, službeno je otvoren jučer u Rijeci, točnije na Krnjevu. Svečano otvorenje obnovljenog Skate parka organizirali su članovi riječkog Skateboarding kluba Cherry, a podržali su brojni gosti koji su uz bogat program imali prilike iskušati neku od čak 13 rampi koje su postavljene u parku površine oko 700 metara kvadratnih. Uz atraktivne rampe na nekoliko etaža, u ovom modernom skate parku postavljene su i tri metalna elementa, a posebnost rekonstrukcije je i činjenica da je završna obrada izvedena ručno. Vrijednost izvedenih radova je oko 414.000 eura.

Skate park su službeno

otvorili Vedran Vivoda, zamjenik riječke gradonačelnice, te Adrian Josipović, predsjednik Skateboarding kluba Cherry.

Super prostor

Vivoda je tom prilikom podsjetio kako je i sam na prijelazu iz 1990-ih u 2000-e vozio role na drvenoj rampi na Trgu 111. brigade.

- Tu smo drvenu rampu doživljavali kao super prostor za

skejtanje i rolanje. Međutim, vjerujem da ćemo se svi složiti kako je ovaj park puno bolji nego taj, kao i da ovaj prostor nisu samo asfalt i rampe, već mjesto gdje se susreću strast, kreativnost i zajedništvo. Ovim ulaganjem Grad Rijeke je obnovio svoj službeni skate park koji je potpuno prilagođen suvremenim standardima skateboardinga, naveo je Vivoda istaknuvši kako je

projekt nastao kroz razgovor i aktivnu suradnju sa samim skateorderima u gradu.

Naime, od samog početka projekta uređenja ovog modernog skate parka, u njegovo uređenje bili su uključeni članovi Skateboard kluba Cherry. Predsjednik kluba Adrian Josipović je pojasnio kako je ovo jedini takav prostor za vožnju u Rijeci i županiji, dok ih, primjerice, susjedna Istra ima znatno više.

Bolji od svih

- Ali zato je ovaj naš daleko bolji od svih ostalih. A proces uređenja je bio jako kompliciran s obzirom na to da je ovo bio betonski skate park na tri razine kojeg je trebalo taktički dizajnirati da sve ima smisla i zadovoljava današnje standarde. Inače, u pravilu se skate parkovi rade na ravnom terenu. Kroz odličnu suradnju s Gradom Rijeka, mi smo se, dakle, cijela skejter scena,

Writeri iz HTG-a

Osim što je moderan, novoobnovljeni riječki skate park je i pravo malo umjetničko djelo urbane grafiti scene. Writeri iz grupe Hartera tvornica grafiti (HTG), površine skate parka prekrili su motivima Rijeke, od dvoglavog orla na »skejtu«, do Riječke ure i ostalih simbola grada na Rječini.

- Došli smo na proziv organizatora s kojima imamo odličnu suradnju. Počeli smo raditi jučer, a sve skupa nam je trebalo cijeli dan jer ima više lokacija na kojima smo crtali. U svakom slučaju, jako nam je drago da se ovo desilo, vjerujem da ova uređen skate park može puno doprinijeti zajednici i kulturi skejtanja, kazao je writer Vito istaknuvši kako riječka skate i grafiti scena izvrsno surađuju i da će surađivati u budućnosti.

okupili i vidjeli koje elemente ugraditi, uvažili što je većina tražila i te naše prijedloge se ugradilo u sam projekt, kazao je Josipović dodajući kako se na projektu radilo oko dvije godine. Novouređeni park, istaknuo je Josipović, za skejtere znači jako puno, ne samo jer se radi o jedinom i daleko najmodernijem skate parku u

županiji i šire, već i stoga jer se nalazi na krasnoj lokaciji u Parku Jože Vlahovića.

Inače, ovaj klub ima oko 60 članova i kako se dalo vidjeti na jučerašnjem otvaranju na kojem su se na skateu bez problema snalazili i oni veliki, ali i mališani, straha za budućnost skateboardinga u Rijeci - nema.

Matko Dumančić, Vedran Vivoda i Adrian Josipović

ERSTE
Otvorite
poslovni
račun 100%
online.

Banka može tražiti dodatnu dokumentaciju i ne mora odobriti svaki zahtjev za otvaranje poslovnog računa.

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 195
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 04.10.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,848100	1,829000	1,777100	1,725100	1,706000	1,777100
CAD	1	1,704200	1,686600	1,638700	1,590700	1,573100	1,638700
CZK	1	25,320900	24,987100	24,277000	23,566800	23,233000	24,277000
DKK	1	7,685100	7,635100	7,466700	7,248200	7,248200	7,466700
HUF	1	405,601800	400,254700	388,880000	377,505200	372,158100	388,880000
JPY	1	180,334700	177,957300	172,900000	167,842600	165,465300	172,900000
NOK	1		12,015900	11,674500	11,333000		11,674500
SEK	1		11,324800	11,003000	10,681100		11,003000
CHF	1	0,971600	0,961600	0,934300	0,906900	0,896900	0,934300
GBP	1	0,907500	0,898100	0,872600	0,847000	0,837600	0,872600
USD	1	1,220300	1,207700	1,173400	1,139000	1,126400	1,173400
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,905500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,438400	4,379900	4,255500	4,131000	4,072500	4,255500

